

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK MÜSİKİSİ ANASANAT DALI
TÜRK MÜSİKİSİ SANATTA YETERLİK PROGRAMI**

**HASAN UÇARSU'NUN GELENEKSEL ENSTRÜMANLARI KULLANMA
TEKNİKLERİ VE BU TEKNİKLERDEN YOLA ÇIKILARAK YAZILAN ESER;
GERİDE KALAN**

SANATTA YETERLİK TEZİ

**Hazırlayan
Ayşecan OLGUN**

**Danışman
Prof. Mutlu Demir TORUN**

İstanbul 2021

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK MUSİKİSİ ANASANAT DALI
TÜRK MUSİKİSİ SANATTA YETERLİK PROGRAMI**

**HASAN UÇARSU'NUN GELENEKSEL ENSTRÜMANLARI KULLANMA
TEKNİKLERİ VE BU TEKNİKLERDEN YOLA ÇIKILARAK YAZILAN ESER;
GERİDE KALAN**

SANATTA YETERLİK TEZİ

**Hazırlayan
Ayşecan OLGUN**

**Danışman
Prof. Mutlu Demir TORUN**

İstanbul 2021

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Musikisi Anasanat Dalı Doktora/Sanatta Yeterlik Programı Öğrencisi Ayşecan OLGUN tarafından hazırlanan **“Hasan Uçarsu’nun Geleneksel Enstrümanları Kullanma Teknikleri ve Bu Tekniklerden Yola Çıkılarak Bestelenen Eser; Geride Kalan”** konulu çalışması jürimizce Doktora/Sanatta Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 15/04/2021

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu):

İmzası

Jüri Üyesi : Prof. Mutlu Demir TORUN
Haliç Üniversitesi

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Hasan UÇARSU
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Jüri Üyesi : Prof. Saim AKÇIL
Haliç Üniversitesi

Jüri Üyesi : Prof. Ayşegül KOSTAK TOKSOY
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyesi : Dr. Öğretim Üyesi Güldeniz EKMEN
Haliç Üniversitesi

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun kararıyla kabul edilmiştir.

HASAN UÇAR SU'NUN GELENEKSEL ENSTRÜMANLARI KULLANMA TEKNİKLERİ VE BU TEKNİKLERDEN YOLA ÇIKILARAK BESTELENEN ESER; GERİDE KALAN

ORJİNALLİK RAPORU

%**2**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**2**

İNTERNET KAYNAKLARI

%**0**

YAYINLAR

%**0**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

tr.wikipedia.org

İnternet Kaynağı

%**1**

2

openaccess.hacettepe.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

<%**1**

3

openaccess.artvin.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%**1**

4

www.tmdk.itu.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%**1**

5

Submitted to The Scientific & Technological
Research Council of Turkey (TUBITAK)

Öğrenci Ödevi

<%**1**

6

AKARSU, Sıtkı. "YENİLENEN 5. SINIF MÜZİK
DERSİ KİTABINDAKİ ŞARKILARIN, ÇOCUKLARIN
GELİŞİM DÜZEYİNE UYGUNLUĞUNUN
İNCELENMESİ", Erzincan Üniv. Fen Edebiyat
Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bl., 2017.

Yayın

<%**1**

7

Submitted to Haliç Üniversitesi

8

earsiv.halic.edu.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

9

www.co-scripts.com

İnternet Kaynağı

<% 1

10

hisas.org.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

11

muzikbilimdergisi.files.wordpress.com

İnternet Kaynağı

<% 1

12

www.trito.es

İnternet Kaynağı

<% 1

Alıntıları çıkart

Kapat

Eşleşmeleri çıkar

Kapat

Bibliyografyayı Çıkart

üzerinde

TEZ ETİK BEYANI

Sanatta Yeterlik Tezi olarak sunduğum “Hasan Uçarsu’nun Geleneksel Çalgıları Kullanma Teknikleri ve Bu tekniklerden Yola Çıkılarak Yazılan Eser; Geride Kalan” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Mutlu TORUN’un sorumluluğunda tamamladığımı, örnekleri kendim topladığımı, analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

Ayşecan OLGUN

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, değerli bilgilerini ve deneyimlerini benimle paylaşan, çalışmalarımı birlikte yürüttüğüm Danışmanım Prof. Mutlu TORUN’a, bu süreçte bana destek olan hocam Prof. Dr. Hasan UÇARSU’ya içten teşekkürlerimle...

Nisan, 2021

Ayşecan OLGUN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
TEZ ETİK BEYANI	i
TEŞEKKÜR	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
ŞEKİLLER	vi
TABLolar	xi
ÖZET	xii
ABSTRACT	xiii
1. GİRİŞ	1
2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI	3
3. GEREÇ VE YÖNTEM	7
4. HASAN UÇARSU'NUN HAYATI VE BESTECİLİK ANLAYIŞI	9
5. HASAN UÇARSU – ESKİ İSTANBUL'UN ARKA SOKAKLARINDA ESERİNİN ANALİZİ	13
5.1. Genel Bilgiler	13
5.2. Genele Bakış	13
5.2.1. Form	13
5.2.2. Melodi	14
5.2.3. Ritim	15
5.2.4. Çokseslilik	15
5.3. Yakından Bakış	15
5.3.1. A Bölmesi	16
5.3.1.1. 1-19. Ölçüler Arası: I. Period	16
5.3.1.2. 19-40. Ölçüler Arası: II. Period	24
5.3.1.3. 41-53. Ölçüler Arası: III. Period	30
5.3.1.4. 54-69. Ölçüler Arası: IV. Period	35
5.3.2. B Bölmesi	42
5.3.2.1. 69-87. Ölçüler Arası: I. Period	42
5.3.2.2. 87-107 Ölçüler Arası: II. Period	50
5.3.2.3. 107-116 Ölçüler Arası: III. Period	63
5.3.3. C Bölmesi	68
5.3.3.1. 116-144. Ölçüler Arası: I. Period	68
5.3.3.2. 144-162. Ölçüler Arası: II. Period	83
5.3.3.3. 162-182. Ölçüler Arası: III. Period	93
5.3.3.4. 182-204 Ölçüler Arası: IV. Period	103
5.4 Analiz Sonucu	116
6. GERİDE KALAN	118
6.1. Geride Kalan Eser Bilgisi	118
6.2. Geride Kalan-Partisyon	120
6.2.1. Geride Kalan Birinci Bölüm	120
6.2.2. Geride Kalan İkinci Bölüm	132
6.2.3. Geride Kalan Üçüncü Bölüm	147

7.	SONUÇLAR	159
8.	KAYNAKLAR.....	160
9.	EKLER.....	162
10.	ÖZGEÇMİŞ	213

KISALTMALAR

cl.	: Klarinet
vb.	: Vibrafon
vlc	: Viyolonsel
hp.	: Arp
kn.	: Kanun
B.	: Bacanos
D.	: Dede Efendi

ŞEKİLLER

Sayfa No

Şekil 5.1. Ölçü, Kanun	14
Şekil 5.2. 117, 120. Ölçüler, Kanun	14
Şekil 5.3. 4. Ölçü, Kanun	16
Şekil 5.4. 14. Ölçü, Kanun	16
Şekil 5.5. 14. Ölçü, Klarinet	16
Şekil 5.6. 14. Ölçü, Viyolonsel	16
Şekil 5.7. 7. Ölçü, Klarinet	16
Şekil 5.8. 9. Ölçü, Klarinet	17
Şekil 5.9. 9. Ölçü, Viyolonsel	17
Şekil 5.10. 8. Ölçü, Arp	17
Şekil 5.11. 4. Ölçü, Kanun	18
Şekil 5.12. 5. Ölçü, Vibrafon	18
Şekil 5.13. 14. Ölçü, Kanun	18
Şekil 5.14. 14. Ölçü, Klarinet	19
Şekil 5.15. 14. Ölçü, Viyolonsel	19
Şekil 5.16. 15. Ölçü, Arp	19
Şekil 5.17. 18. Ölçü, Arp	19
Şekil 5.18. 10 ve 13. Ölçü Arası, Vibrafon	20
Şekil 5.19. 16. Ölçü, Vibrafon	20
Şekil 5.20. 17. Ölçü, Vibrafon	20
Şekil 5.21. 1 ve 4. Ölçüler Arası, Kanun	21
Şekil 5.22. 4. Ölçü, Kanun	21
Şekil 5.23. 1 ve 4. Ölçüler Arası, Kanun, Klarinet, Perküsyon, Arp, Viyolonsel	22
Şekil 5.24. 10 ve 13. Ölçüler Arası, Klarinet, Vibrafon, Arp, Viyolonsel	22
Şekil 5.25. 18. Ölçü, Klarinet, Vibrafon, Arp, Viyolonsel, Kanun	23
Şekil 5.26. 9. Ölçü, Klarinet	23
Şekil 5.27. 9. Ölçü, Viyolonsel	23
Şekil 5.28. 40. Ölçü Viyolonsel	24
Şekil 5.29. 21 ve 23. Ölçüler Arası, Viyolonsel	24
Şekil 5.30. 38 ve 40. Ölçüler Arası, Viyolonsel	25
Şekil 5.31. 24. Ölçü, Arp	25
Şekil 5.32. 25 ve 27. Ölçüler Arası, Vibrafon	25
Şekil 5.33. 31,35. Ölçüler Arası, Vibrafon	26
Şekil 5.34. 33 ve 37. Ölçüler Arası, Arp	26
Şekil 5.35. 38 ve 40. Ölçüler Arası, Viyolonsel	27
Şekil 5.36. 19. Ölçü, Arp	27
Şekil 5.37. 25. Ölçü, Arp, Viyolonsel, Kanun	28
Şekil 5.38. 25. Ölçü, Klarinet, Vibrafon	28
Şekil 5.39. 28. Ölçü, Klarinet, Vibrafon	29

Şekil 5.40. 28. Ölçü, Klarinet, Viyolonsel, Arp, Kanun	29
Şekil 5.41. 24. Ölçü, Arp, Vibrafon	30
Şekil 5.42. 41. Ölçü Kanun, Klarinet, Viyolonsel	30
Şekil 5.43. 41. Ölçü, Viyolonsel	31
Şekil 5.44. 43 ve 44. Ölçüler, Kanun	31
Şekil 5.45. 45. Ölçü, Kanun	31
Şekil 5.46. 48 ve 51. Ölçüler Arası, Klarinet	32
Şekil 5.47. 42. Ölçü, Vibrafon	32
Şekil 5.48. 48 ve 52. Ölçüler Arası, Vibrafon.....	32
Şekil 5.49. 51 ve 56. Ölçüler Arası, Klarinet	33
Şekil 5.50. 41. Ölçü, Kanun, Klarinet, Viyolonsel, Arp	33
Şekil 5.51. 45 ve 46 Ölçüler, Kanun, Klarinet, Viyolonsel, Arp	34
Şekil 5.52. 63. Ölçü, Arp	35
Şekil 5.53. 59 ve 62. Ölçüler Arası, Klarinet	35
Şekil 5.54. 63 ve 71. Ölçüler Arası, Klarinet	36
Şekil 5.55. 54 ve 56. Ölçüler Arası, Viyolonsel.....	36
Şekil 5.56. 61, 63 ve 64. Ölçüler, Viyolonsel	36
Şekil 5.57. 64, 67. Ölçüler Arası, Viyolonsel	37
Şekil 5.58. 60 ve 61 Ölçüler, Arp.....	37
Şekil 5.59. 62. Ölçü, Arp	37
Şekil 5.60. 66, 70. Ölçüler Arası, Arp.....	38
Şekil 5.61. 57 ve 59. Ölçüler Arası, Vibrafon.....	38
Şekil 5.62. 57 ve 59. Ölçüler Arası, Viyolonsel, Klarinet, Arp	39
Şekil 5.63. 63. Ölçü, Arp	39
Şekil 5.64. 67 ve 68. Ölçüler, Arp.....	40
Şekil 5.65. 68 ve 71. Ölçüler Arası, Klarinet,	40
Şekil 5.66. 62. Ölçü, Viyolonsel ve Klarinet	41
Şekil 5.67. 47 ve 48. Ölçüler, Klarinet.....	41
Şekil 5.68. 83. Ölçü, Kanun	42
Şekil 5.69. 86. Ölçü, Kanun	43
Şekil 5.70. 69 ve 71. Ölçüler Arası, Kanun	43
Şekil 5.71. 74 ve 82. Ölçüler Arası, Klarinet	44
Şekil 5.72. 77 ve 81. Ölçüler Arası, Viyolonsel.....	44
Şekil 5.73. 75 ve 82. Ölçüler Arası, Viyolonsel.....	44
Şekil 5.74. 84 ve 86. Ölçüler Arası, Kanun	45
Şekil 5.75. 84. Ölçü, Vibrafon, Arp	45
Şekil 5.76. 69 ve 70. Ölçüler, Kanun	45
Şekil 5.77. 69 ve 84. Ölçü, Kanun	46
Şekil 5.78. 89. Ölçü, Viyolonsel, Arp, Vibrafon.....	46
Şekil 5.79. 76 ve 83. Ölçüler Arası, Viyolonsel, Kanun, Vibrafon, Arp, Klarinet	47
Şekil 5.80. 87 ve 88. Ölçüler, Viyolonsel, Kanun, Vibrafon, Arp, Klarinet.....	48
Şekil 5.81. 86. Ölçü, Kanun	49
Şekil 5.82. 84. Ölçü, Kanun, Arp, Vibrafon	50
Şekil 5.83. 90. Ölçü, Kanun	50
Şekil 5.84. 101. Ölçü, Kanun	51
Şekil 5.85. 86. Ölçü, Klarinet.....	51
Şekil 5.86. 97. Ölçü, Viyolonsel	51
Şekil 5.87. 87 ve 91. Ölçüler Arası, Klarinet	51
Şekil 5.88. 89 ve 90. Ölçüler, Viyolonsel	52
Şekil 5.89. 90. Ölçü, Kanun	52

Şekil 5.90. 92. Ölçü, Kanun, Viyolonsel	52
Şekil 5.91. 91. Ölçü, Arp, Vibrafon	53
Şekil 5.92. 95. Ölçü, Arp, Vibrafon	53
Şekil 5.93. 95. Ölçü, Klarinet.....	53
Şekil 5.94. 95, 98. Ölçüler Arası, Klarinet.....	54
Şekil 5.95. 98, 100. Ölçüler Arası, Klarinet.....	54
Şekil 5.96. 97 ve 99. Ölçüler Arası, Kanun	55
Şekil 5.97. 97. Ölçü, Viyolonsel	55
Şekil 5.98. 99 ve 100. Ölçüler, Kanun, Arp, Viyolonsel	55
Şekil 5.99. 101 ve 102. Ölçüler, Viyolonsel, Kanun, Klarinet, Perküsyon, Arp	56
Şekil 5.100. 98. Ölçü, Viyolonsel, Kanun, Klarinet, Vibrafon, Arp.....	57
Şekil 5.101. 101 ve 102. Ölçüler, Viyolonsel, Kanun, Klarinet, Perküsyon, Arp	58
Şekil 5.102. 104 ve 105. Ölçüler, Viyolonsel, Kanun, Klarinet, Vibrafon, Arp.....	58
Şekil 5.103. 106 ve 108. Ölçüler Arası, Viyolonsel, Kanun, Klarinet, Vibrafon, Arp	59
Şekil 5.104. 90 ve 95. Ölçüler, Vibrafon, Arp	59
Şekil 5.105. 94. Ölçü, Kanun, Viyolonsel, Arp, Vibrafon, Klarinet.....	60
Şekil 5.106. 97. Ölçü, Kanun, Viyolonsel, Arp, Vibrafon, Klarinet.....	60
Şekil 5.107. Arp, Viyolonsel, Klarinet.....	61
Şekil 5.108. 92 ve 95. Ölçüler, Kanun	62
Şekil 5.109. 92 ve 100. Ölçüler, Klarinet.....	62
Şekil 5.110. 106. Ölçü, Vibrafon	62
Şekil 5.111. 98. Ölçü, Kanun	63
Şekil 5.112. 107 ve 113. Ölçüler Arası, Viyolonsel	64
Şekil 5.113. 107 ve 113. Ölçüler Arası, Viyolonsel	64
Şekil 5.114. 107 ve 108. Ölçüler, Viyolonsel, Klarinet	65
Şekil 5.115. 109 ve 110. Ölçüler, Viyolonsel, Klarinet, Vibrafon, Arp	66
Şekil 5.116. 109. Ölçü, Vibrafon	66
Şekil 5.117. 109 ve 110. Ölçüler, Klarinet.....	67
Şekil 5.118. 111. Ölçü, Klarinet.....	67
Şekil 5.119. 115 ve 116. Ölçüler, Viyolonsel	67
Şekil 5.120. 115. Ölçü, Arp.....	68
Şekil 5.121. 133. Ölçü, Arp.....	69
Şekil 5.122. 1, 11. Usuller Arası	69
Şekil 5.123. 117, 120. Ölçüler Arası, Arp, Kanun	70
Şekil 5.124. 1, 2. Usul, Ayin-1. Selam.....	70
Şekil 5.125. 121, 127. Ölçüler Arası, Viyolonsel	71
Şekil 5.126. 121, 127. Ölçüler Arası, Klarinet.....	71
Şekil 5.127. 127, 122. Ölçüler Arası, Kanun	72
Şekil 5.128. 5, 6. Usul, Ayin- Birinci selam	72
Şekil 5.129. 128, 132. Ölçüler Arası, Klarinet, Viyolonsel	72
Şekil 5.130. 133, 136. Ölçüler Arası, Klarinet, Viyolonsel	73
Şekil 5.131. 135, 139. Ölçüler Arası, Kanun	73
Şekil 5.132. 7, 8. Usul, Ayin-1. Selam.....	73
Şekil 5.133. 137. Ölçü, Arp.....	74
Şekil 5.134. 140 ve 141. Ölçü, Arp.....	74
Şekil 5.135. 137, 139. Ölçüler Arası, Klarinet, Vibrafon	75
Şekil 5.136. 139, 145. Ölçüler Arası, Klarinet.....	75
Şekil 5.137. 1. Usul, Ayin-1. Selam.....	76
Şekil 5.138. 117 ve 118. Ölçüler, Kanun	76

Şekil 5.139. 127 ve 128. Ölçüler, Kanun	76
Şekil 5.140. 129 ve 131. Ölçüler Arası, Kanun, Arp	78
Şekil 5.141. 126 ve 128. Ölçüler, Kanun, Arp, Viyolonsel, Klarinet	79
Şekil 5.142. 132 ve 134. Ölçüler Arası, Arp, Viyolonsel, Klarinet	79
Şekil 5.143. 137. Ölçü, Arp.....	80
Şekil 5.144. 137. Ölçü, Klarinet, Vibrafon	80
Şekil 5.145. 138 ve 139. Ölçüler, Kanun, Vibrafon, Arp, Viyolonsel, Klarinet.....	80
Şekil 5.146. 117. Ölçüde, Viyolonsel	82
Şekil 5.147. 144 ve 145. Ölçü, Viyolonsel	83
Şekil 5.148. 144 ve 145. Ölçüler, Arp.....	83
Şekil 5.149. 148 ve 149. Ölçüler, Kanun	83
Şekil 5.150. 148 ve 149. Ölçüler, Viyolonsel	84
Şekil 5.151. 145 ve 148. Ölçüler, Vibrafon	84
Şekil 5.152. 149, 152. Ölçüler Arası, Klarinet.....	84
Şekil 5.153. 153, 155. Ölçüler Arası, Klarinet.....	85
Şekil 5.154. 15, 155. Ölçüler Arası, Arp, Vibrafon	85
Şekil 5.155. 153 ve 155. Ölçüler, Viyolonsel	86
Şekil 5.156. 153, 155. Ölçüler Arası, Kanun	86
Şekil 5.157. 160 ve 161. Ölçüler, Kanun, Viyolonsel, Vibrafon, Klarinet	87
Şekil 5.158. Viyolonsel, Vibrafon, Arp, Kanun.....	89
Şekil 5.159. 153. Ölçü, Viyolonsel, Kanun, Vibrafon, Arp, Klarinet.....	90
Şekil 5.160. 156. Ölçü, Vibrafon	90
Şekil 5.161. 157 ve 159. Ölçüler Arası, Viyolonsel, Kanun, Vibrafon, Arp	91
Şekil 5.162. 160 ve 161. Ölçüler, Viyolonsel, Kanun, Vibrafon, Klarinet.....	91
Şekil 5.163. 156. Ölçü, Arp.....	93
Şekil 5.164. 157 ve 158. Ölçüler, Vibrafon	93
Şekil 5.165. 172-173, 174-175 ve 177-178. Ölçüler Arası, Vibrafon.....	94
Şekil 5.166. 162, 164. Ölçüler Arası, Arp, Vibrafon, Klarinet	94
Şekil 5.167. 162 ve 164. Ölçüler Arası, Viyolonsel	94
Şekil 5.168. 165 ve 169. Ölçüler Arası, Kanun	95
Şekil 5.169. 165 ve 169. Ölçüler Arası, Vibrafon.....	95
Şekil 5.170. 166 ve 169. Ölçüler Arası, Arp.....	95
Şekil 5.171. 170 ve 175. Ölçüler Arası, Vibrafon.....	96
Şekil 5.172. 177 ve 179. Ölçüler Arası, Vibrafon.....	96
Şekil 5.173. 180 ve 181. Ölçüler, Arp, Klarinet, Vibrafon	97
Şekil 5.174. 162 ve 163. Ölçüler, Viyolonsel, Vibrafon, Arp, Klarinet	97
Şekil 5.175. 166. Ölçü, Kanun, Vibrafon, Viyolonsel, Klarinet, Arp.....	98
Şekil 5.176. Kanun, Vibrafon, Viyolonsel, Klarinet, Arp.....	99
Şekil 5.177. 162 ve 164. Ölçüler Arası, Arp, Vibrafon, Klarinet	100
Şekil 5.178. 162 ve 164. Ölçüler Arası, Klarinet	101
Şekil 5.179. 162 ve 164. Ölçüler Arası, Arp.....	101
Şekil 5.180. 172 ve 174. Ölçüler Arası, Viyolonsel	102
Şekil 5.181. 172 ve 174. Ölçüler Arası, Kanun	102
Şekil 5.182. 181, 183. Ölçüler Arası, Vibrafon	103
Şekil 5.183. 34, 44. Usuller Arası,	104
Şekil 5.184. 182 ve 183. Ölçüler, Kanun	105
Şekil 5.185. 188 ve 193. Ölçüler, Kanun	105
Şekil 5.186. 195 ve 196. Ölçüler, Kanun	106
Şekil 5.187. 199 ve 200. Ölçüler, Arp.....	107
Şekil 5.188. 201 ve 204. Ölçüler Arası, Vibrafon.....	107

Şekil 5.189. 35, 36. Usuller,.....	108
Şekil 5.190. 182, 193. Ölçüler Arası, Kanun	108
Şekil 5.191. 193. Ölçü, Kanun Şekil 5.192. 195 ve 198. Ölçüler Arası, Kanun	109
Şekil 5.193. 182 ve 183. Ölçüler, Kanun, Klarinet, Viyolonsel, Vibrafon, Arp.....	110
Şekil 5.194. 184 ve 188. Ölçüler Arası, Klarinet, Viyolonsel, Vibrafon, Kanun, Arp	111
Şekil 5.195. 185. Ölçü, Arp.....	111
Şekil 5.196. 185. Ölçü, Vibrafon	111
Şekil 5.197. 188. Ölçü, Arp.....	112
Şekil 5.198. 188. Ölçü, Vibrafon	112
Şekil 5.199. 189. Ölçü, Viyolonsel	112
Şekil 5.200. 189. Ölçü, Vibrafon	112
Şekil 5.201. 190. Ölçü, Arp.....	112
Şekil 5.202. 196 ve 198. Ölçüler Arası, Viyolonsel, Klarinet, Vibrafon, Arp.....	113
Şekil 5.203. 204. Ölçü, Viyolonsel, Klarinet, Vibrafon, Arp	114
Şekil 5.204. 186 ve 187. Ölçüler, Viyolonsel	114
Şekil 5.205. 199 ve 203. Ölçüler Arası, Viyolonsel	114
Şekil 5.206. 185 ve 188. Ölçüler Arası, Vibrafon.....	116

TABLÖLAR

Sayfa No

Tablo 5.1. Eski İstanbul'un Arka Sokaklarında Eserinin A Bölmesi	13
Tablo 5.2. Eski İstanbul'un Arka Sokaklarında Eserinin B Bölmesi.....	14
Tablo 5.3. Eski İstanbul'un Arka Sokaklarında Eserinin C Bölmesi.....	14

ÖZET

HASAN UÇARSU’NUN GELENEKSEL ENSTRÜMANLARI KULLANMA TEKNİKLERİ VE BU TEKNİKLERDEN YOLA ÇIKILARAK BESTELENE ENER: GERİDE KALAN

Bu tezin çalışma konusu, Hasan Uçarsu’nun “Eski İstanbul’un Arka Sokaklarında” isimli eserinin analizi üzerinden, geleneksel bir enstrümanın, çağdaş bir müzik içinde hangi yöntemlerle kullanabileceğini araştırmak ve geleneksel enstrümanların yer aldığı yeni bir eser bestelemektir.

Bu tez, giriş, literatür araştırması, gereç ve yöntem, Hasan Uçarsu’nun hayatı ve bestecilik anlayışı, Eski İstanbul’un Arka Sokaklarında isimli eserin analizi, Geride Kalan ve sonuç başlıklarından oluşmaktadır. Hasan Uçarsu’nun eseri, form ve melodi, ritmik yapı, çokseslilik ve tını başlıkları altında incelenmiştir.

Bu incelemeden yola çıkılarak bestelenen “Geride Kalan” isimli müzik, kanun, kemençe, viyolonsel ve piyano için yazılmıştır. Kanunun çok sesli bir müzik içinde kullanılabilmesi açısından, incelenen eser örnek alınmıştır. Fakat ilk eserden farklı olarak, ikinci eserin içinde geleneksel müzikten yapılan bir alıntı yoktur. İki eserin müzik dili birbirinden farklı yapıdadır.

Sonuç bölümünde, bir klasik Türk müziği enstrümanının, tamamıyla makamsal yapıda olmayan ve çoksesli bir müzik içinde, son derece aktif bir şekilde yer alabileceği ve müziğe nasıl bir yenilik kazandırdığı açıklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kanun, Çokseslilik, Hasan Uçarsu

ABSTRACT

HASAN UÇARSU'S TECHNIC OF USING TRADITIONAL INSTRUMENTS AND THE LEFT BEHIND COMPOSED BASING ON THESE TECHNICS

Main subject of this study is to search the using of traditional Turkish music instruments in a contemporary music, referring to Hasan Uçarsu's "On The Back Streets of The Old İstanbul" and composing a new piece which includes traditional Turkish music instruments.

This thesis consists the titles Introduction, literature research, method and technique, Hasan Uçarsu's biography and his approach to composing, and analysis of On The Back Streets of The Old İstanbul, Left Behind and conculution. Hasan Uçarsu's composition has been analyzed on the titles of form and melody, rhythm, polyphony and sound.

"Left Behind" which has inspired from the first composition, has been composed for kanun, kemençe, violoncello and piano. This piece is also a pattern for using kanun in a polyphonic composition. However, "Left behind" does not include any quotation from the traditional Turkish maqam music. Each composition has different musical languages.

Conculution part includes the explanation of using the traditional Turkish music instruments efficently in a polyphonic compositions which also means a new approach at musical studies.

Keywords: Kanun, Polyphony, Hasan Uçarsu

1. GİRİŞ

“Hasan Uçarsu’nun Geleneksel Enstrümanları Kullanma Teknikleri ve Bu Tekniklerden Yol Çıkılarak Bestelenen Eser; Geride Kalan” isimli bu çalışma, T.C Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Musikisi Sanatta Yeterlilik Programı’nda tez olarak hazırlanmıştır.

Günümüzde, çağdaş müzik yazan bazı besteciler, eserlerinde geleneksel müzik enstrümanlarına yer vermektedir. Her besteci, kendi müzik anlayışı içinde, farklı tekniklerle bu enstrümanları kullanmıştır. Bazı örneklerde, geleneksel sazlar, diğer enstrümanlardan farklı şekilde hareket ederek, ayrı bir rol üstlenirler. Müziğin içindeki bütün harekete katılmadan, ses malzemesini tamamen kullanmadan, kendi başına ayrı bir yol izler. Bu şekilde, diğer enstrümanlarla çok fazla iç içe geçmeden kendi hareketini sürdürür.

Çağdaş bestecilerin, geleneksel sazları bir başka kullanma yöntemi de kullandıkları farklı tekniklerle bu sazların geleneksel tınlarının dışına çıkarak, yeni tınlar oluşturmaya çalışmaktır. Bu arayışlar, kullanılan geleneksel sazı kendine özgün tınısından uzaklaştırır ve yepyeni bir tını yaratır. Ama bir diğer yandan, bu kullanım şekli, çalgının doğal ses renginin duyulmasını engeller.

Bu çalışmada incelenen “Eski İstanbul’un Arka Sokaklarında” isimli eser, çağdaş bir müzik içinde, bir Türk Müziği enstrümanının ne kadar verimli olarak kullanılabildiğini göstermek amacıyla seçilmiştir. Bu müzik içinde kanun, diğer çalgılardan farklı bir rol üstlenmez. Ön plana çıktığı bölümler olduğu gibi, diğer enstrümanlarla iç içe geçerek, motif parçalarını seslendirdiği bölümler de vardır. Müzik içinde yer alan her türlü ses malzemesini son derece aktif biçimde kullanır. Diğer enstrümanların geliştirdiği bütün motifler (varyasyonlarıyla birlikte) kanun tarafından da seslendirilmektedir.

“Eski İstanbul’un Arka Sokaklarında” isimli eserin analizinden yola çıkarak bestelenen “Geride Kalan” isimli eserde, geleneksel sazların diğer enstrümanlardan ayrı bir rol üstlenmeden, olabilecek en etkin şekilde kullanılması amaçlanmıştır.

Kemençe ve kanun kendi özgün tınlarından uzaklaşmadan, viyolonsel ve piyanoyla karşıt ya da paralel şekilde hareket ederek müziğin içinde yer alırlar. Eserde modal yapılar kullanılmakla beraber, belli bir mod ya da makam seçimi yoktur. Her enstrümanın tek başına öne çıktığı bölümler vardır. Bu bölümlerde, enstrümanların kendi özgün tınlarını vurgulamak için, bir motifin üst üste tekrarlanması ya da ritmik olarak daha sıkışık yapılarla çeşitlendirilmesi kullanılan bir yöntemdir.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Bu çalışmada besteci Hasan Uçarsu'nun geleneksel enstrümanları kullanma teknikleri incelenmiş ve bu incelemeden yola çıkarak bir müzik yazılmıştır. Eserlerinde geleneksel enstrümanlara yer veren diğer çağdaş Türk besteciler hakkında bir fikir oluşturmaya açısından bu enstrümanları kullandıkları eserleri ile ilgili bir literatür araştırması yapılmıştır. Çağdaş müzik içinde geleneksel enstrümanların farklı kullanım yöntemlerini karşılaştırabilmek adına bu örneklerden yararlanmak mümkündür.

Hasan Ferit Alnar (1906-1978)

•**Kanun ve Yaylı Sazlar Orkestrası İçin Konçerto (1951)(URL1)**

Onur Türkmen (d.1972)

•**Sailing to Byzantium, a ritualistic drama on the moon, swans and soul**

Mezzo-soprano, kemençe/mezzo-soprano, ney, saksafon, trombon, scottish harp, piano/perküsyon, 2 keman, viyolonsel. Bestelenme tarihi: 2014-2016, revize: 2018.

•**Hat for Kemençe and Strings**

4 telli kemençe, Vn I, Vn II, Vn III, Vn IV, Vl I, Vl II, Vc I, Vc II,Cb. Bestelenme tarihi: 2011.

Versiyon: kemençe, flüt, klarinet, 2 keman, viyola, viyolonsel, perküsyon ve piyano. Bestelenme tarihi: 2012.

•**Kurşundan (of lead)**

flüt, klarinet, ney, kanun, perküsyon, piyano, kemençe, keman, viyola ve viyolonsel. Bestelenme tarihi: 2019.

•**Points**

kemençe, kanun, flüt, klarinet, piyano, perküsyon, 2 keman, viyola, viyolonsel. Bestelenme tarihi: 2017.

•**Bir Güneş (a sun)**

soprano ve viyola da gamba. Bestelenme tarihi: 2019.

Versiyon: soprano, ney, kemençe, viyola ve viyolonsel. Bestelenme tarihi: 2020.

•**Mavi (blue)**

soprano, kemençe, ney, viyola ve viyolonsel. Bestelenme tarihi: 2017-2018, revize: 2019.

•**Havuz**

on Ahmet Haşim's Poem "Havz"

soprano, kemençe and mikrotonal gitar. Bestelenme tarihi: 2013.

Versiyon: soprano, ney, kemençe, viyola ve viyolonsel. Bestelenme tarihi: 2019.

•**12 Hat Miniatures**

ney, kemençe, kanun, piyano, viyola ve viyolonsel. Bestelenme tarihi: 2020.

•**Dilsiz Şeytan**

ses, kaval ve tenor saksafon. Bestelenme tarihi: 2013.

•**Reminiscences for Kanun and Piano**

kanun ve piyano. Bestelenme tarihi: 2013.

•**5 Short Pieces for 4 Musicians**

ney, kemençe, viyolonsel ve kanun. Bestelenme tarihi: 2012.(URL2)

Ayşegül Kostak Toksoy (d. 1977)

•**Yahya Kemal'den Şarkılar**

1. Vuslat, 2. Bir Yıldız Aktı, 3. Kar Musikileri, 4. Özleyen, 5. Bir Tepeden Ney, Si b Klarnet, Korno, Bendir, Piyano, Mezzo Sop., Kemençe, 2 Keman, Viyola, Çello için Bestelenme tarihi: 2002. (Bestecinin kendisiyle 14.01.2021 tarihinde yapılan görüşmeden alınmıştır).

Eray Altınbüken

•**Kumdaki Kan (Blood on the Sand)**

klasik kemençe, klasik gitar, viyolonsel. Bestelenme tarihi: 2003.

•**Cendere (The Mangle)**

klasik kemençe. Bestelenme tarihi: 2005.

•**Umut ve Çile (Hope and Suffering)**

klasik kemençe, viyolonsel, perküsyon. Bestelenme tarihi: 2014.

•**Yarının Gölgesi / The Shadow of Tomorrow**

1. bölüm: "Yarın Bir Hayalet / Tomorrow is a Ghost"

2. bölüm: "Dünün Rüyası / The Dream of Yesterday"

3. bölüm: "Büyüyen Gölgenin Altında / Under the Growing Shadow"

kaval (ya da ney), klasik kemençe, kanun, perküsyon, 2 keman, viyola, viyolonsel, kontrabas. Bestelenme tarihi: 2019.

•**Kendime Yolculuk (Journey to Myself)**

kaval, ney, mey, tanbur, tar, kanun, 2 bağlama, ud, 2 kemane, 2 kemençe (3 telli), 2 kemençe (4 telli), kontrabas (can also be performed by a bigger orchestra consisting of larger sections of the listed instruments). Bestelenme tarihi: 2020. (Bestecinin kendisiyle 1.01.2021 tarihinde yapılan görüşmeden alınmıştır).

Eren Arın

•**Citations**

Flüt, Ney, Duduk, Tar, Pipa, Gitar, Arp. Bestelenme tarihi: 2016.

•**Liquid Identities No:3 From Segah To Uşşak**

Solo Ney. Bestelenme tarihi: 2016.

•**Liquid Identities No:1 Segah**

2 Ney, Marimba. Bestelenme tarihi: 2017.

•**Liquid Identities No:2 Nihavent**

Ney-Gitar. Bestelenme tarihi: 2017.

•**Three Movements For Soprano And Intercultural Ensemble**

Soprano, Ney, Tanbur/Ud, Piyano. Bestelenme tarihi: 2018. (Bestecinin kendisiyle 18.01.2021 tarihinde yapılan görüşmeden alınmıştır).

Tolga Zafer Özdemir

•**Hero ve Leandros**

Gitar ve Kemençe için. Bestelenme tarihi: 2014.

•**Ex Oriente Lux**

Piyano ve Kanun için. Bestelenme tarihi: 2012.(URL3)

Fazıl Say

•**Hezarfen Concerto**

Ney ve orkestra. Bestelenme tarihi: 2011.

• **Sait Faik**

Anlatıcılar, piyano, yaylı quartet, kanun, kemençe, perküsyon ve 2 mezzo soprano. Bestelenme tarihi: 2014 (URL4).

Evrin Demirel

•**Fasıl No:1**

Türk Müziği Sazları ve orkestra için Bestelenme tarihi: 2010.

•**Saba in İstanbul**

Setar, ud, kornet, viyola da gamba, bendir, tombak Bestelenme tarihi: 2005.

•**Makamsız**

Blok flüt, kanun, viyola da gamba, çello, vibrafon, darbuka Bestelenme tarihi: 2005.

•**Monologue**

Mey, tenor, blok flüt Bestelenme tarihi: 2006.

•**Devinim**

Yaylı çalgılar, tambur, kanun Bestelenme tarihi: 2008.

•**Darb-ı düğâh**

Kemençe, kanun, flüt, klarinet, bas klarinet, arp, viyola, çello, kontrabas Bestelenme tarihi: 2008. (Dinçer, 2012).

Sadık Uğraş Durmuş

• **İmece**

Ney, tanbur, kanun, kemençe, klarinet, perküsyon, keman ve viyolonsel. Bestelenme tarihi: 2008

• **Haliç'te Gezinti**

Ney, kemençe, kanun, kudüm ve yaylı çalgılar. Bestelenme tarihi: 2012

• **1V4K**

Kaval, kanun, kudüm, keman ve viyolonsel. Bestelenme tarihi: 2013.

Kamran İnce

• **Concerto for Orchestra**

Turkish Instruments and Voices Ney, kemençe, zurnas, orchestra and voices. Bestelenme tarihi:2009

- **Asumani** -Violoncello and kemençe (or ney). Bestelenme tarihi: 2012 (Altınbüken ve Adlin, 2017).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmada yer alan “Eski İstanbul’un Arka Sokaklarında” isimli eserin incelenmesinde, Prof. Mutlu Torun’un analiz yöntemi kullanılmıştır. Öncelikle eser üç ana bölmeye ayrılmış ve bu bölmeler içinde yer alan periodlar belirlenmiştir. Daha sonra bu periodlar form, melodi, ritim ve çokseslilik (genel olarak çokseslilik ve tını adı altında iki alt başlıktan oluşmak üzere) başlıkları altında incelenmiştir. Notaya bakarak ölçü takibinin kolay yapılabilmesi için maddeler halinde sıralama yöntemi kullanılmıştır. Form başlığı altında cümle ve motifler belirtilmiş, melodi başlığı altında enstrümanların ezgisel hareketleri incelenmiş ve ritim başlığı altında, eserin ritmik yapısı ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Çokseslilik başlığının ilk alt başlığı olan genel olarak çokseslilik bölümünde, enstrümanların birbiriyle koşut ya da karşıt hareketlerinden ortaya çıkan çokseslilik incelenmiştir. İkinci alt başlık olan tını bölümünde, enstrümanların kullandığı ses alanı belirtilmiştir.

A - B - C gibi büyük harfler bölmeleri, a - b - c gibi küçük harfler cümleleri göstermektedir. Bir cümle geldikten sonra, ilerde başka bir cümle benzer şekilde geldiğinde, yeni cümleye, benzediği cümlenin harfi verilmiş, ancak (') konulmuştur (a - a' gibi).

Eserde Yorgo Bacanos ve Dede Efendi’den olmak üzere, geleneksel müzikten iki adet alıntı yapılmıştır. İlk alıntı Bacanos’un nihavent ud taksiminden yapılmıştır. Taksimde bulunan figürlerin, eser boyunca nasıl dönüştürülerek kullanıldığı ve bu figürlerden yola çıkarak nasıl yeni figürler üretildiği incelenmiştir. İkinci alıntı İsmail Dede Efendi’nin Hüzzam Mevlevi Ayini’nin Birinci Selam’ından yapılmıştır. Bu alıntının, eserin içinde hangi yöntemlerle kullanıldığı incelenmiş ve ayindeki seslendirilme biçimiyle bu eserdeki seslendirilme biçimi karşılaştırılmıştır. Kanunun alıntıları ve yeni türetilmiş figürleri çalma şekli, farklı yöntemler kullanıp kullanmadığı incelenmiş ve böylece çalgının eser içindeki etkinliği ortaya konmuştur.

“Yorgo Bacanos’un Nihavend Taksimi”nden alınan motifler, başlarına “B” harfi konarak (B.x, B.y, B.z gibi), “Dede Efendi’nin Hüzam Mevlevi Ayini”nden alınan motifler de başlarına “D” harfi konarak, (D.z) şeklinde gösterilmiştir. Motiflere verilen harfler, “x, y, v, q, w, z” sırasıyla yazılmış ve bu sıralama da Hasan Uçarsu’nun eserindeki geliş sırasına göre yapılmıştır.

4. HASAN UÇARSU’NUN HAYATI VE BESTECİLİK ANLAYIŞI

“Hasan Uçarsu 1965 yılında İstanbul’da dünyaya geldi. Çeşitli müzik türlerinin dinlendiği bir ortamda yetişen Hasan Uçarsu, ilkokul yıllarında İstanbul Üniversitesi Belediye Konservatuvarı’nda flüt öğrenimine yarı zamanlı olarak başladı. Orta ve lise öğrenimi sırasında konservatuvar öğrenimine ara veren Uçarsu, lise öğrencisi iken kısa bir süre Muammer Sun ile çalıştı.

Kadıköy Anadolu Lisesi’ni bitirdikten sonra 1983’te Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Kompozisyon bölümüne girdi. Lisans programında Adnan Saygun’un, yüksek lisans programında Cengiz Tanç’ın öğrencisi oldu. 1991-1992 öğretim yılında aynı kurumda ders vermeye başlaya sanatçı, 1994-1997 yılları arasında ABD’de Pennsylvania Üniversitesi’nde yürüttüğü doktora çalışması sonunda bestecilik alanında doktora derecesini aldı. ABD’de bulunduğu yıllar bestecilik açısından en verimli yılları oldu.

Uçarsu, doktora eğitimini tamamladıktan sonra Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’ndaki görevine dönerek 1998’de doçent, 2009’da profesör unvanını aldı.”(URL5).

Gonca Çeliker yüksek lisans çalışmasında Hasan Uçarsu hakkındaki görüşlerini şu şekilde yazmıştır; “Uçarsu’nun hayatındaki en önemli dönüm noktaları, Cengiz Tanç ile çalışması ve Amerika’da öğrenim gördüğü yıllardır. 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren müzik yazmaya başlayan Uçarsu, müziğini giderek geliştirmiştir.” Bu ifadelerle besteci hakkındaki görüşlerini aktaran Çeliker, Hasan Uçarsu ile yaptığı kişisel görüşmesinden, bestecinin kendi sözlerini şu şekilde aktarmıştır;

[... Benim en önemli değişimim Cengiz Tanç ile başlamıştır. Amerika yıllarının etkileri ile değişimim devam etmiştir. Bugüne kadar da aşağı yukarı O’nun açtığı çizgide ve o dönem sonrasının akışında devam ederek bugünlere geldim. Açıkçası yüzyıl dönümünü fark edemedim. Hala bu birimlerden devam ediyorum ve estetik yaklaşımlarımı geliştirip zenginleştiriyorum. Amerika’da farklı bestecilerle tanışmam, onların görüşleri ile kendi görüşlerimi karşılaştırmamın kendimi tanımam ve değerlendirmem açısından önemi çok büyüktür..] (Çeliker, 2006).

“Yeni müziği estetik açıdan da alındığında, mutlak bir bağımsızlık anlayışı içinde kullanmamış olan Uçarsu, her müziğin bir söz söyleyebilme gücü olması gerektiğine inanmaktadır. Sürekli birbirini tekrarlayan reproduksiyonların sanatsal bir değeri olmadığını düşünmektedir.” Çeliker, Hasan Uçarsu ile yaptığı kişisel görüşmesinden bestecinin kendi sözlerini şu şekilde aktarmıştır;

“[...]İnsan bilinen malzeme ile yeni bir şeyler yapabilir. Bütün malzemenin yeni olması gerekli değildir. Kullanılan malzemeler bazen eski taşlar, bilinen müzik materyalidir. Ama bu malzemeler öyle bir şekilde yan yana veya üst üste gelebilir ki, bambaşka bir yapı oluşturulabilir. Malzemenin yeni olması müziğinde yeni olacağını garanti etmez. Yeni müzik hareketine kendimi bağlı tutmuyorum ama, ben kendi müziğimi yapmaya çalışırken her müziğimde yeni bir şeyler söyleyebilmesini ortaya koymasını önemsiyorum. Çok bildik şablonlarla klişelerle bilindik şeyleri tekrarlamayı doğru bulmuyorum. Birtakım farklılıkları ve yenilikleri nasıl yapabileceğimin peşindeyim ve bundan sonra da öyle olacak. Diğer türlü bana göre reproduksiyondan başka bir şey değildir. Reproduksiyonlar her zaman reproduksiyonları yapana değil aslına hizmet eder[...].”(Çeliker, 2016).

Çeliker’in anlatımıyla; besteci, Osmanlı Saray Müziği’ni çok beğenmekte ve bu müziği klasikleşmiş, özgün bir sanat müziği olarak görmektedir. İtri’den bu yana gelmekte olan Osmanlı müzik geleneğinin, daha sonra Cumhuriyet Dönemi bestecilerine bağlandığını düşünmektedir. Kendi müziği ile bu gelenek arasında yakınlık kurmak istemektedir. Yaratılarını Saygun ve Tanç’a eklemlemek amacındadır. Çalışmış olduğu bu bestecilerle oluşmuş olan duygusal bağlarının zaman zaman müziğini ne şekilde yansıdığını şu sözlerle aktarmaktadır:

“[...]Benim müziğim bir şekilde Saygun’un, Cemal Reşit Rey’in, bazen Tanç’ın müziğine bağlansın istiyor ve bunu bilinçli bir şekilde yapıyorum. Bu bestecilerden önceki o büyük Osmanlı bestecilerine de bağlanmasını istiyorum. İtri’den beri gelen Osmanlı müzik geleneği ve daha sonra Cumhuriyet Dönemi’nden sonra gelen bestecilerden de bir şeyler alıyorum. Osmanlı Saray Müziğinde bestekar (besteci) kavramı çok önemlidir. Örneğin Dede Efendi bir bestekardır. Avrupa kültürü dışında, Japonya, Asya ve Hindistan’da müzisyenler vardır ancak besteci kavramı o dönemlerde henüz oluşmamıştır. Bu nedenle kendi dünyasını oluşturmuş olan bir müzik kültüründen uzak kalmadım ve hala Osmanlı Saray Müziğinden beslenip dolaylı bir şekilde yeni müziğe katkı olabileceğini düşünüyorum [...]. (Çeliker, 2006).

Bestecinin orkestra, oda müziği, solo piyano eserlerinin yanı sıra karma koro, solo çalgı ve ses-piyano için besteleri vardır. Çağdaş Türk bestecilerinin önde gelen isimlerinden olan Hasan Uçarsu; 1988 yılından günümüze kadar, orkestra müzikleri, oda müziği eserleri, solo enstrümanlar için ve ses için olmak üzere çok sayıda eser bestelemiştir. Besteci, bu eserler içinde üç tanesinde geleneksel sazları kullanmıştır. Arp, Çeng solo ve orkestra için “Davetsiz Misafirler” isimli bir eser yazmıştır (2008). “Troya’dan Çanakkale’ye” isimli oratoryosunda bağlama yer almaktadır (2018). Bu çalışmada incelenecek olan, “Eski İstanbul’un Arka Sokaklarında” isimli eserindeyse, klasik Türk müziği enstrümanı kanun yer almaktadır.

Hasan Uçarsu, eserlerinde çağdaş bir müzik dili kullanmaktadır. Geleneksel biçimleri kullanmak yerine, yeni arayışlarda bulunur. Enstrümanların alışlagelmiş kullanımlarının dışına çıkarak, farklı tınılar oluşturmayı seçer. Müziğinde, daima farklı dokular oluşturarak, kendi müzik dilini yaratır. Eski İstanbul’un Arka Sokakları isimli müziğinde, Yorgo Bacanos ve İsmail Dede Efendi olmak üzere, Klasik Türk Müziğinin iki önemli isminden alıntı yapmıştır. Besteci, eserinde kanunu nasıl bir anlayışla kullandığını, program notlarında, şu şekilde açıklar:

“Eserin en ayırt edici özelliği Osmanlı Saray Müziği kültürüne ait bir çalgı olan kanun’ un batılı bir oda müziği grubu ve anlayışı içinde kullanılmasıdır. Bu kullanımdaki temel belirleyen kanun’ un tamamen kendi geleneksel müziği içinden, kendi kültüründen getirdiği müzikleri, figürleri sunması ve bu figürlerin, jestlerin gruptaki diğer çalgılarca ele alınıp yavaş yavaş biçim değiştirilmesi, kırılıp, bozulmasıyla dönüşüme uğramasıdır. Diğer çalgılar bu müzik parçacıklarını dönüştürüp, sanki başka bir boyuta taşırken kanun’ un kendi sunduğu figürlerin ilk biçimlerini ısrarla korumaya çalışması eserin içsel dinamizmini oluşturur.

Kanun eserde solist rolünde değildir, tamamen grubun içinde diğer çalgılarla birlikte yer alır. Zaman zaman diğer çalgılar kanun’ un sunduğu müzik parçacıklarını dönüştürmekle o denli meşgul olabilirler ki bu durumda kanundan daha etkin rol almış olarak da algılanabilirler.”

Besteci, yaptığı alıntılarla ilgili eserin program notlarında şunları söylemektedir:

“Eserde geleneksel müzikle daha doğrudan ilişki kurabilmek için iki alıntı yapılmıştır. Sözü edilen geleneksel figürlerin çoğu udi Yorgo Bacanos’un

taksimlerinde kullandığı figürlerden hareketle oluşturulmuştur. İkinci alıntı da 19. yy.'ın ilk yarısında yaşamış geleneksel müziğin en önemli bestecilerinden ve geleneksel müzik besteciliğinde ilk kez batı müzik kültürünün etkileri hissedilen İsmail Dede Efendi'nin Hüzam Mevlevi Ayini'nin Birinci Selam'ından gerçekleştirilmiştir.”

Müzikte yapılan alıntı için Beatrice Ramaut Chevassus şöyle söylemektedir:

Alıntı, kendi başına bir bütün olarak bir öndeyiştir. Başka bir yapıttan geldiği için kendi içine kapalıdır. Yinelenişi ona bir temsil niteliği verir ve yoruma davet eder. Katıldığı ortama yabancısıdır. Kimi zaman çağdaş bir yazı içinde yapıştırma gibidir (bir binanın cephesine yerleştirilen kolonlar ya da tonal olmayan bir yazı içinde yer alan bir üç/beş akoru gibi); kimi zaman kendisine eşlik edecek bir çevre yaratır (binanın çevresine yerleştirilen kolonlar ya da üç/beş akoruna yeni bazı çekim noktaları yaratmak gibi). Böylece hiçbir tarihsel bağ kurmadan, bütün çeşitliliği içinde bir bütün olan geçmişle bugün arasında bir diyalog oluşur (Chevassus, 2004).

Hasan Uçarsu bu eseri, 2001 yılında, Yo Yo Ma'nın sanat yönetmenliğini yaptığı İpek Yolu Projesi için sipariş edilmesi üzerine bestelemiştir. İlk icrası Ensemble Silk Road tarafından, Nice'te, 14.08.2001'de, ilk yurt içi icrası Ankara'da, 20.12.2006'da gerçekleştirilmiştir.

5. HASAN UÇARSU – ESKİ İSTANBUL’UN ARKA SOKAKLARINDA ESERİNİN ANALİZİ

5.1. Genel Bilgiler

ESER: Hasan Uçarsu bu eseri, 2001 yılında, Yo Yo Ma’nın sanat yönetmenliğini yaptığı İpek Yolu Projesi için sipariş edilmesi üzerine bestelemiştir. İlk icrası Ensemble Silk Road tarafından, Nice’te, 14.08.2001’de, ilk yurt içi icrası Ankara’da, 20.12.2006’da gerçekleştirilmiştir.

FORM: Tek bölümden oluşan “Eski İstanbul’un Arka Sokaklarında” isimli eser; kanun, sib klarinet, arp, viyolonsel ve vurma çalgılar için yazılmıştır.

MELODİ: Donanımda herhangi bir değiştirme işaret bulunmamaktadır.

RİTİM: Eser 4/4’lük ölçüde yazılmıştır. 182 ve 185. ölçüler ile 187. ölçüyle 192. ölçü arasında 3/4’lük ölçü kullanılmıştır.

ÇOKSESLİLİK: Genel olarak yatay çoksesliliğin baskın olduğu eserde, bazı enstrümanların akor veya çift ses çaldığı ve ezgisel hareketin yoğun olmadığı bölümlerde, dikey çokseslilik olduğu da görülür.

5.2. Genele Bakış

5.2.1. Form

Tablo 5.1. Eski İstanbul’un Arka Sokaklarında Eserinin A Bölmesi

A Bölmesi				
I. Period:1-19	-	-	-	-
II. Period: 19-40	-	-	-	-
III. Period: 41-53	a) 48-51- cl.	b) 48-52-vib.	c) 52-56- cl.	-
IV. Period: 54-69	d) 59-62-cl.	e) 61-64-vlc.	f) 63-71- cl.	g) 64-71-vlc.

Tablo 5.2. Eski İstanbul'un Arka Sokaklarında Eserinin B Bölmesi

B Bölmesi				
I. Period: 69-87	a) 75-82-cl.	b) 76-82-vlc.	-	-
II. Period: 87-107	c) 87-92-cl.	d) 93-95-cl.	e) 95-98-cl	f) 98-100-cl.
III. Period: 107-116	g) 107- 114-vlc.	h) 111- 116-cl.	-	-

Tablo 5.3. Eski İstanbul'un Arka Sokaklarında Eserinin C Bölmesi

C Bölmesi			
I. Period: 116-144	a) 117-120-hp, kn.	b) 121-127-vlc.	c) 121-127-cl.
I. Period: 116-144	d) 127-132-kn	e) 128-132-cl.	f) 133-135-vlc,cl.
I. Period: 116-144	g) 135-139-kn.	h)135-139-kn.	j) 139-145-cl.
II. Period: 144-162	k) 149- 153-cl.	l) 153-155-cl.	m) 150-155-hp, vib.
III. Period: 162-182	n) 165-169-kn.	p) 166-169-vib.	r) 170-175-vib.
IV. Period: 182-204	a') 182-187-kn.	b') 188-194-kn.	-

5.2.2 Melodi

Bestecinin ağırlıklı olarak kullandığı, öne çıkan iki alıntı vardır. İlki Yorgo Bacanos'un nihavent ud taksiminden, ikincisi Dede Efendi'nin Hüzam Mevlevi Ayini'nin Birinci Selam'ından alınmıştır.

1. alıntı

Şekil 5.1. Ölçü, Kanun

2. alıntı

Şekil 5.2. 117, 120. Ölçüler, Kanun

5.2.3. Ritim

Eser ritmik malzeme açısından son derece zengindir. Ritmik dokunun yoğun olduğu bölümler ve ritmik yapının daha sade olduğu bölümlerin karşıtlığı, eserin dinamik yapısını oluşturan en önemli unsurdur.

Ani nüans değişimleri ve ani ataklar, eser boyunca sıkça kullanılır. Yoğun bir ritmik dokuyla başlayan eser, çok sade bir ritmik dokuyla sona erer.

5.2.4. Çokseslilik

Bu eserde kullanılan tekniklerinden biri de heterefonidir.

Heterefoni tek bir ezginin farklı çalgılar ya da sesler tarafından, eşzamanlı olarak, farklı ritim ya da tempo, farklı süslemeler ve figürler, ya da farklı üsluplarla çalınmasına ya da söylenmesine dayanan müzikal dokudur. Terim olarak heterofoni bugün henüz çok net ve kesin bir tanımlamayla açıklanmış olmasa da, kelime etimolojik olarak “seslerin çeşitliliği” şeklinde algılanabilir. “Yalın bir ezginin eşzamanlı çeşitlemeleri” ifadesi, terimin genel hatlarını ortaya koymaktadır (Demirel, 2013).

Hasan Uçarsu, Türk müziğinden yaptığı alıntılarla birlikte, makam müziğinin doğasında bulunan heterefonik yapıyı da eserin bazı bölümlerinde kullanmıştır.

5.3. Yakından Bakış

Bu başlıkta, eserin müzik cümlelerine ayrılarak detaylı şekilde incelenmesi amaçlanmıştır. Bu yüzden en küçük anlatım özelliklerine göre ayrılmıştır. Bu ayrımı yapabilmek adına, cümle ve period terimleri kullanılmasına rağmen, bu ayrım noktalarını kesin olarak belirlemek mümkün değildir.

5.3.1. A Bölmesi

5.3.1.1. 1-19. Ölçüler Arası: I. Period

Form ve Melodi

- B.x motifi: 4. ölçü kanun.

Şekil 5.3. 4. Ölçü, Kanun

- B.y motifi: 14. ölçü kanun, klarinet ve viyolonsel.

Şekil 5.4. 14. Ölçü, Kanun.

Şekil 5.5. 14. Ölçü, Klarinet.

Şekil 5.6. 14. Ölçü, Viyolonsel.

- İlk ölçüde bütün enstrümanlar giriş yaparlar. Klarinet, la (la4) üstünde trill yapmaktadır. İlk üç ölçü boyunca trill yapmayı sürdürdükten sonra 4. ölçünün başında, önce bir oktav daha sonra iki oktav üstteki la'yı (la6) duyurur.
- 6. ölçünün sonunda iki oktav üstteki la'nın üstünde trill yaptıktan sonra 7. ölçüde yine başlangıçtaki oktava döner. Bu kez sol#'den başlayarak, bir oktav yukarıdaki sol'e kadar, arka arkaya hicaz dörtlüleri çalar (önce çıkıcı, hemen ardından inici olarak).

Şekil 5.7. 7. Ölçü, Klarinet

- 8. ölçünün sonunda ilk başta çaldığı la'nın üzerinde yine başlangıçta olduğu gibi *trill* yapar. 9. ölçü sonundaki puand'org'tan hemen önce sol#'de kalır.

Şekil 5.8. 9. Ölçü, Klarinet

- Viyolonsel, ilk ölçüde süsleme notası olarak sol duyurduktan sonra, çift ses olarak re (re3) ve la (la4) çalmaya başlar. 4. ölçüye kadar *tremolo* olarak çift ses çalmaya devam edip, 4. ölçünün başında bu sesleri ayrı ayrı duyurur ve ilk ölçüde duyurduğu sol notasıyla beraber, sol-re-la seslerini aynı anda çalarak ölçüyü tamamlar. 5. ölçüde, la'yı tek başına çaldıktan sonra iki oktav aşağıda bulunan mib'e iner. Daha sonra la'ya geri dönüp ardından eksilmiş 5'li üstünde bulunan mib'ü çalar.
- 9. ölçü başında, farklı oktavlardaki la, sib ve sol#'i arka arkaya seslendiren viyolonsel, bu ölçüye kadar yanaşık bir hat oluşturmaz.

Şekil 5.9. 9. Ölçü, Viyolonsel

- Arp, sol# ve sib seslerini aynı anda çalarak başlar. 4. ölçüde farklı oktavlardaki la seslerini arka arkaya duyurduktan sonra yine çift ses çalar.
- 8. ölçüde sol#'den başlayıp fa#'e kadar yanaşık bir dizi oluşturan arp, fa#'den sonra da iki oktav yukarıda bulunan sol#'e kadar *glissando* yapar. Sol#'den üç oktav altta bulunan la'ya kadar da inici bir *glissando* yaparak, yanaşık hareketini sonlandırır.

Şekil 5.10. 8. Ölçü, Arp

- Arpın 10. ölçüye kadar, yalnızca 8. ölçüde inici ve çıkıcı olarak yanaşık bir hareket sergilediği görülür.
- Kanun, la (la5) çalarak başlar. 4. ölçüye kadar bu sesi tekrarladıktan sonra, 4. ölçüde; taksimden alınan ilk motifi (B.x) çalar.

Şekil 5.11. 4. Ölçü, Kanun

- 7. ölçüde bir oktav aşağıdaki la'yı çalar, 8. ölçüde de bir oktav yukarıdaki la ile başlangıçta çaldığı la arasında *tremolo* yapar.
- 9. ölçüde, başlangıç noktasından iki oktav peste bulunan la'yı çaldıktan sonra, hemen bu notanın yarım ses üstündeki sib'de kalır. İlk ölçü ve 10. ölçüler arasında; dört farklı oktavdaki la notası arasında hareket eden kanun, yatay bir ezgisel hat oluşturmaz.
- Vibrafon, 5. ölçünün sonundan 7. ölçüye kadar, farklı oktavlarda çift ses çalarak ilerler. 10. ölçüye kadar yanaşık hareket etmez.

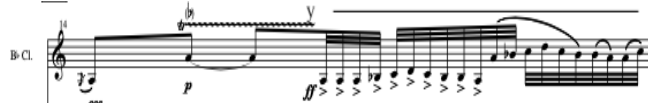
Şekil 5.12. 5. Ölçü, Vibrafon

- Başlangıçtan itibaren 9. ölçü sonunda gelen durak noktasına kadar, yanaşık bir hat oluşturan tek enstrüman klarinet olur. Diğer çalgılar, arka arkaya farklı oktavlara geçiş yaparak hareket ederler.
- Kanun, 10. ölçüden 14. ölçüye kadar sustuktan sonra, 14. ölçüde *fff* nüansıyla giriş yapar ve la sesinden başlayan, motifi (B.y) çalar.

Şekil 5.13. 14. Ölçü, Kanun

- 15, 16 ve 17. ölçülerde, aynı motifi ritmik varyasyonlarla tekrarlar ve 18. ölçüde; la ve re sesleri üzerinde *tremolo* yapmaya başlar.
- 10. ölçüde klarinet, mi ve fa seslerini arka arkaya çalarak başlar. 11. ölçüde re çaldıktan sonra yine fa'ya döner ve bu sesi 13. ölçünün sonuna dek uzatır (bu sesler, kanunun 69. ölçüde (B bölümünün başında) çalmaya başladığı figürün içinden alınmıştır). 14. ölçüde; kendisinden hemen önce kanunun seslendirdiği, taksimden alınan motifi (B.y), önce bir oktav aşağıdan daha sonra kanunun çalmış olduğu oktavdan çalar.

Şekil 5.14. 14. Ölçü, Klarinet

- 15. 16. ve 17. ölçüler boyunca, aynı motifi, farklı seslerden başlayarak, ritmik varyasyonlarla seslendirmeye devam eder. Çok belirgin bir şekilde motifin duyurulduğu bu ölçülerden sonra, klarinet 18. ölçüden itibaren uzun bir re (re3) sesi üstünde *trill* yapmaya başlar.
- Viyolonsel, 10. ve 11. ölçülerde do# ve fa# seslerini aynı anda çalar. 14. ölçüde; kanunun seslendirdiği, taksimden alınan motifi (B.y) *f* nüansıyla çalar (son parçasını tekrarlayarak).

Şekil 5.15. 14. Ölçü, Viyolonsel

- Arp, 10, 11 ve 12. ölçülerde; mi, fa, re ve la seslerini farklı oktavlarda, arka arkaya çalar. Aynı sesler klarinette de duyulmaktadır.
- 13. ve 14. ölçülerde, henüz motifle bir bağlantı kurmaz. Ancak 15. ölçüde, motifin içerdiği notalar arpda duyulmaya başlanır.

Şekil 5.16. 15. Ölçü, Arp

- 16. ölçüde de motifin bir parçası görülür ancak arp, diğer enstrümanlar gibi süreklilik içeren bir ezgisel hat oluşturmaz. Motiften parçalar daha dağınık bir yapıda kullanılır. 18. ölçü boyunca, her vuruşta tekrarlanan arpej benzeri bir figür çalar.

Şekil 5.17. 18. Ölçü, Arp

- Vibrafon, 10 ve 13. ölçüler arasında, arpla çok benzer şekilde hareket eder. Aynı ölçüler boyunca hem viyolonselın çaldığı mi, fa ve re, hem de klarinetin çaldığı do# ve fa# seslerini, önce 4'lük daha sonra 2'lik ve 1'lik nota değerleriyle çalar.

Şekil 5.18. 10 ve 13. Ölçü Arası, Vibrafon

- 15. ölçüde vibrafon, arpla neredeyse eş zamanlı olarak hareket ederek, motiften parçaları seslendirir.
- 16. ölçü sonunda, motifin bir parçasını *ff* nüansıyla çalar, 17. ölçüde yine arpla benzer şekilde hareket eder ama ölçü sonunda yine motiften bir parçayı duyurur. 18. ölçüde la sesinde kalır.
- Vibrafon 10 ve 18. ölçüler arasında, her ne kadar arpla benzer şekilde hareket edip, dağınık bir hatta ilerliyor gibi görünse de 16 ve 17. ölçülerin sonlarında, motifin bir parçasını net bir şekilde çalarak, arptan daha ezgisel bir yapı oluşturur. Hüzzam makamının 3. derecesi üzerindeki Hicaz'ın başlangıç sesi olan la'da kalır.

Şekil 5.19. 16. Ölçü, Vibrafon

Şekil 5.20. 17. Ölçü, Vibrafon

Ritmik Yapı

- Eserin ritmik dokusu oldukça yoğundur. Süsleme notaları, çarpma, trill ve tremolo gibi farklı ritmik figürler eserin başından sonuna kadar sıkça kullanılmaktadır. İlk ölçüde klarinet, süsleme notaları çaldıktan hemen sonra trill yapmaya başlar.
- Viyolonsel de süsleme notalarıyla giriş yaptıktan sonra, ölçü sonunda tremolo yapmaya başlar.

- Kanun, ilk dört ölçü içinde ritmik değerleri kullanım şekliyle, en öne çıkan enstrümandır. Aynı sesi (orta oktavdaki la), farklı ritmik değerlerle (2'lik, 8'lik, 16'lık ve 32'lik nota değerleri. Aynı zamanda 3. ölçü içinde sırasıyla 8'lik üçleme, dört 16'lık, 16'lık beşleme ve 16'lık altılama) 4. ölçünün ortasına kadar tekrarlar. İlk ölçüde çarpma notası ve 4. ölçüde süsleme notaları çalar.

Şekil 5.21. 1 ve 4. Ölçüler Arası, Kanun

Şekil 5.22. 4. Ölçü, Kanun

- 4. ölçüyle beraber, diğer enstrümanlar da 32'lik değerleri kullanmaya başlarlar.
- 8. ölçüde, arpa önce 64'lük nota değerleri çalar sonrasında da glissando yapar.
- 9. ölçünün ortasına kadar, ritmik olarak dinamik bir yapı oluşturulur.
- 9. ölçünün sonunda kullanılan puand'org ve bu ölçüyü takip eden dört ölçü boyunca 4'lük, 2'lik ve 1'lik nota değerlerinin kullanılması; başlangıçta kurulan yapıya karşıt bir yapı oluşturur.
- 10, 11, 12 ve 13. ölçülerde kullanılan nota değerleri, ritmik dokunun sadeleştiğini düşündürse de bu durum uzun sürmez ve 14. ölçüden itibaren yine 32'lik nota değerleri kullanılmaya başlanır.

Çokseslilik (1-19)

Genel Olarak Çokseslilik

- Eserin 1. ölçüsünden 4. ölçüsüne kadar, viyolonselde 5'li aralıklar vardır. Arp, ilk ölçünün başında 2'li aralıklar çalar, fakat ölçü sonunda tek ses çalmaktadır. Klarinet ve kanun, aynı notayı farklı oktavlardan çalarlar. 4. ölçüye kadar, viyolonselin çaldığı 5'li aralıklar öne çıkar.

Şekil 5.23. 1 ve 4. Ölçüler Arası, Kanun, Klarinet, Perküsyon, Arp, Viyolonsel

- 5. ölçünün sonundan 7. ölçüye kadar vibrafonda 2'li aralıklar görülür. 4. ölçüden 10. ölçüye kadar, enstrümanların farklı ezgisel hatlar oluşturarak hareket etmeleri, yatay çoksesliliği sağlar.
- Klarinetin 10. ölçüde başlayan ezgisel hareketine, viyolonsel, arp ve vibrafon paralel ezgi yapılarıyla eşlik etmeye başlarlar. 13. ölçünün sonuna kadar dört enstrüman birbirlerine koşut yapıda hareket ederler.

Şekil 5.24. 10 ve 13. Ölçüler Arası, Klarinet, Vibrafon, Arp, Viyolonsel

- 14. ölçüden 18. ölçüye kadar ortaya çıkan çokseslilik, enstrümanların farklı ezgisel hareketlerinin, aynı anda duyulması ile oluşur. 14. ölçüde, kanun motifi (B.y) duyurduktan hemen sonra önce viyolonsel, ardından klarnet motifi seslendirmeye başlarlar. 18. ölçüye kadar motif, bütün enstrümanlarda farklı ritmik kalıplarla tekrarlanır. Enstrümanlar motifi arka arkaya çalmaya

başladıklarında, ortaya çıkan kesişme, bu ölçüler boyunca çok sesliliğin temelini oluşturur.

- 18. ölçüde viyolonsel, bir tam 5'li aralık çalarken, kanun da bir tam 4'lü aralık çalmaktadır. Aynı anda duyulan bu aralıkları oluşturan sesler, do#-sol#-re-la olarak sıralanır. Bir tam 5'li ve 4'lü aralığın arka arkaya gelmesiyle oluşan bu dikey çok seslilik, tonal bir yapı içinde değildir.
- Aynı ölçüde vibrafon la, klarinet re çalarken, arp bir eşlik figürünü tekrarlamaktadır. Bu ölçüde dört enstrüman bir akor oluşturmaktayken, arp yatay olarak hareket eder. Bu akor do-sol-re-la seslerinden oluşur, içinde bulunan 2'li aralık nedeniyle uyumlu bir akor değildir.

Şekil 5.25. 18. Ölçü, Klarinet, Vibrafon, Arp, Viyolonsel, Kanun

Tını ve Enstrümanların Ses Alanı

- İlk ölçüde viyolonsel re ve la, kanun ve klarinet la, arp sol# ve sib notalarını çalarak başlarlar. 2. ölçüde vibrafon sol# çalmaya başlar. İlk ölçüden 9. ölçüye kadar la notası merkez gibi görünmektedir. Yarım ses altında bulunan sol# ve yarım ses üstünde bulunan sib notaları da sıkça kullanılır.

Şekil 5.26. 9. Ölçü, Klarinet

Şekil 5.27. 9. Ölçü, Viyolonsel

- Viyolonsel başlangıçta çift ses çalmaktadır. Bu sesler re ve la'dır. İlerleyen ölçülerde, la daha ağırlıklı olarak duyulur. Bütün enstrümanlar la'nın merkez olarak algılanmasını sağlayacak şekilde hareket ederler.
- 9. ölçüde bulunan *puandorg*'dan hemen önce, viyolonsel ve kanun alt oktavdaki sib (sib3) notasını duyururlar (arp, bir oktav daha aşağıdaki sib'ü, sol#'le birlikte çalmaktadır).
- 10 ve 14. ölçüler arası susmakta olan kanun, 14. ölçüde la notasıyla giriş yapar. Aynı ölçüde arpın çaldığı pes sol (sol1), bu ölçüye kadar duyulan en pes sestir. Sol notasının kullanılmasıyla ses alanı genişlemiş olur. Yine 14. ölçüde, viyolonselde pes re notası duyulur. 18. ölçüde klarinet pes re'ye (re 3) kadar iner. Bu ölçüye kadar duyulan en tiz ses, arpın 6. ölçüde çaldığı ince la'dır (la7).

5.3.1.2. 19-40. Ölçüler Arası: II. Period

Form ve Melodi (19-40)

- B.x motifi: 40. ölçü viyolonsel.

Şekil 5.28. 40. Ölçü Viyolonsel

- 18. ölçüde çalmaya başladığı do# ve sol# seslerini 22. ölçünün başına kadar uzatan viyolonsel; bu ölçüden başlayarak farklı tam beşli aralıklar arasında geçiş yapar.

Şekil 5.29. 21 ve 23. Ölçüler Arası, Viyolonsel

- Viyolonsel 38. ölçünün başına kadar, do# -sol# aralığıyla beraber; re-la, fa-do ve fa-do# aralıklarını kullanarak, yakın sesler arasında hareket eder.
- 22 ve 38. ölçüler arasında çok kısıtlı bir ses bölgesi kullanan viyolonsel, 38. ölçüde bir oktav yukarıdaki re-la aralığına atlama yapar. 39. ölçüde bir oktav daha yukarı atlar ve la-la 8'li aralığını arka arkaya çalmaya başlar. 40. ölçüde motifi (x) *fff* nüansıyla çalar.

Şekil 5.30. 38 ve 40. Ölçüler Arası, Viyolonsel

- Klarinet, 18. ölçüden itibaren *trill* yapmaya başlamıştır ve 23. ölçünün sonuna kadar, aynı ses üzerinde *trill* yapmaya devam eder. 24. ölçüde, yarım ses yukarı çıkar ve ölçü sonunda 3'lü aralıktan oluşan iki ses üzerinde *trill* yapar. 36. ölçünün sonuna kadar, büyük ve küçük üçlü aralıkları üzerinde *trill* yapmaya devam eden klarinet, 37. ölçüde uzun bir re sesi çalarak, bu pasajı tamamlar.
- 24. ölçünün sonundan, 34. ölçünün sonuna kadar; yakın sesler arasında geçiş yaparak *trill* yapmayı sürdüren klarinet, ezgisel olarak dar bir bölgede hareket eder. 38. ölçünün sonunda orta oktavda çalmaya başlayıp, daha sonra bir süre kalın oktavda bulunmasına rağmen, 41. ölçünün sonunda üst oktava yaptığı atlamayla; farklı ses bölgeleri içinde ezgisel hareketini sürdürmüş olur.
- Arp, 19. ölçüden 23. ölçüye kadar re-mib-sol-lab-dob seslerinden oluşan bir akor çalmaktadır. 23. ölçünün sonunda *glissando* yapar ve 24. ölçünün başında dört oktav yukarı atlayarak, mib ve fab seslerini (bir alt oktavla katlayarak) aynı anda çalar.

Şekil 5.31. 24. Ölçü, Arp

- 25. ölçüye susarak başlar, ölçü sonunda; viyolonselle eş zamanlı hareket ederek re-la seslerini çalmaya başlar. 26. ölçüden, 37. ölçünün başına kadar viyolonselle paralel olarak tam 5'li aralıkları çalmaya devam eden arp, viyolonselle aynı şekilde dar bir bölgede hareketini sürdürmüş olur.
- Vibrafon 24. ölçüde, motifin sonundan küçük bir parça seslendirir. 26. ölçüden itibaren, klarinetle benzer şekilde 3'lü aralıkları arka arkaya seslendirerek hareket eder.

Şekil 5.32. 25 ve 27. Ölçüler Arası, Vibrafon

- Ses malzemesi olarak klarinetle aynı sesleri kullansa da hareketini paralel olarak sürdürmez, daha farklı bir ritmik yapı oluşturur. Klarinet aynı oktav içinde yakın hareketlerle ilerlerken, vibrafonun oktavlar arasında atlamalar yaptığı görülür.
- 30. Ölçünün sonuna kadar oktavlar arasında atlamalarını sürdüren vibrafon;
31. Ölçüden başlayarak 34. Ölçünün sonuna kadar inici ve yanaşık bir hat üzerinde ilerler.
- 35. Ölçüde, klarinetle aynı anda re ve fa# seslerini (klarinetten bir oktav yukarıda) çalmaya başlar ve 37. Ölçünün başına kadar uzatır. Vibrafonun 31. Ölçüden başlayan inici hareketi, belirgin bir ezgisel hat oluşturur.

Şekil 5.33. 31,35. Ölçüler Arası, Vibrafon

- 37. ölçüde arp, 5'li aralıkları oluşturan sesleri ayrı ayrı duyurmaya başlar ve 40. ölçüye kadar aynı şekilde ilerler.

Şekil 5.34. 33 ve 37. Ölçüler Arası, Arp

Ritmik Yapı (19-40)

- 19. ölçüye kadar, trill, tremolo, glissando ve 32'lik değerlerin kullanıldığı yoğun yapı, bu ölçüden itibaren değişmeye başlar. Klarinet trill yapmayı sürdürmektedir.

Viyolonsel tremolo yapmak yerine birlik nota çalmaya başlar.

Arp tremolo yapmaya başlar.

- 23. ölçüde arp bir kez daha glissando yapar.
- 25. ölçüden itibaren bütün enstrümanlar, sakin bir ritmik yapı içinde hareket etmeye başlar. 32'lik nota değerleri yerine, 4'lük, noktalı 4'lük, 2'lik ve 8'lik değerlerin kullanıldığı bu yapı, 38. ölçüye kadar devam eder.

- Viyolonsel bu ölçüler boyunca tremolo yapmayı sürdürür. Klarinet trill yapmaktadır. Arp partisinde, sürekli olmamakla birlikte tremolo bulunan notalar vardır. Çarpma notaları da yine arp partisinde görülmektedir. Fakat kullanılan hiçbir süsleme notası bu bölümün sakin yapısını değiştirmez. Farklı ritmik kalıplar, keskin geçişlerle arka arkaya gelmez. Enstrümanlar aynı nota değerlerini arka arkaya kullanırlar.
- Kullanılan trill ve tremolo gibi teknikler, titreşen bir yapı oluşturmayı amaçlar. Net, keskin bir görüntü yerine, gölgeli, sürekli farklı renklere geçiş yapan bir tını oluşturmak istenir.
- 38. ölçüde ritmik yapı tekrar değişmeye başlar. Eserin ilk dört ölçüsünde kanunda görülen ritmik hareket, 38, 39 ve 40. ölçüler boyunca viyolonselde de kullanılır.
- Viyolonsel çaldığı çift sesi, farklı ritmik değerlerle (2'lik, 8'lik, 8'lik üçleme, dört 16'lık, 16'lık beşleme, 16'lık altılama ve 32'lik) tekrarlar.

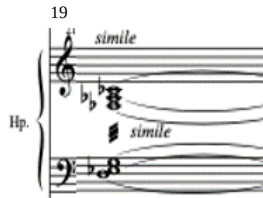

Şekil 5.35. 38 ve 40. Ölçüler Arası, Viyolonsel

Çokseslilik (19-40)

Genel Olarak Çokseslilik

- 19. ölçüde arp, üst partide lab-dob-mib seslerinden oluşan bir akor, alt partide re-mib-sol seslerinden oluşan bir başka akor çalmaktadır. İlk akor bir minör akor olmasına rağmen, ikinci akorun bitişik seslerden oluşması ve diğer enstrümanlarda (viyolonsel, klarinet ve kanun, bir önceki ölçüde çalmaya başladıkları sesleri tekrarlamaktadırlar) bulunan sesler nedeniyle tonal bir yapı oluşmaz.

Şekil 5.36. 19. Ölçü, Arp

- 19. ölçüden 22. ölçüye kadar oluşan çokseslilik dikey yapıdayken, 22. ölçüde başlayan viyolonselin ezgisel hareketi, çoksesliliğin yatay olarak da devam etmesini sağlar.
- 23. ölçüden itibaren oluşan çokseslilik hem dikey hem yatay yapıdadır. Arp akor çalmayı bırakır. 24. ölçüde 2'li aralıklar çalmaktadır.
- Viyolonsel 22. ölçüden itibaren 5'li aralıklar çalmaya başlar. 25. ölçüden 37. ölçünün sonuna kadar kanun dışındaki bütün enstrümanlar çift ses çalmaktadır (kanun susmaktadır).
- 25. ölçüden itibaren, arp viyolonsel ile birlikte hareket ederek aynı 5'li aralıkları çalmaya başlar. Bazı aralıkları bir oktav aşağıdan, bazı aralıkları viyolonsel ile unison olarak çalmaktadır. 37. ölçüye kadar arp ve viyolonselin çaldığı 5'li aralıklar, re-la, fa-do, do#- sol#, fa#- do#'dır.

Şekil 5.37. 25. Ölçü, Arp, Viyolonsel, Kanun

- 24. ölçünün son vuruşundan, 37. ölçüye kadar klarinet partisinde 3'lü aralıklar vardır. Vibrafon, 26. ölçüde klarinete katılarak, aynı 3'lü aralıkları seslendirmeye başlar. İki enstrümanın 37. ölçüye kadar çaldıkları 3'lü aralıklar, re-fa#, mi-sol, mi#-sol#, fa#-la, do#-mi, si-re, la#-do#, fa#-la#'dır.

Şekil 5.38. 25. Ölçü, Klarinet, Vibrafon

- Ancak vibrafon ve klarinet, arp ve viyolonsel gibi, sürekli eş zamanlı olarak hareket etmezler. Aynı anda farklı 3'lü aralıkları çaldıkları zaman, duyulan dört farklı ses, tonal bir akor yapısı oluşturmaz. Bazı vuruşlarda, aynı anda dört yanaşık ses üst üste gelmektedir (do#- re- mi- fa# gibi). 3'lü aralıkların arkaya duyulması ve iç içe geçmesi, sabit olmayan, sürekli titreşen bir tını oluşturmak içindir.

Şekil 5.39. 28. Ölçü, Klarinet, Vibrafon

- 25 ve 37. ölçüler arasındaki çokseslilik hem dikey hem de yatay olarak ilerler. Tonal bir armoni yoktur. Farklı seslerden oluşan 2'li aralıkların kesişmesiyle kurulan bir yapı vardır.
- 37. ölçüden itibaren, viyolonsel dışındaki enstrümanlar çift ses çalmayı bırakırlar.

Tını ve Enstrümanların Ses Alanı

- 19. ölçüde viyolonsel pes do# (do#2) ve bir tam 5'li üstünde yer alan sol# notalarını aynı anda çalmaktadır. Klarinette pes re, kanunda pes la ve bir tam 4'lü üstündeki re vardır. Arp ise re-mib-sol-lab-dob seslerinden oluşan bir akor çalmaktadır.¹⁹

Şekil 5.40. 28. Ölçü, Klarinet, Viyolonsel, Arp, Kanun

- 24. ölçüye kadar pes bir ses bölgesi kullanılırken, bu ölçüde arp ve vibrafonda tiz mib ve fab sesleri duyulur.

Şekil 5.41. 24. Ölçü, Arp, Vibrafon

- 38. ölçüye kadar bütün enstrümanlar çok büyük atlamalar yapmadan, pes oktavda bulunan ses bölgesinde hareket ederler.
- 38. ölçüde viyolonsel, eserin en başında yaptığı gibi aynı anda re ve la notalarını çalmaktadır. Klarinet ve arp, daha tiz oktava doğru hareket ederek, ses bölgelerini genişletmeye başlarlar.
- 38. ölçüye kadar bütün enstrümanlar çok büyük atlamalar yapmadan, pes oktavda bulunan ses bölgesinde hareket ederler.
- 38. ölçüde viyolonsel, eserin en başında yaptığı gibi aynı anda re ve la notalarını çalmaktadır. Klarinet ve arp, daha tiz oktava doğru hareket ederek, ses bölgelerini genişletmeye başlarlar.

5.3.1.3. 41-53. Ölçüler Arası: III. Period

Bu periyot form ve melodik açıdan şu şekilde incelenmiştir:

- a cümlesi : 48-51. ölçüler arası klarinet.
- b cümlesi: 48-52. ölçüler arası, vibrafon.
- c cümlesi: 52-56. ölçüler arası klarinet.
- B.y motifi: 41. ölçü kanun, klarinet ve viyolonsel (klarinette motif genişlemesiyle), 42. ölçü kanun, klarinet. 43 ve 44. ölçülerde, kanun ve viyolonsel (motif genişlemesiyle).

B. y

Şekil 5.42. 41. Ölçü Kanun, Klarinet, Viyolonsel

- Viyolonsel 41. ölçüde, motifi (B.y), son parçasını tekrarlayarak çalar.

Şekil 5.43. 41. Ölçü, Viyolonsel

- 40. ölçüden 42. ölçünün sonuna kadar ince oktavda kalan viyolonsel, 43. ölçüde motifi (B.y) bir alt oktavda çalmaya başlar. 44. ölçüde motifin sonunu küçük bir varyasyonla uzatarak hareketini tamamlar. Viyolonselin motifi ve motif parçalarını duyurduğu ölçüler boyunca ezgisel hareketi çok net bir şekilde öne çıkar.
- Kanun, 41 ve 42. ölçülerde *fff* nüansıyla motifi (B.y) çalar (42. ölçüde bir oktav aşağıdan çalmaktadır). 43 ve 44. ölçülerde motifi oldukça sıkıştırarak, iki kez daha tekrarlar.

Şekil 5.44. 43 ve 44. Ölçüler, Kanun

- 45. ölçünün sonunda aniden *pppp* nüansına düşer ve motifin son iki notasını çift ses olarak çalmaya başlar.

Şekil 5.45. 45. Ölçü, Kanun

- 48. ölçünün başına kadar *tremolo* yaparak bu sesleri uzatır.
- Klarinet 41. ölçüde, 14. ölçüde olduğu gibi *ff* nüansıyla motifi (B.y) seslendirmeye başlar. Önce alt oktavda çalar, sonra bir oktav yukarı çıkarak, motifi sıkıştırılmış şekilde bir kez daha tekrarlar. 42. ölçünün sonunda bir kez daha aynı motifi duyurduktan sonra 43. ölçüde motifi, ritmik yapısını değiştirerek ve sıkıştırarak tekrar çalar. 44. ölçünün başında motifin sonunu çaldıktan sonra 45. ölçünün başında, motiften türetilmiş küçük bir ritmik figür çalar.

- Klarinet 48. ölçüden 71. ölçüye kadar, birbirini izleyen cümleler çalarak hareket eder. Bu cümlelerin içinde atlamalar bulunsa da genel olarak hepsi inici yapıdadır. İlk cümle (a) 48. ölçüde, ince oktavdaki mi^b (mi^b 5) sesinden başlar, aynı oktavdaki sol^b'de sonlanır (51.ölçü).

Şekil 5.46. 48 ve 51. Ölçüler Arası, Klarinet

- 41 ve 45. ölçüler arasında motiftten (y) çok küçük parçaları, dağınık bir şekilde duyuran arp; bu ölçüler boyunca farklı oktavlar arasında atlamalar yaparak ilerler, ezgisel bir hat oluşturmaz.
- 41. ölçüde bütün enstrümanlar motiftten (y) parçalar seslendirmeye başladıktan sonra, 42. ölçüde müziğe katılan vibrafon; arpla benzer şekilde hareket ederek, motifin seslerini farklı oktavlara dağıtarak çalar, yanaşık bir hareket sergilemez. 43 ve 44. ölçülerde de aynı şekilde atlamalar yaparak ilerler.

Şekil 5.47. 42. Ölçü, Vibrafon

- Vibrafon, 48. ölçüden 52. ölçüye kadar; farklı ritmik değerleri arka arkaya kullanarak bir cümle (b) oluşturur.

Şekil 5.48. 48 ve 52. Ölçüler Arası, Vibrafon

- Klarinetin 51. ölçüden 56. ölçüye kadar çaldığı 2. cümlesi de (c) vibrafonun kullandığı ritmik yapıya benzer bir yapıdadır. İnce oktavdaki mi^b'den başlayıp, orta oktavdaki fa^a'da(fa 4) sona ere

Şekil 5.49. 51 ve 56. Ölçüler Arası, Klarinet

- Klarinet ve vibrafonun arka arkaya duyulan bu iki cümlesi, bir çeşit soru-cevap ilişkisi oluşturur.
- Arp 46 ve 52. ölçüler arasında, çıkıcı yapıda motifler kullanarak belirgin bir ezgisel hat oluşturur.

Ritmik Yapı (41-53)

40. ölçünün sonunda bulunan puand'org'un hemen sonrasında, 32'lik nota değerleri tekrar yoğun şekilde kullanılmaya başlanır.

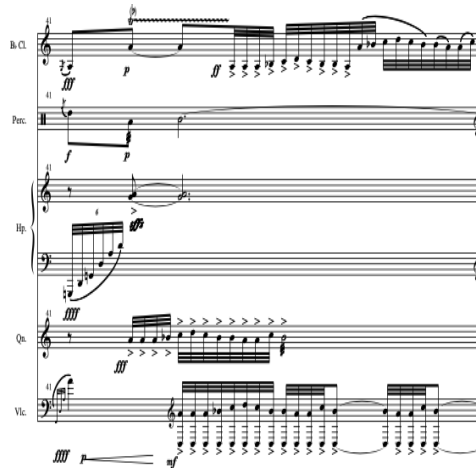
45. ölçüye kadar, bütün enstrümanlar dinamik bir yapıda hareket ederler. Bu ölçüde yine bir sadeleşme başlar. 1'lik, 2'lik, noktalı 2'lik değerleri kullanılır. Sadece arp, 48 ve 49. ölçülerde 32'lik nota değeri kullanır. 4'lük, 8'lik ve 16'lık değerler daha fazla kullanılır.

Çokseslilik (41-53)

Genel Olarak Çokseslilik

41. ölçüde önce kanun daha sonra klarinet viyolonsele katılarak, motifi (B.y) çalmaya başlar.

B.y

Şekil 5.50. 41. Ölçü, Kanun, Klarinet, Viyolonsel, Arp

- 41 ve 45. ölçüler arasındaki yapı, 14 ve 18. ölçüler arasındaki yapıyla aynıdır. Çokseslilik, enstrümanların farklı ezgisel hareketlerinin, aynı anda duyulması ile oluşturulur. Ana motiften türetilen figürler, bütün enstrümanlar tarafından farklı ritmik kalıplar kullanılarak tekrarlanır. Motif girişleri, partiler arası soru-cevap gibi değil, oldukça sıkışık zamanlama ile yapılır.
- 41 ve 45. ölçüler arasında, ezgilerin kesişmesi yatay yapıda bir çokseslilik ortaya çıkarır.
- 45. ölçüden itibaren, viyolonsel farklı bir ritmik yapıyla ezgisel hareketine devam eder. Kanun çift ses çalmaktadır.
- 48. ölçüde klarinet ve vibrafonda başlayan ezgisel hareketler, birbirlerinden farklı yapılardadır. 54. ölçüye kadar bu üç enstrüman (viyolonsel, klarinet ve vibrafon), aynı anda sürdürdükleri ezgisel hareketleriyle yatay bir çokseslilik oluştururlar.
- 51 ve 52. ölçülerde arp, vibrafonun ezgisel hareketine katılmaktadır.

Tını ve Enstrümanların Ses Alanı

- 41 ve 45. ölçüler arasında kurulan ses yapısı, 14 ve 17. ölçüler arası kurulan yapıyla benzer niteliktedir. Bu defa farklı olarak, viyolonselde ince fa duyulmaktadır (39 ve 40. ölçülerde).
- 45. ölçüde viyolonsel ve klarinet alt oktavdaki fa notasını çalarken, kanun ve arp bir oktav yukarıdaki fa notasını çalar. 46. ölçünün sonunda viyolonsel *flageolet* olarak la çalmaya başlar ve 52. ölçünün başına kadar *flageolet* çalarak devam eder.

45

Şekil 5.51. 45 ve 46 Ölçüler, Kanun, Klarinet, Viyolonsel, Arp

- Klarinet 47. ölçüde, çalmakta olduğu fa'nın iki oktav üstündeki fa'ya çıkar ve bu oktavda hareketini sürdürür.

5.3.1.4. 54-69. Ölçüler Arası: IV. Period

Form ve Melodi (54-69)

- d cümlesi: 59-62. ölçüler arası klarinet.
- e cümlesi: 61-64. ölçüler arası viyolonsel.
- f cümlesi: 63-71. ölçüler arası klarinet (sondan cümle genişlemesiyle).
- g cümlesi: 64-71. ölçüler arası viyolonsel (sondan cümle uzamasıyla).
- B.v motifi: 63, 64, 65, 66, 67. ölçüler arp.

Şekil 5.52. 63. Ölçü, Arp

- Klarinetin ilk cümlesi, 59. ölçüde (d) ince oktavdaki lab'den başlar, 62. ölçüde orta oktavdaki fa'da sona erer.

Şekil 5.53. 59 ve 62. Ölçüler Arası, Klarinet

- Klarinetin ikinci cümlesi, 63. ölçüde (e) orta oktavdaki fa'dan başlayıp, cümle sonundaki genişlemeyle, alt oktavdaki sol# (sol# 3) sesinde sonlanır. Son ses 71. ölçünün başına dek uzar.

Şekil 5.54. 63 ve 71. Ölçüler Arası, Klarinet

- Viyolonsel 54. ölçüden başlayarak, 56. ölçünün sonuna kadar bir eşlik figürü oluşturur ve bu figürü tekrarlar. (Bu figür, kanunun 69. ölçüde çalmaya başladığı, taksimden alınan figürden türetilmiştir. Ritmik yapı daha sıkıştırılmış ve kullanılan sesler değiştirilmiştir ancak kullanılan aralık yapısı, iki figür arasındaki benzerliği gösterir bkz. Şekil 5.71). Alt oktav ve orta oktavdaki lab sesleri arasında, reb, mib ve fab seslerini de kullanarak hareket eden bu figür; *p* nüansıyla başlar ve bir *crescendo*'yla sona erer.

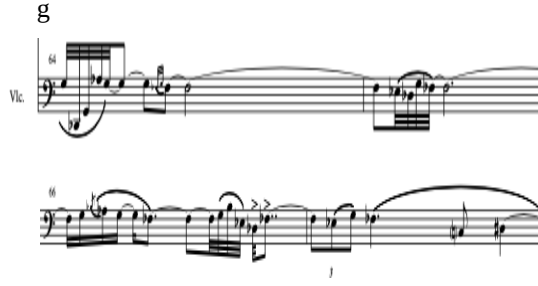
Şekil 5.55. 54 ve 56. Ölçüler Arası, Viyolonsel

- Viyolonsel 57. ölçüye, üç oktav arasında hızlı geçişler ve atlamalar yaparak ilerleyen bir figürle başlar. Ölçünün sonunda uzun bir si bemol çalmaya başlar ve bu notayı 61. ölçünün başına kadar uzatır.
- 61. ölçüden 64. ölçüye kadar ilk cümlesini (f) çalan viyolonsel, bu ölçüler arasında (61, 63 ve 64. ölçülerde), motifi (B.y) sonundan türetilmiş bir figürü (farklı sesler kullanarak) tekrarlar.

Şekil 5.56. 61, 63 ve 64. Ölçüler, Viyolonsel

- Viyolonsel 64. ölçüde 2. cümlesini (g) çalmaya başlar. 67. ölçünün sonuna kadar aynı oktavda, yakın sesler arasında süren hareketi; bu cümlenin sonunda re# sesinde tamamlanır. Cümlenin son sesi, 71. ölçünün başına kadar uzar.

Şekil 5.57. 64, 67. Ölçüler Arası, Viyolonsel

- 59 ve 68. ölçüler arasında viyolonsel ve klarinet arasında bir çeşit soru-cevap ilişkisi oluşturulur. Ancak bu ilişki, ezgisel hareketlerinden çok, kullandıkları ritmik figürler yoluyla kurulur.
- 55. ölçüden 58. ölçüye kadar kısıtlı bir alanda ezgisel hareketini sürdürmüş olan arp, 59. ölçünün sonundan başlayarak hareket alanını genişletir.
- 59. ölçü sonunda, alt partide üç ses çalmaktadır. Bu üç ses, 60. ölçünün sonuna dek uzar. Daha sonra farklı bir oktava atlayarak iki ses çalar. 61. ölçüye kadar bu iki sesi uzatır ve ölçünün yarısında farklı iki sese geçerek, ölçü sonuna kadar bu sesleri çalar.

Şekil 5.58. 60 ve 61 Ölçüler, Arp

- Arpın üst partisi, 59. ölçünün sonundan başlayıp, 61. ölçünün sonuna kadar süren, inici yapıda bir cümle parçası çalar. Yaklaşık olarak bir buçuk oktavlık bir ses alanı kullanan bu cümle parçası, *fff* nüansı ile çalınır. 62. ölçüde, her iki partiyi de kullanan ve yine inici yapıda olan bir figür görülür.

Şekil 5.59. 62. Ölçü, Arp

- Arp 63. ölçüden 67. ölçüye kadar, aynı motifi (B.v), arada nota değişiklikleri yaparak tekrarlar. 67. ölçünün ortasında, aynı motif, 8'lik üçlemelerle tekrarlanır. Bir sonraki ölçüde ise 8'lik nota değerleri kullanılarak tekrarlan motif, ölçü sonunda kullanılan senkop ile sonlanıyor gibi görünür. Ancak bu senkobun sonundaki 8'lik nota, 69. ölçüde gelen 4'lük notaya bağlanır.

66

68

Şekil 5.60. 66, 70. Ölçüler Arası, Arp

- 69. ölçünün sonunda, figürün son notası, noktalı 2'lik değerde çalınır ve bu ikilik bir sonraki ölçüde gelen 1'lik nota değerine bağlanır. Böylece, 16'lık değerlerle başlayan figür; sırasıyla 8'lik üçleme, 8'lik, 4'lük, noktalı 2'lik ve 1'lik değerlerin kullanılmasıyla adım adım yavaşlayarak, 70. ölçüde sonlanır. Arpın 63 ve 70. Ölçüler arasındaki ezgisel hareketi, sınırlı bir alanda gerçekleşmiş olur.
- Vibrafon, 57. ölçünün sonundan başlayıp, 59. ölçünün başında sona eren, küçük bir motif parçası seslendirir. Daha sonra 71. ölçüye kadar susar.

57

Şekil 5.61. 57 ve 59. Ölçüler Arası, Vibrafon

- A bölmesi ritmik yapı bakımından altı parçaya bölünebilir. Önce, yoğunluk olarak karşıt yapıda ritmik dokuların arka arkaya geldiği beş küçük bölüm (1-yoğun, 2-sade, 3-yoğun, 4-sade, 5-yoğun) vardır. Ardından, iki farklı dokunun bir arada kullanıldığı son bölüm görülür. Bu bölüm sonlanırken de yapı git gide sadeleşir.
- Nüansların kullanılma biçimi de ritmik yapının dinamizmine büyük ölçüde etki etmektedir. Ritmik dokunun yoğun olduğu bölümlerde, aniden gelen *fff*'ler, *ppp*'ler ve *crescendo-de crescendo*'lar sık sık kullanılır ve ani nüans değişimleri görülürken; daha sade bir ritmik dokuyla oluşturulan bölümlerde, nüans yapısının da daha sade olduğu, ani nüans değişimlerinin kullanılmadığı görülür.

Ritmik Yapı (54-69)

- 57. ölçüden itibaren bütün enstrümanlar farklı ritmik değerlerle hareket etmeye başlarlar. Daha önce, tüm çalgıların 32'lik değerler kullandığı, yoğun bir ritmik dokusu olan bölümler ya da bu bölümlere karşıt yapıda, daha sade bir ritmik dokuya sahip bölümler görülmüşken; 57 ve 68. ölçüler arasında, bu iki karşıt yapının bir arada kullanıldığı görülür.

Şekil 5.62. 57 ve 59. Ölçüler Arası, Viyolonsel, Klarinet, Arp

- Hem 1'lik, 2'lik, 4'lük ve 8'lik gibi nota yoğunluğu daha az olan değerler, hem de 16'lık ve 32'lik gibi, bir vuruş içinde daha fazla notanın yer aldığı değerler, bu ölçüler boyunca, belli bir ritmik motif oluşturmaktan kullanılmaktadır. Bu açıdan farklı hareket eden tek enstrüman arptır.
- Arp, 63 ve 67. ölçüler arasında, sürekli dört 16'lık çalarak, bir ritmik motif oluşturmaktadır.

Şekil 5.63. 63. Ölçü, Arp

- Aynı motifi 67. ölçünün ortasına kadar tekrarladıktan sonra, kullandığı sesleri değiştirmeden, önce 8'lik üçleme sonra 8'lik değerler çalarak, hareketini yavaşlatmış olur. Çaldığı son 8'lik notayı bir 4'lük notaya bağlar. Hemen sonra çaldığı noktalı 2'lik değerindeki notayı da 1'lik değere bağlar. Böylece ritmik motifi adım adım yavaşlatarak cümlesini bitirmiş olur.

Şekil 5.64. 67 ve 68. Ölçüler, Arp

- 67. ölçünün sonunda, viyolonsel 4'lük değer çalmaktadır. Bu 4'lük notayı, 68. ölçüde 1'lik nota değerine bağlar. Aynı nota, 69 ve 70. ölçüler boyunca, 1'lik değerde uzar ve 71. ölçünün başında 4'lük nota değerine bağlanarak sona erer.
- 68 ve 69. ölçüde klarinet, 4'lük ve 8'lik değerler kullanarak hareket eder. 69. ölçüde çaldığı son 4'lük notayı, 70. ölçüde 1'lik değere bağlar. Bu 1'lik nota da 71. ölçünün başında 4'lük değere bağlanarak sonlanır.

Şekil 5.65. 68 ve 71. Ölçüler Arası, Klarinet,

- Bu bölmenin sonunda; bütün enstrümanlar, ritmik hareketlerini adım adım yavaşlatmış olurlar.
- Arp cümlesini 69. ölçünün ikinci vuruşunda, klarinet çaldığı son sesi 69. ölçünün son vuruşunda bitirir.
- Viyolonsel 67. ölçünün sonunda son notasını çalmıştır. Ancak bütün enstrümanların son sesleri 71. ölçüye dek uzar. Ve yeni bölmeye 71. ölçüde başlarlar.
- Yalnızca, 48. ölçüden itibaren susmakta olan kanun, yeni cümlesine 69. ölçüde başlar. Diğer enstrümanlar henüz son seslerini uzatırken, kanunun müziğe girmesi, B) bölmesini başlatmış olur. Bu durumda A) bölmesinin bitişi ve B) bölmesinin başlangıcı kesişmiş olur.

Çokseslilik (54-69)

Genel Olarak Çokseslilik

- 55. ölçünün sonunda, klarinet cümlesini bitirirken, viyolonsel farklı bir ritmik yapıyla hareket etmeye başlar.
- 57. ölçüden itibaren daha küçük ritmik değerlerin kullanılmaya başlaması, yapının değiştiğini düşündürür. Ancak çok seslilik açısından, 45. ölçüden

itibaren oluşan yapı devam etmektedir. Kanun dışındaki bütün enstrümanlar farklı ezgisel hatlar oluşturarak ilerlemektedirler.

- 45. ölçüden 70. ölçüye kadar yatay çokseslilik sürmektedir. Her enstrüman kendi ezgisel hattını oluşturur. Daha önceki bölümde bütün enstrümanlar, ana motiften türetilmiş ezgi parçacıkları seslendirirken, bu bölümde daha bağımsız olarak hareket etmektedirler.
- 59 ve 68. ölçüler arasında viyolonsel ve klarinet arasında bir çeşit soru-cevap ilişkisi oluşturulur. Ancak bu ilişki, ezgisel hareketlerinden çok, kullandıkları ritmik figürler yoluyla kurulur.

Şekil 5.66. 62. Ölçü, Viyolonsel ve Klarinet

- Birbirine koşut yapıda ilerleyen bu iki enstrüman dışındaki enstrümanlar, karşıt ya da koşut bir yapı sergilemeden hareket ederler.

Tını ve Enstrümanların Ses Alanı

- Klarinet 47. ölçüde, çalmakta olduğu fa'nın iki oktav üstündeki fa'ya çıkar ve bu oktavda hareketini sürdürür. 54. ölçüye kadar, duyurduğu en tiz ses solb olan klarinet, 56. ölçüde orta oktavdaki fa'yı çalmaya başlar ve bu sesi, 59. ölçünün başına kadar uzatır.

Şekil 5.67. 47 ve 48. Ölçüler, Klarinet

- 52. ölçünün sonunda la ve re# çalmaya başlayan viyolonsel, bu iki sesi 53. ölçünün sonuna kadar uzatır. 54. ölçüde ilk duyurduğu ses, önceki ölçüde görülen re#'in anarmoniği olan mib'dür.
- 55 ve 70. ölçüler arasında; viyolonselde duyulan en tiz ses, 57. ölçüden 61. ölçüye kadar çaldığı sib'dür. En pes ses ise; 62, 63 ve 64. ölçülerde görülen reb'dür (aynı ses do# olarak, 57. ölçüde de görülmektedir).

- Klarinetin, 56. ölçüden 70. ölçüye kadar çaldığı en tiz ses 59. ölçüde, çarpma olarak çaldığı sib'dür. En pes ses ise; 68. ölçüde çaldığı mi'dir.
- 69. ölçünün sonunda sol# çalmaya başlayan klarinet, bu sesi 71. ölçünün başına kadar uzatır.
- 55 ve 70. ölçüler arasında, arpta duyulan en tiz ses; 55. ölçüden başlayarak 57. ölçüye kadar tekrarlanan mi'dir. En pes ses ise, ilk olarak 63. ölçüde duyulmaya başlanan ve 70. ölçüye kadar her ölçüde duyurulan do#'dir. Bu do#, 69. ölçüde noktalı ikilik değerinde çalınmaya başlar ve bir sonraki ölçüde gelen birlik nota değerindeki do#'e bağlanır.
- A bölmesinde çalgıların kullandığı ses alanı şu şekilde özetlenebilir:
 Viyolonsel, ilk ölçüde çift ses olarak re-la çalmaya başlar ve bölmeyi tamamlarken, ilk ölçüdeki gibi re sesini çalmaktadır.
 Klarinet bölmenin sonunda, ilk ölçüde çalmış olduğu la'nın yarım ses altındaki sol#'i çalmaktadır.
 Arp, sol#- sib seslerini aynı anda çalarak başlamıştır, başlangıç noktasından oldukça pes bir bölgede bulunan do# sesini çalarak bölmeyi tamamlar.
 Kanun, ilk ölçüde ve bölmenin sonunda aynı la'yı çalmaktadır.
 Vibrafon, pes sol ve la'yı aynı anda çalarak başlamıştır, bölme bitmeden önce çaldığı son ses tiz mi'dir (mi5-59. ölçü).

5.3.2. B Bölmesi

5.3.2.1. 69-87. Ölçüler Arası: I. Period

Form ve Melodi (69-87)

- a cümlesi: 75-82. ölçüler arası klarinet (ortada cümle genişlemesiyle).
- b cümlesi: 76-82. ölçüler arası viyolonsel.
- B.x motifi: 83, 84 ve 86. ölçülerde kanun.

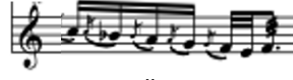
B.x

Şekil 5.68. 83. Ölçü, Kanun

- B.q motifi: 86. ölçüde kanun.

B.q

Şekil 5.69. 86. Ölçü, Kanun

- B) bölmesini başlatan ilk enstrüman kanundur. Yorgo Bacanos'un Nihavent ud taksiminden aldığı bir figürün benzerini çalmaya başlar. 69. ölçüde, orta oktavdaki la (la 5) ile alt oktavdaki la (la 4) arasında 8'lik değerlerle hareket etmeye başlar. Bu iki la arasında re ve mi seslerini de duyurur. Sürekli tekrarlanan aralık yapısı, bir tür eşlik figürü oluşturur.

Şekil 5.70. 69 ve 71. Ölçüler Arası, Kanun

- Bu figürü 80. ölçüye kadar tekrar ettikten sonra çaldığı uzun seslerle, 83. ölçünün başında hareketini bitirir. Re, fa, la seslerinin tekrarlanmasıyla, re minör dizisi duyurulmuş olur. Bu dizinin kullanılması da Nihavent makamı ile ilişki kurulmasını sağlar.
- Vibrafon ve arp, yeni bölmeye 71. ölçüde giriş yaparlar. Vibrafon, 75. ölçüye kadar çift ses ve üç sesi aynı anda çalarak ilerler. İnici bir hat çizer. 75. ölçüde, 32'lik değerlerle, atlamalı bir figür oluşturduktan sonra, do#'de kalır. Bir sonraki ölçü boyunca sustuktan sonra, 78. ölçüde hareketine inici bir atlama yaparak başlar.
- 79. ölçüden, 83. ölçüye kadar başlangıçta yaptığı gibi çift ses ve üç sesi aynı anda çalarak ilerler. Bu ölçülerdeki hareketi; önce inici, daha sonra çıkıcı şekilde sürer.
- Arp, vibrafona benzer şekilde, 75. ölçüye kadar çift ses çalarak hareket eder. Bu ölçülerde, farklı oktavlara atlayarak çaldığı çift seslerle ezgisel bir hat oluşturmaz.
- 75. ölçü sonunda, 32'lik değerlerle çaldığı atlamalı yapıdaki figürden sonra, üç ölçü boyunca susar. 79. ölçüde tekrar çift ses çalarak hareket etmeye başlar. 80. ölçü sonundan itibaren inici bir yapıyla ilerleyen hareketi, 82. ölçüde sonlanır.

- Klarinet bu bölme, 71. ölçü sonunda çaldığı tek sesle giriş yapsa da hemen sonrasında susar. Esas başlangıç noktası 74. ölçü sonundadır. 76. ölçüdeki uzun sesle genişleyen cümlesini (a), 82. ölçü başında tamamlar.
- Bu ölçüler boyunca, re ve la üstüne kurulan hicaz dörtlüsü duyulsa da dörtlülerin başlangıç sesleri (re ve la), sıralı şekilde kullanılmaz.
- Klarinetin bu bölümdeki ezgisel hareketi genel olarak inici yapıdadır ve büyük atlamalar yapmadan ilerler.

Şekil 5.71. 74 ve 82. Ölçüler Arası, Klarinet

- Viyolonsel bu bölümde, klarinetle birlikte en belirgin ezgisel hareketi oluşturan enstrümandır. 71. ölçü sonunda çaldığı çift ses ile bölme başlangıç yapar. 73. ölçüde yine çift ses çalar ve sonraki ölçüde susar.

Şekil 5.72. 77 ve 81. Ölçüler Arası, Viyolonsel

- Viyolonsel esas ezgisel hareketine 75. ölçünün sonundan itibaren başlar. İnici yapıyla ilerleyen bu cümle (b), 78. ölçüde alt oktavdaki la sesinde sonlanır gibi görünse de hemen sonraki ölçünün başında ince oktavdaki do'ya atlama yapar. 80. ölçüde sol sesine inerek, üç ölçü boyunca hareketini sürdürür. Sol'un hemen yanındaki sesleri çaldıktan sonra yukarı doğru atlama yaparak do# çalar ve tekrar atlama yapıp sol#'e dönerek cümlesini tamamlar.

Şekil 5.73. 75 ve 82. Ölçüler Arası, Viyolonsel

- Kanun, 84. ölçünün ikinci vuruşunda, *ffff* nüansıyla giriş yapar. Motifi (B.x) çalarak başladığı inici yapıdaki hareketi, tamamen Yorgo Bacanos'un Nihavent ud taksiminden alınmıştır. 86. ölçünün başında B.q motifini çalan kanun, 86. ölçünün sonunda B.x motifini bir oktav aşağıdan çalar. Küçük soru cevaplarla ilerleyen bir melodi oluşturur.

Şekil 5.74. 84 ve 86. Ölçüler Arası, Kanun

- 84. ölçüde, kanunun girişinden hemen sonra, arp 32'lik değerlerden oluşan çıkıcı yapıda bir figür çalar. Aynı anda vibrafon, 16'lık değerlerden oluşan, yine çıkıcı yapıda bir figür çalmaktadır. Atlamalı olarak ilerleyen bu figürler sadece bir vuruş sürer. Ölçü sonunda her iki enstrüman da 4'lük nota değerleri çalarlar.

Şekil 5.75. 84. Ölçü, Vibrafon, Arp

- 85 ve 86. ölçülerde kanunun ön plana çıkan hareketinden sonra, 87. ölçüden itibaren diğer enstrümanlar tekrar müziğe katılırlar.

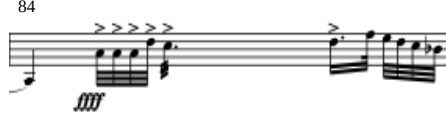
Ritmik yapı (69-87)

- 69. ölçüde kanun, 8'lik değerler kullanarak, tekrarlanan aralık yapısı nedeniyle, eşlik figürüne benzer bir motif çalmaya başlar.

Şekil 5.76. 69 ve 70. Ölçüler, Kanun

- 80. ölçüye kadar aynı ritmik figürü tekrarladıktan sonra, 81. ölçüden 83. ölçüye kadar, noktalı 4'lük, 8'lik, 2'lik ve noktalı 2'lik değerlerinde la notaları çalar. Hareketini yavaşlatarak sonlandırdıktan sonra, son çaldığı uzun ses, bir durak noktası gibi görünür. Çaldığı son la'nın hemen ardından, 32'lik değerlerle, ana motifi çalmaya başlar.

Şekil 5.77. 69 ve 84. Ölçü, Kanun

- Diğer enstrümanlar, kanunun 84. ölçüdeki bu hareketine kadar, ilk bölmenin son kısmına benzer şekilde hareket ederler. Her enstrüman farklı ritmik değerleri kullanır. 71 ve 84. ölçüler arasında 2'lik, 4'lük gibi daha büyük nota değerleriyle birlikte 16'lık ve 32'lik gibi daha küçük değerler de kullanılır.
- 84. ölçüden 87. ölçüye kadar, kanunun yoğun ritmik hareketi ön plana çıkar. 84. ölçüde, arp ve vibrafon, 32'lik ve 16'lık değerler çalmaya başlarlar fakat bu hareketleri bir vuruş içinde sonlanır. 85 ve 86. ölçüler boyunca 32'lik ve 16'lık değerlerle hareket eden tek enstrüman kanundur. Aynı zamanda 32'lik sus ve çarpma notaları da kullanır.
- 87. ölçüde bütün enstrümanlar müziğe katılmıştır. 87 ve 88. ölçülerde, 32'lik değerler görülmez, 8'lik ve 8'lik üçleme kullanılan en küçük nota değerleridir. Ama bütün enstrümanlarda süsleme ve çarpma notaları görülür.
- 89. ölçüden itibaren, ritmik doku yoğunlaşmaya başlar. 32'lik notalar önce viyolonsel, daha sonra arp ve vibrafon partisinde görülür.

Şekil 5.78. 89. Ölçü, Viyolonsel, Arp, Vibrafon

Çokseslilik (69-87)

Genel Olarak Çokseslilik

- 69. ölçüde, kanun ezgisel hareketiyle yeni bölmeye başlar.
- 71. ölçüde vibrafon ve arp çift ses çalarak giriş yaparlar. Aynı ölçünün son vuruşunda, viyolonsel de çift ses çalmaya başlar.
- 74. ölçünün sonunda, klarinet ezgisel bir hat oluşturmaya başlar.
- 71. ölçüden 84. ölçüye kadar süren bölümde, enstrümanların ezgisel hareketleri yatay bir çokseslilik oluşturur.
- Kanunun 80. ölçüye kadar çaldığı figür, aynı ritim kalıbı içinde tekrarlanan aralık yapısı ile bir eşlik figürü oluşturmaktadır.
- 76 ve 82. ölçüler arasında, ezgisel hareketlerinin benzer yapıları açısından, viyolonsel ve klarinet arasında koştur bir yapı oluşur.
- Aynı koştur yapı, vibrafon ve arp arasında da (72 ile 76. ölçüler ve 79 ile 83. ölçüler arası) oluşmaktadır.

The image displays a musical score for measures 76 and 83. The score is written for five instruments: Bb Clarinet (Bb Cl.), Percussion (Perc.), Harp (Hp.), Qanun (Qn.), and Viola (Vic.). The notation is in 6/8 time. The score is divided into two systems. The first system covers measures 76 to 80, and the second system covers measures 81 to 85. The instruments are arranged in a vertical stack. The Bb Clarinet part features a melodic line with dynamic markings like *f* and *p*. The Percussion part includes a rhythmic pattern with dynamic markings like *f* and *p*. The Harp part is mostly silent, with some chords. The Qanun part has a rhythmic pattern with dynamic markings like *mf* and *f*. The Viola part has a melodic line with dynamic markings like *mf* and *f*. The score is marked with a large 'X' watermark.

Şekil 5.79. 76 ve 83. Ölçüler Arası, Viyolonsel, Kanun, Vibrafon, Arp, Klarinet

- Kanun, 84. ölçüden 86. ölçünün sonuna kadar ana motifi tek başına çalar.
- 84. ölçüde, vibrafon ve arp müziğe katılırlar da sonraki ölçüde hareketlerine devam etmezler.
- 86. ölçünün son vuruşunda, viyolonselin çaldığı *pizzicato* dışında kanun yalnız olarak hareketini sürdürür.
- 87. ölçüden itibaren bütün enstrümanlar müziğe katılırlar. Bu ölçüden başlayarak, önce klarinetin, ilerleyen ölçülerde de diğer enstrümanların belirgin bir ezgisel hat oluşturarak hareket etmesi, çoksesseliliğin yatay olarak ilerlemesini sağlar.

The image displays a musical score for measures 87 and 88. The score is written for five instruments: B♭ Clarinet (B♭ Cl.), Percussion (Perc.), Harp (Hp.), Qanun (Qn.), and Viola (Vlc.). The B♭ Clarinet part starts with a forte (f) dynamic and features a melodic line with slurs and accents. The Percussion part includes a snare drum pattern with a forte (f) dynamic. The Harp part has a forte (f) dynamic and includes a pizzicato section. The Qanun part starts with a forte (f) dynamic and includes a section marked 'arco'. The Viola part starts with a forte (f) dynamic and includes a section marked 'arco'. The score is written in 2/4 time and includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings.

Şekil 5.80. 87 ve 88. Ölçüler, Viyolonsel, Kanun, Vibrafon, Arp, Klarinet

Tını ve Enstrümanların Ses Alanı

- 69. ölçüde, orta oktavdaki la (la5) sesi ile giriş yapan kanun; re, mi ve fa seslerini de duyurduktan sonra bir alt oktavdaki la'ya (la4) kadar iner. 82. ölçüye kadar, bu iki la arasındaki bir oktavlık alanda hareketini sürdürür.
- 71. ölçüde arp, alt partide, orta oktavdaki lab ve sib seslerini, üst partide ise bir oktav üstteki lab ve sib seslerini aynı anda çalar.
- Vibrafon, 71. ölçüde; arpın üst partisiyle eş zamanlı olarak aynı la ve sib seslerini çalmaya başlar.

- Klarinet 71. ölçünün sonunda ince oktavda do# çalar. Klarinetle aynı anda giriş yapan viyolonsel, orta oktavdaki fa ve bir üst oktavdaki mi sesini aynı anda çalmaktadır.
- 71. ölçüden 75. ölçünün sonuna kadar bütün enstrümanlar orta ve ince oktavda hareket etmektedir. Bu ölçüler boyunca viyolonsel sol anahtarı kullanır.
- 73. ölçüde arpın çaldığı ince mib (mib6), bu bölümdeki en tiz sestir.
- Viyolonselin do#’den başlayıp la’ya kadar süren inici hareketi, 78. ölçüye gelindiğinde ses alanının genişlemesini sağlar. Bu ölçüde viyolonsel alt oktavda, kanun orta oktavda, vibrafon ve klarinet ince oktavda çalmaktadır.
- 80. ölçüde vibrafon, viyolonselin çaldığı sol ile aynı anda orta oktavdaki sol’ü ve bir artmış dördü üstündeki do#’i çalmaya başlar. Sonrasında fa’ya kadar iner ama aynı anda ince mi çalmaktadır. Vibrafon hareketini orta oktava taşımış gibi görünse de ölçünün sonunda yine ince sol’e çıkar ve daha sonra 81. ölçüde, ince oktavda çalmaya devam eder.
- Viyolonsel, 81. ölçüde ince do# (do#5) çalsa da sonrasında orta oktavdaki sol#’e iner ve 82. ölçüye kadar orta oktavda kalır.
- 82. ölçüde kanun, alt oktavdaki la (la4) sesini çalmaya başlar ve 84. ölçünün başına kadar bu sesi çalmayı sürdürür.
- 84. ölçünün ilk vuruşunda kanun, bir önceki ölçüden bağlı olarak çaldığı la sesini tutmaktadır. Ölçünün ikinci vuruşunda orta oktavdan ince oktava atlar. İnce fa’ya kadar çıktıktan sonra, bir sonraki ölçüde orta oktava geri döner ve hareketini bu bölgede sürdürür.
- 86. ölçüde, ince oktavdaki do’dan başlayıp kalın oktavdaki la’ya kadar inici şekilde hareket eder.

Şekil 5.81. 86. Ölçü, Kanun

- 84. ölçüde, kanundan hemen sonra arp ve vibrafon giriş yaparlar. Arp, kalın oktavdaki lab sesiyle başlar, atlamalı seslerden oluşan çıkıcı hareketiyle ince oktavdaki sol sesine kadar çıkar. Başlangıçta çaldığı lab, bu bölümdeki en pes sestir (aynı sesi vibrafon, sol# olarak, arpla aynı anda çalmaktadır).

- Vibrafon, kalın oktavdan başlar, çıkıcı ve atlamalı bir şekilde hareket ederek, farklı tam 5'li aralıklar çaldıktan sonra, ölçü sonunda, ince oktavdaki do# ve sol seslerinde kalır. Bu sesleri bir sonraki ölçü boyunca da çalmaya devam eder.

Şekil 5.82. 84. Ölçü, Kanun, Arp, Vibrafon

- 86. ölçünün sonunda, tekrar fa anahtarı kullanmaya başlayan viyolonsel, kanun alt oktavdaki la'yı çalarken, bir oktav alttaki la sesini *Bartok pizzicatosu* ile duyurur. Bu üç ölçü boyunca enstrümanlar, üç oktav içinde hareket etmiş olurlar.

5.3.2.2. 87-107 Ölçüler Arası: II. Period

Form ve Melodi (87-107)

- c cümlesi: 87-92. ölçüler arası klarinet (baştan cümle genişlemesiyle).
- d cümlesi: 93-95. ölçüler arası klarinet.
- e cümlesi: 95-98. ölçüler arası klarinet.
- f cümlesi: 98-100. ölçüler arası klarinet.
- g cümlesi: 97-99. ölçüler arası kanun.
- g cümlesinin 2. yarısı: 99 ve 100. ölçülerde viyolonsel, 100. ölçüde arp.
- B.x motifi: 90. ölçüde kanun ve viyolonsel.

B.x

Şekil 5.83. 90. Ölçü, Kanun

- B.y motifi: 101 ve 103. ölçülerde kanun.

B.y

Şekil 5.84. 101. Ölçü, Kanun

- B.q motifi: 95. ölçüde klarinet.

B.q

Şekil 5.85. 86. Ölçü, Klarinet

- B.w motifi: 97. ölçü kanun, viyolonsel.

B.w

Şekil 5.86. 97. Ölçü, Viyolonsel

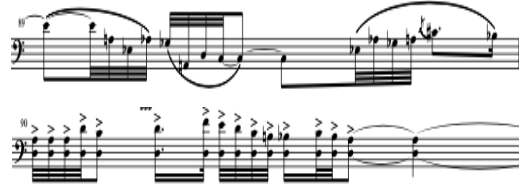
- Klarinetin ezgisel hareketi, diğer enstrümanlardan daha erken olarak, 87. ölçüden itibaren başlar. İnce do'dan (do5) başlayan ilk cümle (c), önce sib, sonra sol# etrafında yoğunlaşarak, inici bir şekilde ilerler.

Şekil 5.87. 87 ve 91. Ölçüler Arası, Klarinet

- 90. ölçüye kadar 4'lük, 8'lik gibi nota değerleriyle ilerleyen cümle, bu ölçüden itibaren 32'lik değerlerin de katılmasıyla gittikçe yoğunlaşan bir yapıda devam eder. 91. ölçüye kadar sol# etrafında sürdürülen hareket, yine inici bir yapıyla la sesine ulaşır ve ölçü sonunda bu ses üzerinde sonlanır.
- Viyolonsel 89. ölçüde, 32'lik değerleri de kullanarak, atlamalı olarak ilerleyen bir cümle parçası çalar. İlk yarısı inici yapıda, ikinci yarısı çıkıcı yapıda ilerleyen bu cümle parçası, 90. ölçüde, 84 ve 86. ölçüler arasında kanunun seslendirdiği motife (B.x) bağlanır.

B.x

Şekil 5.88. 89 ve 90. Ölçüler, Viylonsel

- Viylonsel 90. ölçüde, daha önce kanunun çalmış olduğu (84-86. ölçüler arasında), motifle (B.x) başlayan, taksimden alınmış olan pasajı çalar.
- Kanun 90. ölçüde, viylonselin hemen ardından, daha önce çalmış olduğu (84-86. ölçüler arasında), taksimden alınmış olan pasajı çalmaya başlar.

B.x

Şekil 5.89. 90. Ölçü, Kanun

- 92. ölçüde kanun ve viylonsel, 90. ölçüde çaldıkları pasajdan türetilmiş motifleri, birbirileriyle kesişen bir şekilde çalarlar.

Şekil 5.90. 92. Ölçü, Kanun, Viylonsel

- 90. ölçüden 102. ölçüye kadar bütün enstrümanlar ezgisel bir hat oluşturarak hareket ederler. Bu ölçüler boyunca, her enstrüman kendi oluşturduğu hat üzerinde neredeyse hiç es kullanmadan hareketini sürdürür (96. ölçüde vibrafon, kanun ve arp partisinde, 99. ölçüde arp ve 100. ölçüde vibrafonda es vardır). Bütün ölçülerde, her enstrümanın sürekli çalıyor olması, son derece yoğun bir yapı oluşturur.
- Arp 32'lik değerlerden oluşan bir figürü, vibrafon 16'lık beşleme kalıbındaki bir figürü, 90. ölçünün son vuruşundan itibaren, 95. ölçünün sonuna dek tekrarlar. Bu figürler, taksimden alınan bir motif parçasından (90 ve 92. ölçülerde, kanun ve viylonselin çalmış olduğu) türetilmiştir. 95. ölçünün sonuna kadar aralıksız tekrarlanan bu yapı, tansiyonun sürmesini sağlar.

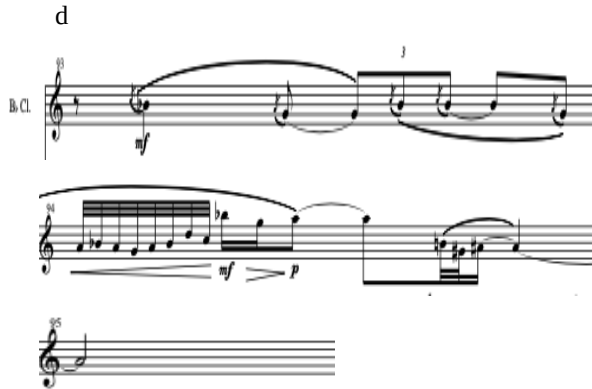
Şekil 5.91. 91. Ölçü, Arp, Vibrafon

- Her iki enstrümanın aralıksız olarak seslendirdikleri figürler, birbirlerine benzer yapıdadır. Farklı sesler ve ritmik kalıplardan oluşmakla beraber, her iki figürün yapısı da inici olarak başlar. Yanaşık seslerle ilerleyip, yukarı doğru bir atlama yaptıktan sonra yeniden inici olarak yanaşık seslerle devam eder. Arada atlama yaptığı noktalar değiştiği için, vuruş başlarına gelen sesler de farklılaşır. Bu durumda, ezgisel hat belli bir yönde ilerliyor gibi görünse de aslında hareket alanı değişmez. Figür hep aynı seslerin etrafında dolaşarak hareket etmektedir.

Şekil 5.92. 95. Ölçü, Arp, Vibrafon

- 93. ölçüde d cümlesini çalmaya başlayan klarinet, bir önceki cümlesinde olduğu gibi önce 4'lük ve 8'lik değerlerle başladığı hareketini bir sonraki ölçüde 32'lik değerleri de kullanarak sürdürür. Orta oktavda, sib'un etrafında başlayan cümle, 94. ölçüde bir üst oktava, atlama yaparak çıkar. Sonra yeniden bir atlama yaparak orta oktavda sonlanır.

Şekil 5.93. 95. Ölçü, Klarinet

- 95. ölçüde, inici yapıdaki e cümlesine başlayan klarinet, 96. ölçüde bir atlama yaptıktan sonra hareketini, yine inici olarak 98. ölçüye kadar sürdürür. 95. ölçüde, daha önce kanunun çaldığı (86. ölçüde), taksimden alınan motifi (B.q) çalar.

Şekil 5.94. 95, 98. Ölçüler Arası, Klarinet

- 98. ölçünün başında, f cümlesine başlayan klarinet, yine inici bir yapıyla hareket ederek, 100. ölçünün sonunda cümlesini tamamlar.

Şekil 5.95. 98, 100. Ölçüler Arası, Klarinet

- Klarinetin bu noktaya kadar olan hareketinde, cümleler ayrılmış olsa da tam ayırım noktalarını belirlemek zordur. 87. ölçüden itibaren 100. ölçüye kadar olan bölümde, klarinetin cümleleri için kesin bitiş noktaları belirlemek çok mümkün değildir.
- Viyolonsel 95. ölçü boyunca, her vuruşta çaldığı 32'lik değerlerle, arp ile benzer şekilde hareket ediyor gibi görünür. Ancak hareketini, aynı seslerin etrafında dolaşarak sürdürmez. Hem inici hem çıkıcı yapıda ilerleyen 32'lik nota gruplarıyla ölçüyü tamamladıktan sonra bir sonraki ölçüye 16'lık değerlerle başlar.
- Arp ve vibrafon, 96.ölçüden itibaren, daha önceki ölçülerde tekrarladıkları figürleri çalmayı bırakırlar. Vibrafon 96. ölçüden 98. ölçüye kadar, çıkıcı bir ezgisel hat oluşturur. Ancak 99. ölçüde, hareketini inici bir şekilde sonlandırır.

- Arp 96. ölçüden 98. ölçüye kadar, çıkıcı bir yapıda ilerledikten sonra 99. ölçüde susar.
- 100. ölçüde viyolonsel ile paralel olarak, inici bir yapıyla hareket eder.
- Kanun 97. ölçüden 99. ölçüye kadar çaldığı cümleye (g), yeni bir motifle (B.w) başlar. 98. ölçüden itibaren, oldukça yoğun bir ritmik yapı içinde ve inici olarak devam eden hareketi la üzerinde trill yaparak sonlanır.

Şekil 5.96. 97 ve 99. Ölçüler Arası, Kanun

- Viyolonsel 97. ölçüde, kanun ile paralel olarak hareket eder ve aynı motifi (B.w), bir oktav aşağıdan çalar.

Şekil 5.97. 97. Ölçü, Viyolonsel

- 99. ölçüde viyolonsel, kanunun çalmış olduğu son cümleinin (g) ikinci yarısını tekrar etmeye başlar. 100. ölçüde arp ve viyolonsel birlikte hareket ederek cümleyi bitirirler.

Şekil 5.98. 99 ve 100. Ölçüler, Kanun, Arp, Viyolonsel

- 101. ölçüden 116. ölçüye kadar olan bölüm, bir sonraki bölme geçmeden önce bir çeşit köprü niteliğindedir. 107. ölçüye kadar, enstrümanlarda belirgin bir ezgisel hat görülmez.
- 101. ölçüde, klarinet, kanun ve viyolonsel motifin küçük bir parçasını çalarlar. Bir sonraki ölçüde, bu motif parçasının yalnızca son notasını (mi), farklı oktavlarda çalarlar.

The image displays a musical score for measures 101 and 102. The instruments listed are B♭ Cl. (B-flat Clarinet), Perc. (Percussion), Hp. (Harp), Qn. (Qanun), and Vlc. (Viola). The score includes various musical notations such as dynamics (ff, mf, f), articulation (accents, slurs), and specific notes for each instrument. The B♭ Cl. part starts with a forte (ff) dynamic and features a complex melodic line. The Perc. part has a strong (f) dynamic and includes a snare drum pattern. The Hp. part has a mezzo-forte (mf) dynamic and features a harp arpeggio. The Qn. part has a forte (f) dynamic and includes a qanun arpeggio. The Vlc. part has a forte (ff) dynamic and includes a viola arpeggio.

Şekil 5.99. 101 ve 102. Ölçüler, Viyolonsel, Kanun, Klarinet, Perküsyon, Arp

- 103. ölçüde, aynı motif parçasını kanun ve vibrafon çalarken, son vuruşta viyolonsel de çalmaya başlar.
- 104. ölçüde, klarinet, vibrafon, arp ve viyolonsel, farklı seslerden başlayarak aynı motif parçasını tekrar seslendirirler. Motifin bu son tekrarını, her enstrüman farklı bir vuruşta sonlandırır.

Ritmik Yapı (87-107)

- 90. ölçüde, bütün enstrümanlar 32'lik değerleri kullanmaktadır. 94. ölçüye kadar, en az üç enstrüman 32'lik ve 16'lık değerleri aynı anda çalmaktadır.
- 92. ölçüde klarinet 1'lik çalarken, diğer enstrümanların hepsinde 32'lik ve 16'lık değerler bulunur.
- 93. ölçüde ise, viyolonsel ve kanun 2'lik nota değerleri, klarinet 8'lik ve 8'lik üçleme çalarken; diğer enstrümanlar 32'lik ve 16'lık değerler çalmaktadır.
- 94. ölçüden itibaren, bütün enstrümanlar aynı anda 32'lik ve 16'lık nota değerleri çalmaya başlarlar. 94. ölçüden, 107. ölçüye kadar olan bölüm, eserin

ritmik açıdan en yoğun dokuya sahip olan bölümdür. Bütün enstrümanlar, her ölçünün her vuruşunda çalmaktadır. Dört 16'lık bulunan vuruşlarda, çarpma notaları da kullanılır. Yine dört 16'lık içinde, 32'lik üçlemeler yer alır.

- 98. ölçü boyunca kanun, noktalı 16'lık-32'lik kalıbını kullanarak hareket eder. Aynı ritim kalıbını, ölçünün ikinci yarısında viyolonsel de çalmaya başlar ve 101. ölçüye kadar her vuruşta tekrarlar.

The image shows a musical score for measures 98-101. The instruments are B♭ Clarinet (B♭ Cl.), Percussion (Perc.), Harp (Hp.), Qanun (Qn.), and Violoncello (Vlc.). The score is written in 2/4 time. The B♭ Clarinet part has a melodic line with many slurs and ties. The Percussion part has a steady rhythm with many slurs and ties. The Harp part has a steady rhythm with many slurs and ties. The Qanun part has a steady rhythm with many slurs and ties. The Violoncello part has a steady rhythm with many slurs and ties. The score includes dynamic markings like p, f, and sf.

Şekil 5.100. 98. Ölçü, Viyolonsel, Kanun, Klarinet, Vibrafon, Arp

- 100. ölçüye gelindiğinde, arp'ta da aynı ritim kalıbı görülür. Arp ve viyolonsel, 100. ölçüde, eş zamanlı olarak aynı ritim kalıbını kullanırlar. Hem nüans yapısı hem de ritmik malzemenin çeşitliliği açısından, 92 ve 107. ölçüler arası, eserin en dinamik bölümüdür.
- 101. ölçünün başında, arp 1'lik ve 2'lik değerler çalarken, diğer enstrümanlarda 32'lik değerler vardır. Ancak, ölçünün sonunda viyolonsel noktalı 2'lik, klarinet 8'lik üçleme çalmaktadır. Perküsyon ve kanun ise susmaktadırlar. Bir sonraki ölçüde diğer enstrümanlarda da 8'lik üçleme görülür, yalnızca klarinet 16'lık değerler çalar.

Şekil 5.101. 101 ve 102. Ölçüler, Viyolonsel, Kanun, Klarinet, Perküsyon, Arp

- Viyolonselde bulunan 2'lik değerler ve 32'lik notaların görülmemesi, dokunun sadeleşmeye başladığını düşündürür. Ancak hemen sonrasında, 103. ölçüde yine 32'lik değerler, 16'lık beşleme ve 16'lık altılama kullanılır.
- 104 ve 105. ölçülerde de 32'likler yoğun bir şekilde kullanılmaya devam eder. Sürekli aynı ritmik kalıpların kullanılmaması ve her enstrümanın farklı vuruşlarda 32'lik değerleri kullanmasıyla, bu bölüm bir önceki bölümden farklı görünse de ritmik yoğunluk hala sürmektedir.
- 104.ölçünün sonunda vibrafon ve kanun trill yapmaya başlarlar. Viyolonsel tremolo yapmaya başlar. Üç enstrüman da hareketlerini 105. ölçünün sonuna dek sürdürürler.

Şekil 5.102. 104 ve 105. Ölçüler, Viyolonsel, Kanun, Klarinet, Vibrafon, Arp

- 104. ölçünün sonunda klarinette de trill vardır ancak bu hareket kesintisiz değildir. 105. ölçüde farklı ritim kalıpları çalan klarinetin bir vuruş boyunca trill yaptığı görülür. 106. ölçüde yine trill yapmaya başlayan klarinet, bu kez ölçü sonuna kadar aynı hareketi sürdürür. Viyolonsel hala tremolo yapmaktadır.

Şekil 5.103. 106 ve 108. Ölçüler Arası, Viyolonsel, Kanun, Klarinet, Vibrafon, Arp

- Kanun 104. ölçü sonunda başladığı trill'i sürdürmektedir. 106. ölçü sonunda vibrafon yeniden trill yapmaya başlar ve kanunla birlikte bu hareketi 109. ölçünün ortasına kadar sürdürürler.

Çokseslilik (87-107)

Genel Olarak Çokseslilik

- 90. ölçüden, 101. ölçüye kadar olan bölüm, eserin ritmik ve ezgisel hareket açısından olduğu gibi çokseslilik açısından da en yoğun olan bölümdür. Bütün enstrümanlar aynı anda hareket etmektedirler. Müziğin başından beri kullanılan tüm ses ve ritim malzemesi, bu bölümde yoğun bir şekilde sergilenir.
- 90. ölçünün son vuruşundan 95. ölçünün sonuna kadar, vibrafon ve arp belli bir figürü tekrarlayarak hareket ederler. Ezgisel hareketleri ön plana çıkan enstrümanlar, kanun, viyolonsel ve klarinetlerdir.

Şekil 5.104. 90 ve 95. Ölçüler, Vibrafon, Arp

Şekil 5.105. 94. Ölçü, Kanun, Viyolonsel, Arp, Vibrafon, Klarinet

- 96. ölçüden itibaren arp ve vibrafon, tekrarlamakta oldukları figürleri çalmayı bırakıp ezgisel bir hat oluşturmaya başlarlar.
- 97. ölçüde her enstrüman farklı bir ezgi hareketi oluşturmaya başlar. Ancak kanun ve viyolonsel bir oktav farkla aynı ezgi parçasını çalarlar. Böylece aynı anda dört farklı ezgi hareketi duyulur.

Şekil 5.106. 97. Ölçü, Kanun, Viyolonsel, Arp, Vibrafon, Klarinet

- 98. ölçüde viyolonsel çift ses çalmaya başlar. Aynı çift sesi ölçü sonuna dek tekrarlar.
- 99. ölçüde çift ses çalmaya devam eden viyolonsel, yeniden ezgisel bir hat oluşturur,
- 100. ölçüde arp viyolonsel ile paralel olarak aynı ezgiyi çalar. Bu ölçüde kanun ve vibrafon susmaktadır. Böylece yoğun doku sadeleşmeye başlar.

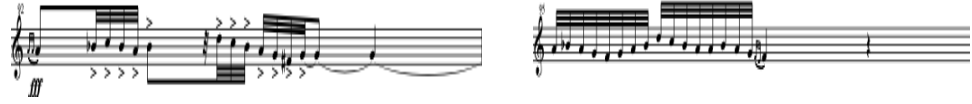

Şekil 5.107. Arp, Viyolonsel, Klarinet

- 101. ölçüden 107. ölçüye kadar doku sadeleşme devam eder. Her enstrüman motiftten türetilmiş ezgi parçalarını çalmaya devam eder. Ancak ezgisel hareketleri sürekli aynı anda değildir. Her enstrüman farklı anlarda giriş yaptığı için bir önceki bölümde olduğu kadar yoğun bir doku oluşmaz.

Tını ve Enstrümanların Ses Alanı

- 91. ölçüde; klarinet, vibrafon ve arp, orta ve ince oktavlar arasında hareket ederler. Kanun, orta oktavda la sesini tutmaktadır. Viyolonsel, kanunun bir alt oktavında, çift ses çalmaktadır (her iki enstrüman da bu sesleri bir önceki ölçünün sonunda çalmaya başlamışlardır).
- 92. ve 93. ölçüler boyunca orta oktavda hareket eden klarinet, 94. ölçüde oldukça geniş bir ses aralığı kullanır. Küçük 7'li aralığı ile atlama yaparak ince oktava çıkar ve bir oktavı geçen bir atlamayla, orta oktava geri döner. Bir sonraki ölçüde, enstrümanın orta bölgesinde hareket etmeye devam eder.
- Vibrafon ve arp, 92. ölçüden 95. ölçünün sonuna kadar, ince ve orta oktavlarda hareketlerini sürdürürler.
- Kanun, üç kere ince do (do5), iki kere de ince re seslerini duyurmasına rağmen, hareket ettiği bölge 92. ölçüden 95. ölçünün sonuna kadar orta oktavdır.

Şekil 5.108. 92 ve 95. Ölçüler, Kanun

- Viyolonsel aynı ölçüler arasında, enstrümanın bütün ses bölgelerini kullanarak oldukça geniş bir ses alanında hareket eder.
- 96. ölçüden 107. ölçüye kadar, bütün enstrümanlar geniş bir ses alanında hareket ederler.
- Klarinetin hareketi orta oktavda başlayıp 97. ölçüde ince oktava çıkar. Bir sonraki ölçüde de aynı oktavda çalmaya devam eder.
- 99. ölçüde başlayan inici hareketi, 100. ölçüde de sürer ve bu ölçünün sonunda alt oktavdaki si'ye kadar iner.

Şekil 5.109. 92 ve 100. Ölçüler, Klarinet

- 101. ölçüden 106. ölçüye kadar oktavlar arasında büyük aralıklar kullanarak atlamalar yapan klarinet; 106. ölçüde ince oktavdaki si (si6) sesinde kalır.
- Vibrafon, 96. ölçüden 99. ölçüye kadar ince oktavda hareket eder. İki kez orta oktavdaki la sesini çalmasına rağmen, 99. ölçüye kadar bu bölgede kalmaz. Bu ölçünün sonunda, yanaşık olmayan bir inici hareketle, orta oktavdaki mib (mib4) sesinde kalır.
- 102. ölçüde, orta oktavdaki mi sesine bir atlama yapar fakat 106. ölçüye kadar, hareketini ince oktavda sürdürür. Bu ölçüde de orta oktavdaki reb ve fa seslerini duyurur ancak son çaldığı ses ince do'dur (do5).

Şekil 5.110. 106. Ölçü, Vibrafon

- Arp, 96. ölçüde orta oktavdaki la sesini çalmasına rağmen, vibrafonla benzer şekilde, 98. ölçünün sonuna kadar ince oktavda hareket eder. 98. ölçüde oldukça tiz bölgelere çıkar.
- 100. ölçüde, kalın oktavda çalmaya başlayan arp; 106. ölçüye kadar oldukça geniş bir ses alanı içinde hareket eder. Oktavlar arasında sıkça atlamalar

yaparak, enstrümanın bütün ses bölgelerini kullanır. 106. ölçü sonunda si (si4) sesinde kalır.

- Kanun, 96. ölçüde orta oktavda hareket eder. 97. ölçüde hem alt hem orta hem de ince oktavlarda hareketini sürdürür. 98. ölçüde çift ses çalmaya başlamasıyla birlikte; önce orta ve ince oktav aynı anda, daha sonra orta ve kalın oktavı aynı anda duyurur.

Şekil 5.111. 98. Ölçü, Kanun

- Kanun 99. ölçüde la (la4) sesinde kalır. Bu ölçüye kadar geniş bir ses bölgesinde hareket eden kanun, 101. ölçüde tekrar ince oktavda çalmaya başlar.
- Bu bölüm boyunca en tiz ses 98. ölçüde arpın çaldığı fa b'dur (klarinet ve arp, 103. ölçüde, bu sesin anarmoniği olan mi'yi çalar). En pes ses ise, 97, 99 ve 100. ölçülerde, viyolonsel çaldığı do (do2) sesidir.

5.3.2.3. 107-116 Ölçüler Arası: III. Period

Form ve Melodi (107-116)

- h cümlesi: 107-114. ölçüler arası viyolonsel (cümle sonunda uzamayla).
- j cümlesi: 111-116. ölçüler arası klarinet (114. ölçüde figür tekrarı yaparak genişlemeyle).
- 107. ölçüde viyolonsel, yeniden ezgisel bir hat oluşturarak hareket etmeye başlar.
- 114. ölçüye kadar süren, uzun bir cümle (h) oluşturan viyolonsel; inici ya da çıkıcı bir hat oluşturmadan, aynı seslerin etrafında dolaşan bir yapıyla hareket eder.

107 h

Şekil 5.112. 107 ve 113. Ölçüler Arası, Viyolonsel

- Klarinet 108. ölçüden 116. ölçüye kadar süren, uzun bir cümle (j) çalar. Bu ölçüler boyunca kesintisiz olarak çalmakta olan klarinet, bu uzun cümleye si sesinin etrafında hareket ederek başlar. Yakın sesleri kullanarak, önce do, sonra reb seslerinin etrafında hareketini sürdürür. İnici ya da çıkıcı bir yapı oluşturmadan, aynı ses gruplarını farklı ritmik kalıplarla tekrar ederek bölmeyi tamamlar.

j

Şekil 5.113. 107 ve 113. Ölçüler Arası, Viyolonsel

- Arp 109 ve 115. ölçüler arasında, belirgin bir ezgisel hat oluşturmaz. Atlamalı bir yapıyla hareketini sürdürür.

Ritmik Yapı (107-116)

- 107. ölçüde viyolonsel ve klarinet farklı ritmik kalıplarla hareket etmeye başlarlar. Bu ölçüde ritmik yapı sadeleşmeye başlar.
- 116. ölçüye dek her enstrüman farklı ritmik kalıplarla hareket eder. Bu bölümde en yoğun ritmik doku klarinet partisinde görülür. Arada uzun sesler

çalsa da sıkça 16'lık beşleme ve altılamalar yapan klarinet, 116. ölçüde çaldığı noktalı 2'lik değerle bölmeyi tamamlar.

- Viyolonsel son derece sade bir ritmik yapıyla hareket eder. 108. ölçüden 114. ölçüye kadar, 8'lik, 4'lük, noktalı 8'lik-16'lık kalıbı, 8'lik üçleme gibi değerleri sıkça kullanır. 32'lik ya da arka arkaya gelen 16'lıklar kullanmaz. 114. ölçüde çalmaya başladığı 1'lik değerdeki çift ses ile bölmeyi tamamlar. 1'lik değerdeki bu çift ses, uzatma bağı ile 117. ölçüye kadar devam eder. Aynı zamanda bir sonraki bölmeye de bağlanmış olur.
- Kanun 109. ölçünün ortasından 116. ölçünün sonuna kadar susar.
- Arp ve vibrafon 109. ve 116. ölçüler arasında farklı ritmik değerler kullanarak hareket ederler. Bu ölçüler boyunca hem 2'lik gibi büyük değerler, hem 16'lık gibi küçük değerler her iki enstrümanda da görülür. Bölmenin son ölçüsünde arp susmaktadır.
- Vibrafon ise 114. ölçünün sonunda çaldığı 8'lik notayı uzatma bağı ile önce 1'lik değere, 116. ölçüde ise noktalı 2'lik değere bağlar ve bölmeyi tamamlar.
- 116. ölçüde kullanılan puand'org, bölme sonunda bir durak noktası oluşturmuş olur.

Çokseslilik (107-116)

Genel Olarak Çokseslilik

- 107. ölçüden itibaren ritmik yapının sadeleşmesiyle klarinet ve viyolonselın ezgisel hareketleri ön plana çıkar.

Şekil 5.114. 107 ve 108. Ölçüler, Viyolonsel, Klarinet

- 109. ölçüde klarinet ve viyolonselle birlikte arp ve vibrafon da ezgisel hareketlerine devam ederken, kanun *trill* yapmaktadır.

Şekil 5.115. 109 ve 110. Ölçüler, Viyolonsel, Klarinet, Vibrafon, Arp

- 110. ölçüde kanun susar ve bir sonraki bölmeye kadar çalmaz. Diğer enstrümanların hareketleri 114. ölçüye kadar devam eder.
- 114. ölçüde viyolonsel çift ses çalmaya başlar ve bölmeyi bu çift sesle tamamlar.
- 115. ölçüde vibrafon, hemen ardından arp uzun sesler çalarak bölmeyi bitirirler.
- Hareketini son tamamlayan enstrüman klarinet olur.

Tını ve Enstrümanların Ses Alanı

- Kanun, 104. ölçüde, mi (mi5) sesi üzerinde yapmaya başladığı *trill*' i, 109. ölçünün sonuna kadar sürdürür. Bu ölçüden sonra 116. ölçüye kadar susar.
- Vibrafon da kanunla benzer şekilde, yüz altıncı ölçünün sonunda, do (do5) sesi üzerinde yapmaya başladığı *trill*'i, 109. ölçünün ortasına kadar devam ettirir. Fakat ölçünün ortasında, ince ve orta oktavlar arasında atlamalar yaptıktan sonra, ince sol (sol5) sesinde kalır.

Şekil 5.116. 109. Ölçü, Vibrafon

- Klarinet, 107. ölçüde, bir önceki ölçüden itibaren uzatmakta olduğu ince si (si6) sesini bırakır ve iki oktav altında bulunan si (si4) sesine atlama yapar. 108, 109 ve 110. ölçüler boyunca bu sesin etrafında hareket eder.

Şekil 5.117. 109 ve 110. Ölçüler, Klarinet

- Bu ölçülerin her birinde, farklı ritmik kalıplar ve si'nin hemen yanındaki do sesini kullanarak, merkezi si olan, *trill* 'e benzer bir figür oluşturur.
- 111. ölçüde merkez değişir. Klarinet bu kez do sesinin etrafında benzer bir figür oluşturur. 111. ölçüde, si'den hemen sonra reb çalar ve bu ölçünün sonuna kadar do üzerinde *trill* yapar gibi bu sesi sıkça kullanır.

Şekil 5.118. 111. Ölçü, Klarinet

- 112. ölçüde hareket alanı genişler. Fa ve re bekar seslerini de duyuran klarinet, bu ölçünün sonunda re sesinde kalır. 116. ölçünün sonuna kadar bu re sesinin etrafında, yakın sesleri kullanarak hareket eder, büyük atlamalar yapmaz ve 116. ölçüde de aynı re'yi uzatır. 107. ölçüden bu ölçüye kadar klarinetin bütün hareketi orta oktavda sürer.
- Viyolonsel, 103. ölçünün sonunda geçiş yaptığı sol anahtarını, 113. ölçünün sonuna kadar kullanmaya kadar devam eder.
- 107. ölçünün başında atlamalı bir şekilde hareket etse de 114. ölçüye kadar büyük atlamalar yapmaz. Aynı oktav içinde hareket eder.
- 114. ölçüde fa anahtarına geçiş yapar ve çift ses çalmaya başlar. Biri orta ses bölgesindeki re (re3), diğeri ince oktavdaki mi # (mi#4) olan bu sesleri, 117. ölçüye kadar uzatır.

Şekil 5.119. 115 ve 116. Ölçüler, Viyolonsel

- Arp, 109. ölçüde kalın oktavda çalmaya başlar, daha sonra orta, sonrasında da ince oktava geçer.

- 111. ölçüden, 113. ölçünün sonuna kadar atlamalı bir şekilde hareket ederek, üç oktavı da kullanır.
- 114. ölçünün sonunda, çıkıcı yapıda bir motif kullanır ve bir sonraki ölçüde orta oktavda bulunan fa# sesinde kalır.

Şekil 5.120. 115. Ölçü, Arp

- 109. ölçüden 116. ölçüye kadar geniş bir ses alanı içinde hareket eden arp; 111. ölçüde bu bölümdeki en tiz ses olan fa#'i seslendirir. En pes ses ise, arp (109. ölçüde) ve viyolonsel (114. ölçüde) çalmış oldukları re (re3) sesidir.

5.3.3. C Bölmesi

5.3.3.1. 116-144. Ölçüler Arası: I. Period

Form ve Melodi (116-144)

- a cümlesi: 117-120. ölçüler arası kanun, arp.
- b cümlesi: 121- 127. ölçüler arası viyolonsel (baştan ve sondan cümle genişlemesiyle).
- c cümlesi: 121-127. ölçüler arası klarinet (baştan ve sondan cümle genişlemesiyle).
- d cümlesi: 127-132. ölçüler arası kanun.
- e cümlesi: 128-132. ölçüler arası viyolonsel, klarinet (eş zamanlı fakat farklı sesler kullanarak).
- f cümlesi: 133-135. ölçüler arası viyolonsel, klarinet (eş zamanlı fakat farklı sesler kullanarak).
- g cümlesi: 135-139. ölçüler arası kanun.
- h cümlesi: 137-139. ölçüler arası klarinet, vibrafon (farklı sesler kullanarak).
- j cümlesi: 139-145. ölçüler arası klarinet.
- B.x¹ motifi: 125, 126, 129,133. ölçüler arp. B.x² motifi: 133, 134. ölçüler arp.

B. x¹B. x²

Şekil 5.121. 133. Ölçü, Arp

- Bu bölme boyunca besteci, Hamamizade İsmail Dede Efendi'nin, Hüzam Mevlevi Ayini-Birinci Selam'ından alıntılar yapar. Aşağıda verilen Hüzam Mevlevi Ayini- Birinci Selam notası üzerinde, cümlelerin hangi bölümlerden alındığı gösterilmiştir.

HÜZZÂM MEVLEVÎ ÂYİNİ
BİRİNCİ SELÂM

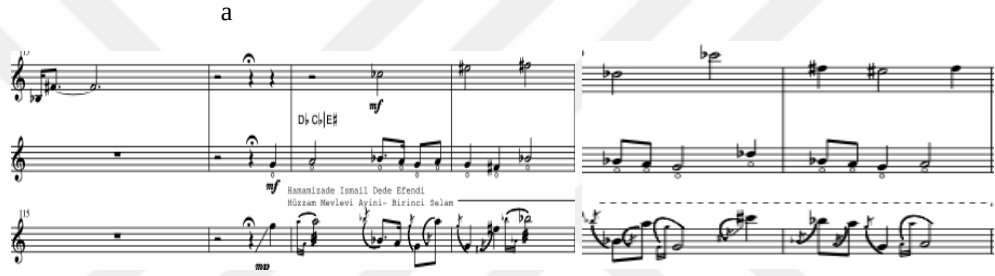
Devr-i Revân a Dede Efendi

—Ma hes tû ne mi da
nem hur şî
di ru hat ya ne
Bu d ay rı lık o du
na ca nım
ni ce bir ya pe
ah ah
ni ce bir ya ne
Sev da yı ru hi ley li şûd ha
sı lı ma hay li

Şekil 5.122. 1, 11. Usuller Arası

Dede Efendi, Hüzam Mevlevi Ayini-Birinci Selam

- Kanun ilk cümlesine (a)117. ölçüde başlar. Ayinden alınan bu cümle 120. ölçüye dek sürer. Dede Efendi'nin bestesinde aynı oktav içinde devam eden bu cümleyi, kanun bu eserde iki oktav içinde bölerek çalar. Çarpma ve süsleme notaları da kullanır.
- Arp kanunla aynı anda (117. ölçüde), Dede Efendi'den yapılan alıntıyı seslendirmeye başlar. Kanunla eş zamanlı hareket eden arp, alt partide ezgiyi çalar. Ancak kanundan farklı olarak, ezgiyi farklı oktavlara bölmez, aynı oktav içinde ve süsleme notaları kullanmadan çalar. Arp üst partide ise 2'lik ve 4'lük notalardan oluşan, önce çıkıcı sonra inici hareket eden ve tekrar çıkıcı bir hareketle sona eren farklı bir ezgi çalmaktadır. Arp 120. ölçüde, kanunla birlikte cümleyi tamamlar.

Şekil 5.123. 117, 120. Ölçüler Arası, Arp, Kanun

Şekil 5.124. 1, 2. Usul, Ayin-1. Selam

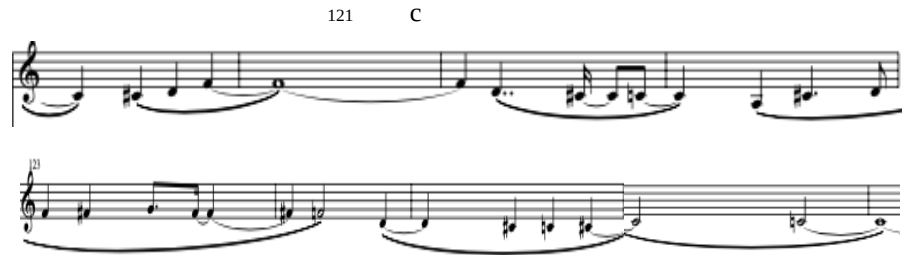
- Sol sesinden başlayan cümle, 120. ölçünün sonunda la sesinde kalır. Cümlelerin sonunda do#’den la’ya inen yanaşık hareket, la üstündeki Hicaz dörtlüsünü duyurur.
- Viyolonsel 117. ölçüden 135. ölçüye kadar çift ses çalar. Pes olan ses sabit kalırken, tiz olan ses yakın sesler arasında, büyük atlamalar yapmadan hareket eder. Oluşturduğu ezgisel hat daha çok inici yapıda hareket etse de kullandığı tam 4’lü aralığıyla yukarı atlama yapar. Atlamadan sonra yine inici şekilde ilerleyip, kromatik aralıkları sıkça kullanır.

- 121 ve 127. ölçüler arasında oluşan uzun cümle (b) içinde, artmış 2'li aralıkları sıkça kullanılır. Bu aralıklar, alıntı yapılan ezgiyi çağırırsa da viyolonsel kendi başına farklı bir ezgisel hat oluşturur. Cümle fa# sesi ile başlar, beş sestem oluşan bir figür tekrarlanır.

Şekil 5.125. 121, 127. Ölçüler Arası, Viyolonsel

- Ölçüler ilerledikçe farklı sesler de eklenir ve önce mi# sesinde (125. ölçü), sonra re sesinde (127. ölçü) durak noktaları oluşturulur. Cümle 130. ölçüde bulunan sol sesinde sona erer.
- Klarinetin 117. ölçüden itibaren ezgisel hareketi, viyolonselde benzetmekle birlikte daha büyük değerlerle hareket ettiği için daha az nota yoğunluğu vardır. 122. ölçüye kadar olan bu hareket, ilk cümlesinin (c) baştan genişlemesidir.
- 121. ölçüden 127. ölçüye kadar süren cümle (c), yanaşık yapıdadır. Hem inici hem çıkıcı hareket eder, viyolonselde olduğu gibi çok fazla kromatik hareket bulunur.

Şekil 5.126. 121, 127. Ölçüler Arası, Klarinet

- 127. ölçüde kanun bir kez daha Ayin-Birinci selam'dan alınan cümleyi (d) çalmaya başlar. 132. ölçüde sona eren cümle, Ayin-Birinci selam'ın 5 ve 6. usullerinden alınmıştır.

Şekil 5.127. 127, 122. Ölçüler Arası, Kanun

Şekil 5.128. 5, 6. Usul, Ayin- Birinci selam

- 128. ölçüden 132. ölçüye kadar, ilk cümlesine benzer yapıda bir cümle (e) oluşturan klarinet, arka arkaya gelen bu cümlelerin her birinde, ses aralığını bir adım daha yukarı taşır. İlk cümlede kromatik aralıklar dışında, küçük ve büyük 3'lü aralıkları kullanılırken, bu cümlede (e) 2'li aralıklar (artmış 2'li de dahil olmak üzere) kullanılır (kromatik aralıklarla birlikte).
- Viyolonsel 128. ölçüden itibaren, klarinetle birlikte hareket etmeye başlar ve klarinetin çaldığı cümleyi (e) 3'lü aralık yukarıdan çalar. 2'li ve kromatik aralıkların öne çıktığı cümle, 132. ölçüde sona erer.

Şekil 5.129. 128, 132. Ölçüler Arası, Klarinet, Viyolonsel

- Klarinet ve viyolonsel 133. ölçüden 136. ölçüye kadar bir kez daha eş zamanlı hareket ederek, aynı cümleyi (f) çalarlar. Önceki cümleden farklı olarak, bu kez klarinet viyolonselin çaldığı sesleri, bir büyük 3'lü yukarıdan çalar.

Şekil 5.130. 133, 136. Ölçüler Arası, Klarinet, Viyolonsel

- Kanun 136. ölçüde, Ayin- Birinci selam'dan alınan cümleyi (g) çalmaya başlar. 139. ölçüde sona eren cümle, Ayin- Birinci selam 'ın 7 ve 8. usullerinden alınmıştır. Fakat cümle sonu, alıntı yapılan cümleden farklı şekilde bitirilmiştir. Ayin notasında cümle (g), Hüzam makamının karar sesinde (segah) kalırken, bu eserde aynı cümle, fa#’de (Hüzam makamı içinde bulunan Hicaz çeşnisini kullanarak) sonlanır.

Şekil 5.131. 135, 139. Ölçüler Arası, Kanun

Şekil 5.132. 7, 8. Usul, Ayin-1. Selam

- Vibrafon son bölmeye yanaşık hareketle başlar (117. ölçü). Çıkıcı şekilde ilerler, 2’li, 3’lü ve kromatik aralıkları kullanır.
- 119 ve 120. ölçüler arasında yukarıya doğru (eksilmiş 4’lü) bir atlama yapan vibrafon, hareketini inici şekilde bitirir.
- 123. ölçüden 127. ölçüye kadar sustuktan sonra yine yanaşık olarak ilerleyen bir ezgisel hat oluşturur. İnici hareketle başlayan bu hat, 129. ölçüdeki çıkıcı hareketin ardından, 130. ölçüden 133. ölçüye kadar inici şekilde ilerler ve 134. ölçüde sona erer.
- Arp 122. ölçüden itibaren, daha önceki bölmelerde sıkça olduğu gibi farklı oktavlara geçişler yaparak yanaşık olmayan bir biçimde hareketini sürdürür.

125, 126 ve 129. ölçülerde motifi ($B.x^1$) çalar. 128. ölçüye, çıkıcı hareketle, 64'lük notalar çalarak başlar daha sonra yine çıkıcı olarak *glissando* yapar.

- Daha sonraki ölçülerde yine farklı oktavlar arasında atlamalar yapan arp, 131 ve 135. ölçülerde yine 64'lük notalar çalıp ardından *glissando* yaparak yanaşık hareket etmiş olur.
- 133. ölçüde iki motifi birden ($B.x^1$ ve $B.x^2$) çalar (134. ölçüde $B.x^2$ motifini tekrarlar). Yanaşık hareket etmediği ölçülerde, alıntı yapılan cümlede bulunan bazı aralıkları (artmış 2'li gibi dikkat çekici aralıklar da olmak üzere) kullansa da tam olarak cümleyi tekrarlamaz.
- 136. ölçünün sonunda, çıkıcı şekilde hareket etmeye başlayan arp, 137. ölçüde arka arkaya, farklı oktavlarda üç akor çalar. Bu akorlar, daha önceki çıkıcı hareketinde duyurduğu seslerden oluşur.

Şekil 5.133. 137. Ölçü, Arp

- 139. ölçüye kadar atlamalarla hareket eden arp, bu ölçünün sonunda, yanaşık hareketle devam eden bir cümle parçası çalmaya başlar. 3'lü aralıklar bulunsa da ağırlıklı olarak 2'li aralıkların kullanıldığı bu cümle parçası 142. ölçüye dek sürer. Diğer enstrümanlarda daha önce sıkça kullanılan artmış 2'li aralığını da içeren cümle parçası, inici yapıdadır.

Şekil 5.134. 140 ve 141. Ölçü, Arp

- 142. ölçüde, bir önceki cümle parçasının sonuna vurgu yapar nitelikte kısa bir figür çalan arp, inici hareket eder ve 16'lık değerler kullanır.
- Klarinet ve vibrafon 137. ölçüden 139. ölçüye kadar birlikte hareket ederek, aynı cümleyi (h) çalarlar. Vibrafon klarinetin çaldığı seslerin 3'lü aralık üstündeki sesleri çalarak ilerler. Cümlenin devamında, 3'lü aralık yerine büyük 2'li üstten çaldığı sesler de vardır (klarinetin kullandığı aralık yapısı,

vibrafonun hareketindeki yapıdan farklı olduğu için, bazı noktalarda iki parti arasındaki aralıklar değişmektedir).

Şekil 5.135. 137, 139. Ölçüler Arası, Klarinet, Vibrafon

- Klarinet 139. ölçünün ikinci yarısından 145. ölçüye kadar son cümlesini çalar. 144. ölçünün sonuna kadar sürekli 16'lık değerlerle hareket eden klarinetin ezgisel hareketi oldukça yoğun bir yapıdadır. 142. ölçüdeki 7'li aralık dışında, en fazla 3'lü aralıklarla atlama yapan klarinet, bu uzun cümle boyunca yanaşık hareket eder. Bu yanaşık hareket, büyük, küçük ve artmış 2'lilerin kullanılmasıyla oluşur.

Şekil 5.136. 139, 145. Ölçüler Arası, Klarinet

Ritmik Yapı (116-144)

- 117. ölçüde, bütün enstrümanlar sade bir ritmik yapı içinde hareket etmektedir. 2'lik, 4'lük, 8'lik değerler ve noktalı 8'lik-16'lık kalıbı kullanılmaktadır. Viyolonsel 120. ölçüye kadar tremolo yapar.
- Bu bölmenin başında kanun, bestecinin, Hamamizade İsmail Dede Efendi'nin, *Hüzzam Mevlevi Ayini-Birinci Selam*'ından yaptığı alıntıyı çalmaktadır. 117. ölçüden 120. ölçünün sonuna kadar alıntıyı seslendirir. Alıntının yapıldığı eser 14/8'lik olarak yazılmıştır.
- Bu eser 4/4'lük olduğu için, nota değerleri iki katı büyüklükteki değerlerle değiştirilmiştir. Alıntı yapılan motif, 8'lik-4'lük-16'lık değerlerden oluşurken, bu eserde 4'lük- 2'lik- 8'lik değerler kullanılmıştır. Ayrıca motifin her

notasından önce çarpma notaları kullanılır. Bu yazım şekli, bestecinin icrayı dikkate aldığını düşündürür.

Şekil 5.137. 1. Usul, Ayin-1. Selam

Şekil 5.138. 117 ve 118. Ölçüler, Kanun

- 121. ölçünün sonuna kadar sade ritmik yapı devam eder. 121. ölçüden itibaren arp 16'lık notalar çalmaya başlar. 125. ölçüde 32'lik değerler çalan arp, 128. ölçüde glissando yapar.
- Kanun 127. ölçüde tekrar alıntı yapılan motifi çalmaya başlar. 132. ölçüye kadar motifi çalmayı sürdüren kanun, bazı notalardan önce süsleme notaları kullanırken, bazı notaların üzerinde tremolo yapar.

Şekil 5.139. 127 ve 128. Ölçüler, Kanun

- 139. ölçüye kadar, arp dışındaki enstrümanlar küçük değerler çalmazlar. 2'lik, 4'lük ve 8'lik nota değerleriyle hareket ederler. Böylece, ritmik yapı yoğunlaşmaz ve kanunun çaldığı motif ön plana çıkar.
- 139. ölçüde klarinet 16'lık değerler çalmaya başlar. Bu ölçünün ikinci vuruşundan, 144. ölçüye kadar, her vuruşta dört 16'lık çalarak ilerler.
- Bu bölmenin başından (117. ölçü) 144. ölçüye kadar olan bölümde, eserin 4/4'lük ölçü yapısı çok belirgin bir şekilde duyulur. Bunu sağlayan faktörlerden ilki, beş vuruş (126. ölçünün son vuruşu, 127. ölçünün ilk iki vuruşu, 132. ölçünün son vuruşu, 134. ölçünün üçüncü vuruşu) dışında bütün vuruşların başlangıcında bir nota bulunmasıdır. Diğer faktörler ise; iki ölçü arası uzatma bağlarının çok sık kullanılmaması, uzun trill ya da tremolo'lar bulunmaması ve farklı ritim kalıplarının üst üste kesişmemesidir. Eserin genel

yapısının aksine, sade ritmik yapı, her ölçüde dört vuruşun net bir şekilde ayırt edilmesini sağlar.

- 142. ölçüde vibrafon, 144. ölçüde viyolonsel 16'lık notalar çalmaya başlar.
- 145. ölçüde, viyolonselin çaldığı beşleme ve üçleme notalarıyla birlikte ritmik yapı giderek yoğunlaşmaya başlar (aynı ölçüde arp ve vibrafon 32'lik değerler çalmaktadırlar).
- 146 ve 147. ölçülerde yalnızca viyolonsel çalmaktadır. Ritmik yapı yoğunlaşmaya başlamışken, bu iki ölçüde viyolonselin yalnız kalması, *p* nüansıyla tremolo yapması ve diğer enstrümanların susması, bir çeşit duraklama etkisi yaratır.

Çokseslilik (116-144)

Genel Olarak Çokseslilik

- 117. ölçüde kanun Dede Efendi'nin, Hüzam Mevlevi Ayini-Birinci Selam'ından yaptığı alıntıyı çalarken, diğer enstrümanlar farklı ezgisel hatlar çalmaktadır.
- Viyolonsel çift ses çalmaktadır. Kalın ses olan re (re3)'yi pedal sesi gibi tutarak 133. ölçünün sonuna dek uzatır. İnce ses ise sade bir şekilde hareket eder. Büyük değerlerle ve yanaşık olarak ilerler.
- Klarinet ve vibrafon da viyolonselle aynı şekilde sade bir hat oluştururlar.
- Arp alt partide, kanunun çaldığı alıntıyı bir oktav alttan çalarken, üst partide ise diğer enstrümanlar gibi sade bir ezgisel hareket sergiler.
- 120. ölçünün sonuna kadar aynı yapı devam eder. Kanunun çaldığı ezgi ön plandadır.
- Diğer enstrümanlar dikkat çekici ataklar veya büyük atlamalar yapmazlar ve kanuna sade bir şekilde eşlik ederler.
- 120. ölçüde kanun cümlesini bitirir ve 127. ölçüye kadar susar. Klarinet ve viyolonsel yanaşık ezgisel hareketlerine devam ederken, vibrafon susar. Arp ise 122. ölçüden itibaren yanaşık hareket etmeyi bırakır ve atlamalar yaparak hareketini sürdürür.
- 120. ölçüye kadar yatay çok seslilik vardır. Kanun alıntıyı çalarken diğer enstrümanlar farklı ezgilerle eşlik ederler. Fakat eşlik eden ezgiler kanuna

karşıt bir yapı oluşturmaz ve geri planda kalırlar. Esas ön plana çıkan kanunun çaldığı ezgi olur.

- 120 ve 127. ölçüler arasında kanun susarken arp ön plana çıkar. Viyolonsel ve klarinet sade ezgisel hareketleriyle arpa eşlik ederler.
- 127. ölçüde kanun yeniden alıntıyı seslendirmeye başlar. Aynı ölçüde vibrafon da tekrar müziğe katılır ve viyolonsel ve klarinetle beraber yanaşık şekilde ilerleyen ezgisel hareketlerini sürdürürler. Fakat bu kez arp yanaşık hareket etmez ve 122. ölçüde başlayan, daha dikkat çekici şekilde ilerleyen hareketini sürdürür.
- Atlamalar ve *glissando*'lar yapan, 32'lik nota değerlerini sıkça kullanan arp, kanuna karşıt bir yapı oluşturur. 132. ölçünün sonuna kadar iki enstrümanın karşılıklı hareketi devam eder.

Şekil 5.140. 129 ve 131. Ölçüler Arası, Kanun, Arp

- Kanunun alıntı yaptığı beste hüzzam makamındadır. Bu eserde içindeki çalınma şekline göre duyulan ton sol minör'dür. Kanun ezgiyi çaldığı sırada sol minör belirgin bir şekilde duyulur. Ancak eşlik etmekte olan enstrümanlar tonal bir ezgisel hareket içinde değildirler. Ön planda olan ezgi tonal bir yapıda olsa da ortaya çıkan çok seslilik tonal bir yapı oluşturmaz. Eşlik eden enstrümanların çaldıkları ezgiler, sol minör tonunda bulunmayan seslerden oluşur.

126

128

B♭ Cl.

Perc.

mf

Crescendo

Hananizade Ismail Dede Efendi
Huzan Mevlevi Ayini- Birinci Selan

Qn.

Vlc.

Şekil 5.141. 126 ve 128. Ölçüler, Kanun, Arp, Viyolonsel, Klarinet

- Kanun 133. ölçüden 135. ölçüye dek susar. Arp atlamalar bulunan motifleri çalmaya devam ederken klarinet ve viyolonsel sade eşliklerini sürdürmektedir.

132

134

B♭ Cl.

Perc.

mf

Crescendo

Hananizade Ismail Dede Efendi
Huzan Mevlevi Ayini- Birinci Selan

Qn.

Vlc.

Şekil 5.142. 132 ve 134. Ölçüler Arası, Arp, Viyolonsel, Klarinet

- Kanun 135. ölçüde tekrar alıntıyı çalmaya başlar. 137. ölçüde viyolonsel *pizzicato* olarak kanunla eş zamanlı hareket etmeye başlar ve 138. ölçünün sonuna kadar aynı ezgiyi bir oktav alttan çalar.
- 137. ölçüde arp önce yanaşık hareketle çıkıcı bir figür, ardından üç farklı akor çalar.

Şekil 5.143. 137. Ölçü, Arp

- Her üç akorun da ilk ve son sesleri arası Majör 7'li aralıktan oluşur. İlk ve üçüncü akorun, başlangıç sesiyle ikinci sesi arasında minör 3'lü aralık vardır. Aynı aralık, ikinci akorun, iki ve üçüncü sesi arasında bulunur. Bu akorlar tona bir yapıya sahip değildir.
- 137. ölçüde klarinet ve vibrafon 8'lik değerlerle çıkıcı şekilde hareket etmeye başlarlar. Paralel şekilde ilerleyen iki enstrüman arasında 3'lü ve 2'li aralıklar bulunur.

Şekil 5.144. 137. Ölçü, Klarinet, Vibrafon

- 138. ölçüde klarinet ve vibrafon paralel hareketlerini sürdürürken, arp atlamalı şekilde hareket eder. Kanun ve viyolonsel alıntıyı çalmaya devam etmektedirler. 139. ölçünün ortasına kadar yatay çok seslilik yoğun bir yapıda devam eder. Her enstrüman kendi ezgisel hareketini sürdürür.

Şekil 5.145. 138 ve 139. Ölçüler, Kanun, Vibrafon, Arp, Viyolonsel, Klarinet

- 139. ölçünün sonunda yapı sadeleşmeye başlar. 140 ve 141. ölçülerde klarinet 16'lık değerlerle ezgisel hareketini sürdürürken viyolonsel ve arp *flagolet* çalarak eşlik ederler. Kanun ve vibrafon susar.
- 142. ölçüde arp ve vibrafon, çaldıkları figürlerle, klarinete karşıt bir hareket oluştururlar ancak 143. ölçüde hareketlerini sonlandırırlar.
- 144. ölçüde klarinet cümlesini tamamladıktan sonra arp ve viyolonsel giriş yaparlar. Hareketleri birbirlerinden bağımsızdır. 145 ve 146. ölçülerde viyolonsel yalnızdır.

Tını ve Enstrümanların Ses Alanı

- Kanun C) bölmesine Dede Efendi'nin, *Hüzzam Mevlevi Ayini-Birinci Selam*'ından yapılan alıntıyı çalarak başlar. 116. ölçünün sonunda ince sol (sol5) sesiyle başlar, bir alt oktava atlamalar yaparak sürdürdüğü cümlesini, 120. ölçüde orta oktavdaki la (la5)'da bitirir.
- 127. ölçüde yeniden alıntıyı çalmaya başlayan kanun, ince mi (mi5) sesiyle başlayıp, 132. ölçüde, aynı oktavdaki do# sesiyle cümleyi bitirir. Bu cümlede daha kısıtlı bir bölge içinde hareket eder.
- 135. ölçüde, bir önceki cümlelerin son sesi olan do# sesiyle giriş yapan kanun, 139. ölçüde başlangıç sesinin tam 5'li altındaki fa# sesinde kalır. Arka arkaya çalınan üç cümlelerin her birinde, ses alanı biraz daha daralır. Bu bölümde kanunun çaldığı en ince ses 119. ölçüdeki ince do # (do#6), en pes ses ise 139. ölçüdeki re'dir (re4).
- 117. ölçüde orta oktavdaki re (re4) sesiyle giriş yapan klarinet, 145. ölçüye kadar kesintisiz olarak hareketini sürdürür. Yanaşık olarak ilerler ve tiz bölgeleri çok kullanmaz. 142. ölçüdeki re (re5), bu bölümde çaldığı en tiz sestir. 131. ölçüde inici olarak hareket etmeye başlar ve 136. ölçüde, pes mib (mib3) çalar. 137 ve 139. ölçüde de çaldığı bu nota, bu bölümde yer alan en pes sestir.
- 144. ölçüde alt oktavdaki sib (sib4) ile hareketini sonlandıran klarinet, bu bölüm boyunca, ağırlıklı olarak orta ve kalın bölgede hareket eder. Hareketini yanaşık olarak sürdürür, oktavlar arasında atlamalar yapmaz.
- Viyolonsel C) bölmesine, 117. ölçüde, çift ses çalarak başlar.

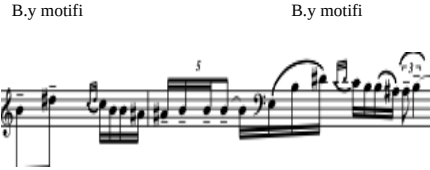
Şekil 5.146. 117. Ölçüde, Viyolonsel

- 117. ölçüde, aralarında bir oktav olan re seslerini çalmaya başlayan viyolonsel, pes olan re'yi (re3) 133. ölçüye dek tutmaya devam eder.
- 118. ölçüden başlayarak, ince olan ses, orta oktav içinde hareketine başlar. Büyük atlamalar yapmadan ilerleyen ezgisel hat, 133. ölçüdeki solb (solb3) sesiyle sona erer. Bu ölçüye kadar olan hareketini orta oktav içinde sürdürür.
- 133. ölçüden itibaren, tek ses çalarak devam eden viyolonsel, bu ölçüden 144. ölçüye kadar alt oktavda hareket eder. 137. ölçüde *pizzicato* çalmaya başlar. 139. ölçüde, *flageolet* olarak çalmaya başladığı son cümleyi, 144. ölçüde, alt oktavda bitirir.
- Viyolonselin bu bölümde çaldığı en ince ses 124 ve 129. ölçülerde çaldığı do'dur. En pes ses ise, önce uzun süre pedal olarak tuttuğu, daha sonra 135 ve 136. ölçülerde, tek ses olarak çaldığı re'dir (re3).
- Vibrafon 117. ölçüde, ince oktavdaki fa# (fa#5) sesi ile hareketine başlar. 133. ölçüye kadar ince oktav içinde hareket eder, farklı oktavlara atlamalar yoktur.
- 137. ölçüde alt oktavdaki sol sesiyle hareketine başlayan vibrafon, 140. ölçüde, başlangıç sesinin bir büyük 2'li altındaki fa sesinde kalır. Hareketini alt oktavda tamamlamış olur.
- Arp 117. ölçüde, alt partide, orta oktavdaki la (la5) sesini *flageolet* olarak çalmaya başlar. Üst partide ise ince dob (dob5) vardır. Her iki parti de sol anahtarındadır.
- 120. ölçüye kadar kısıtlı bir ses bölgesi içinde hareket ettikten sonra, 121. ölçüden itibaren daha geniş bir ses alanı kullanmaya başlar. İki parti arasında geçişler yapar. 145. ölçünün sonuna kadar, sürekli oktavlar arasında atlamalar yaparak hareket eder. En tiz ve en pes ses bölgelerini kullanır. Her iki partide sıkça anahtar değişikliği yapılır. Hem alt parti hem üst parti, sol anahtarını da fa anahtarını da kullanır.
- 145. ölçüde kalın re sesinde kalır. Bu bölümde çaldığı en ince ses, 128. ölçüde çaldığı mi (mi6), en pes ses ise 139. ölçüde çaldığı reb'dür.

5.3.3.2. 144-162. Ölçüler Arası: II. Periyod

Form ve Melodi (144-162)

- k cümlesi: 149- 153. ölçüler arası klarinet.
- l cümlesi: 153- 155. ölçüler arası klarinet.
- m cümlesi: 150- 155. ölçüler arası arp, vibrafon.
- B.y motifi: 144, 145, 153. ölçüler viyolonsel. 149, 153, 154, 155. Ölçüler kanun (ritmik değişiklik ile).

Şekil 5.147. 144 ve 145. Ölçü, Viyolonsel

- B.x² motifi: 144, 145. ölçülerde arp.

Şekil 5.148. 144 ve 145. Ölçüler, Arp

- Viyolonsel 144 ve 146. ölçüler arasında si üzerinde Zirgüleli Hicaz yapar. 144-145 arası motifi (B.y) çaldıktan sonra, 145. ölçünün sonunda aynı motifi (B.y) bir oktav aşağıdan çalar.
- Kanun 148. ölçüden itibaren, viyolonselin daha önce duyurmuş olduğu si üzerinde Zirgüleli Hicaz dizisini seslendirmeye başlar. 149. ölçüde, 16'lık değerlerden oluşan motifi (B.y) 8'lik değerleri kullanarak çalar.

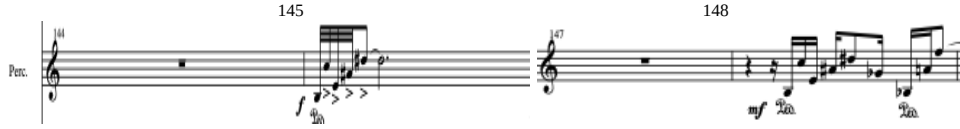
Şekil 5.149. 148 ve 149. Ölçüler, Kanun

- 146. ölçüden 148. ölçüye kadar, 3'lü aralıklar arasında *tremolo* yapan viyolonsel, bu ölçüden 150. ölçüye kadar, atlama yaparak başlayan ve inici hareketle sona eren bir figürü tekrarlar.

Şekil 5.150. 148 ve 149. Ölçüler, Viyolonsel

- Vibrafon 145 ve 148. ölçülerde, üç kez, atlama yaparak ilerleyen, çıkıcı yapıda bir figür çalar (her tekrarda farklı ritim kalıpları kullanarak).

Şekil 5.151. 145 ve 148. Ölçüler, Vibrafon

- Arp, 144 ve 145. ölçülerde, 32'lik değerlerden oluşan motifi ($B.x^2$) çalar. Çıkıcı hareketle başlayıp, inici hareketle sona eren bu motifte, oktavlar arası atlamalar vardır ve *fff* nüansıyla çalınır.
- 149. ölçünün sonunda, klarinet uzun bir ezgisel harekete başlar. 155. ölçünün sonuna dek kesintisiz bir şekilde çalan klarinetin hareketi iki cümleye bölünebilir.
- İlk cümle (k) 149. ölçünün sonunda, yukarı doğru atlama yaparak başlar. 152. ölçünün sonuna dek hem inici hem de çıkıcı şekilde süren cümle boyunca, atlamalar yapılsa da genel olarak yanaşık hareketle ilerler ve kromatik aralıklar sıkça kullanılır.

Şekil 5.152. 149, 152. Ölçüler Arası, Klarinet

- İkinci cümle (l), 153. ölçüden başlayıp, 155. ölçünün sonuna dek devam eder. İlkinden farklı olarak yanaşık yapıda değildir. Daha çok inici olarak hareket eder.

Şekil 5.153. 153, 155. Ölçüler Arası, Klarinet

- Arp ve vibrafon 150. ölçüden 154. ölçünün sonuna kadar uzun bir cümle çalarlar. Cümle 5'li atlamalarla başlar, ilk yarısı (150. ölçüden 152. ölçüye kadar) genel olarak inici yapıdadır. Belli bir aralık yapısı kullanılmaz. 2'li, 3'lü ve 4'lü aralıklarla beraber bir artmış 2'li ve kromatik aralık bulunur. Cümlelerin ikinci yarısında daha fazla atlama vardır ve ilk yarıda kullanılan bütün aralıklarla birlikte, 6'lı aralık da bulunur. 153 ve 154. ölçülerde ve arp vibrafondan farklı ritim kalıpları kullansa da iki enstrüman eş zamanlı olarak cümleyi tamamlar.

Şekil 5.154. 15, 155. Ölçüler Arası, Arp, Vibrafon

- Viyolonsel 153. ölçünün başında motifi (B.y) çaldıktan sonra, büyük aralıklar kullanarak inici ve çıkıcı atlamalar yapar. 154. ölçüde de hem çıkıcı hem inici hareket eden ve büyük atlamalar yapan viyolonsel, ölçü boyunca çaldığı 32'lik değerlerle oldukça yoğun bir ezgisel yapı oluşturur. 155. ölçüde atlamalar azalır ve kullanılan aralıklar daha küçüktür.

Şekil 5.155. 153 ve 155. Ölçüler, Viyolonsel

- Kanun 153. ölçüde, 148. ölçüde olduğu gibi Zirgüleli Hicaz dizisini çalmaya başlar.
- 154. ölçüde, daha önce sade bir ritmik yapıda çaldığı motifi (B.y), oldukça yoğun ve sıkıştırılmış bir ritmik yapıyla çalar. 155. ölçüde, bolca süsleme notası kullanarak yanaşık şekilde ilerler. Motifin bir parçasını ölçü başında duyurur ve inici olarak başladığı hareketini çıkıcı şekilde tamamlar.

Şekil 5.156. 153, 155. Ölçüler Arası, Kanun

- 156. ölçüde klarinet ve kanun, 3'lü aralıklar arasında *tremolo* yaparlar.
- Viyolonsel, bir önceki ölçünün sonunda çalmaya başladığı çift sesi, çalmaya devam eder (bu çift ses 159. ölçünün sonuna dek uzar).
- Vibrafon önce üç sesi, sonra 2 sesi aynı anda çalar.
- Arp *ffff* nüansıya, atlamalar yaparak, inici olarak hareket eden bir motif çalar. 32'lik değerlerden oluşan bu motiften sonra uzun ses çalmaya başlar.
- 157. ölçüde *tremolo* yapmayı sürdüren kanun, ölçünün son vuruşunda çift ses çalmaya başlar. 3'lü aralıktan oluşan bu çift sesi çaldıktan sonra, bir sonraki ölçüde yanaşık olarak çıkıcı hareket eder (yine çift ses çalarak). 159. ölçüde çaldığı si sesiyle (si üzerinde Zirgüleli Hicaz yaparak) hareketini tamamlar.
- 157. ölçüde arp, uzun ses çaldıktan sonra, önce yukarı, sonra aşağı doğru atlamalar yaparak hareket eder. Aynı motifi 158. ölçünün başında, daha büyük atlamalar yaparak tekrarlar. Ölçünün devamında, yine yukarı doğru atlama yaparak hareket eder. Bu kez 8'lik üçlemeler vardır.
- 159. ölçüde inici şekilde atlamalar yaparak hareketini tamamlar.

- 160. ölçüde, önce kanun, ardından viyolonsel, sonra klarinet ve son olarak vibrafon, giriş yaparlar. Bütün enstrümanlar 32'lik değerler ve *ff-fff* nüanslarıyla çalmaktadır. Hepsinin hareketi yanaşıktır. Yorgo Bacanos'un Nihavent ud taksiminden (meyan 1'57) alınan bu figür içinde, 2'li aralıklar (artmış 2'li de dahil olmak üzere) kullanılır. Kanun ve viyolonselin inici olarak çaldığı figürü, klarinet ve vibrafon ters çevirerek çıkıcı şekilde çalarlar.
- 161. ölçünün ikinci vuruşuna dek aynı şekilde hareketlerini sürdüren enstrümanlar, üçüncü vuruştan itibaren uzun ses çalmaya başlarlar (yalnızca kanun bir önceki ölçünün sonunda hareketini tamamlar).

The image shows a musical score for measures 160 and 161. The score is written for five instruments: Clarinet (Cl.), Percussion (Perc.), Harp (Hp.), Kanun (Kn.), and Viola (Vlc.). The key signature is one flat (B-flat). The time signature is 4/4. The score is divided into two systems, one for measure 160 and one for measure 161. In measure 160, the Kanun and Viola play a rhythmic figure starting with a forte (*ff*) dynamic. The Clarinet and Percussion enter in the second half of the measure. In measure 161, the Kanun and Viola continue their rhythmic figure, while the Clarinet and Percussion play a sustained note. The dynamics range from *ff* to *p*.

Şekil 5.157. 160 ve 161. Ölçüler, Kanun, Viyolonsel, Vibrafon, Klarinet

Ritmik Yapı (148-162)

- 148. ölçüden itibaren, önce kanunun *fff* nüansı ile girişi, ardından vibrafonun farklı bir ritmik figürle başlangıcı, yapının tekrar yoğunlaşmasını sağlar. Aynı ölçüde viyolonsel, tremolo çalmayı sonlandırır ve arka arkaya 8'lik üçlemeler çalar.
- 149. ölçüde klarinet müziğe katılır. Bu ölçüde her enstrüman (klarinet, kanun ve viyolonsel) farklı ritmik motifler çalarak hareket etmektedirler.
- 150. ölçüde, klarinet 32'lik nota değerleriyle hareket ederken, arp ve vibrafon 8'lik üçleme çalmaktadırlar. Viyolonsel ve kanun uzun sesler çalar. Ölçünün ikinci yarısında, bütün enstrümanlar farklı ritim kalıpları kullanır. Kanun susmaktadır.

- 151 ve 152. ölçülerde, arp ve vibrafon aynı ritim kalıplarını kullanarak hareket ederler. Klarinet bu iki enstrümandan daha farklı ritim kalıplarıyla hareket etse de uzun değerler çalmadığı, her vuruş başında yeni bir ritim kalıbı kullandığı için birbiriyle kesişen ritmik figürler ortaya çıkmaz ve üç enstrüman koşut bir ritmik yapıyla ilerler. Kanun ve viyolonsel bu ölçüler boyunca susarlar (viyolonsel yalnızca 152. ölçünün son vuruşunda iki adet 8'lik nota çalar).
- 153. ölçüde viyolonsel 16'lık değerlerle çalmaya başlar. Arp 8'lik üçlemeler, vibrafon 8'lik notalar, klarinet noktalı 4'lük çalmaktadır. Ölçünün ikinci vuruşunda, kanun 8'lik nota değerleriyle giriş yapar. Ölçünün devamında her enstrüman farklı ritim kalıplarıyla hareket eder. Ancak her biri vuruş başlarında çalmaya başladığı için, ritmik figürler birbirleriyle kesişmez.
- 154. ölçüde, viyolonsel ve kanunun çaldığı 32'lik değerler, yeniden yoğun bir ritmik yapı oluşturmaya başlasa da arp ve vibrafonun ölçünün ikinci vuruşunda noktalı 2'lik değerler çalmasıyla bu yoğunluk devam etmez.
- 155. ölçüde arp ve vibrafon susar. Klarinet, kanun ve viyolonselin çaldığı ritmik figürler de bu ölçünün sonunda sadeleşmeye başlar.
- 151 ve 156. ölçüler arasındaki ritmik yapı B) bölmesinin 90 ve 101. ölçüleri arasındaki yapıya benzer. Ancak B) bölmesinde, ritmik figürlerin kesişmesiyle ortaya çıkan yoğunluk daha fazladır ve daha uzun sürer. Bu bölmede ise, yoğun yapı daha kısa sürer ve her enstrüman, vuruş başında yeni bir kalıp çalmaya başladığı için ritim kalıpları arasında kesişmeler daha azdır.
- 156. ölçüde ritmik doku değişir. Arp 32'lik değerler çalarak başlar, farklı ritim kalıpları kullanarak devam eder. Diğer enstrümanlar büyük nota değerleri çalmaktadır. Kanun ve klarinet tremolo yaparlarken, viyolonsel 1'lik nota değerinde çift ses çalmaktadır. Vibrafonda 2'lik nota değerleri vardır.
- Bu sade yapı 159. ölçünün sonuna kadar devam eder. Bu ölçünün sonundaki puand'org bir durak noktası oluşturur. Bu durak, bir sonraki ölçüde başlayan dinamik ritmik yapının daha dikkat çekici olmasını sağlar.

Şekil 5.158. Viyolonsel, Vibrafon, Arp, Kanun

- 160. ölçüde ani bir atakla önce kanun giriş yapar. Aksanlı ve *fff* nüansıya çalmaya başlayan kanunun hemen sonrasında viyolonsel yine aksanlı ve *ff* olarak çalmaya başlar. Viyolonselden sonra klarinet *ff* nüansıya müziğe girer. Son olarak vibrafon *f* nüansıya diğer enstrümanlara katılır. Bu ölçüde yalnızca arp susmaktadır.
- Arka arkaya giriş yapan enstrümanların hepsi aynı ritmik motifi çalmaktadırlar. Klarinet, vibrafon ve kanun, 32'lik değerlerden oluşan motifi bir sonraki ölçünün ikinci vuruşuna çaldıktan sonra, aynı anda noktalı 2'lik çalmaya başlarlar.
- Kanun 161. ölçüde susmaktadır. Bu ölçü sonunda yeniden bir puand'org kullanılır. Eserin sonuna yaklaştıkça ritmik yapı sadeleşmektedir. Bu sadeleşme başlamadan önce iki ölçüde daha ani ataklar vardır. İlki 162. ölçüde gelir. 161. ölçünün sonunda bulunan puand'org, bu atağın etkisini kuvvetlendirmiş olur.

Çokseslilik (148-162)

Genel Olarak Çokseslilik

- 148. ölçüde kanun ve viyolonsel, benzer ritmik yapıları kullanarak iki farklı ezgi çalmaya başlarlar. 150. ölçüye kadar iki ezgi birlikte ilerler.
- 150. ölçüden itibaren, kanun dışındaki bütün enstrümanlar çalmaya başlar. Arp ve vibrafon birlikte hareket ederler. Küçük farklar dışında aynı ezgiyi çalarlar.

- 153. ölçüde kanun yeniden çalmaya başlar. Bu kez ön planda değildir çünkü bütün enstrümanlar farklı ezgisel hareketler sürdürmektedir. Çaldıkları ezgiler birbirlerinden bağımsızdır.

Şekil 5.159. 153. Ölçü, Viyolonsel, Kanun, Vibrafon, Arp, Klarinet

- Yoğun yapı 154. ölçünün sonuna kadar devam eder. Enstrümanların çaldığı ezgiler, kanunun çaldığı ezgiden türetilmiştir. Ancak kanuna karşıt ya da paralel yapıda bir ezgisel hat oluşturulmaz. Bütün enstrümanlar, kesintisiz olarak aynı anda çaldıkları için aralarında bir soru- cevap ilişkisi kurulmaz.
- Yatay çokseslilik 155. ölçünün sonuna dek sürer. Bu ölçüde arp ve vibrafon sustuğu için yapı bir miktar sadeleşir.
- 156 ve 157. ölçülerde klarinet ve kanun *tremolo* yapar. Viyolonsel, tam 5’li aralıktan oluşan çift ses çalmaktadır.
- Vibrafon 156. ölçüde, önce aynı anda üç ses sonra iki ses çalar.

Şekil 5.160. 156. Ölçü, Vibrafon

- Çaldığı akor, üç yanaşık sestten oluşur (sol-la-si) ve tonal bir yapı oluşturmaz. İkinci olarak çaldığı çift ses bir küçük 3’lü aralıktan oluşur.
- 157 ve 158. ölçülerde vibrafon önce arka arkaya 3’lü aralıklar, sonra 2’li aralık çalar. 157. ölçünün sonundan 158. ölçünün sonuna kadar kanun da 3’lü aralıklar çalmaktadır. Ancak vibrafon atlamalar yaparken, kanun yanaşık ve çıkıcı olarak hareket eder.

- Viyolonsel tam 5'li aralıktan oluşan çift sesi uzatmaktadır. Böylece 157 ve 159. ölçüler arasında çokseslilik dikey bir yapıda oluşur. Bu ölçüler arasında tek ses çalan yalnızca arptır (klarinet 157.ölçünün sonundan itibaren susmaktadır).
- Üç enstrüman da çift ses çalmalarına rağmen her birinin bu sesleri çalma biçimi farklıdır.

Şekil 5.161. 157 ve 159. Ölçüler Arası, Viyolonsel, Kanun, Vibrafon, Arp

- Viyolonsel, kanun ve vibrafonun aynı anda çaldıkları sesler, tonal bir yapı oluşturmaz.
- 160 ve 161. ölçülerde, enstrümanların arka arkaya başlayan ezgisel hareketleri, yeniden yatay bir çokseslilik oluşturur. Klarinet ve vibrafon benzer yapıda motifler çalarken, viyolonsel de kanun ile benzer yapıda bir motif çalar. Enstrümanların çaldıkları motifler arasında, dikey olarak belli bir aralık yapısı kullanılmaz.

Şekil 5.162. 160 ve 161. Ölçüler, Viyolonsel, Kanun, Vibrafon, Klarinet

Tını ve Enstrümanların Ses Alanı

- Sürekli atlamalar yaparak, farklı oktavlarda hareketini sürdüren viyolonsel, 155. ölçüye kadar geniş bir ses bölgesi kullanır ve bu ölçünün sonunda çift ses çalmaya başlar. Tam 5'li aralıktan oluşan bu sesleri 159. ölçünün sonuna kadar uzatır.
- 160 ve 161. ölçülerde yanaşık hareketle, pes oktavda çaldığı motifin ardından, 7'li aralıktan oluşan çift sesi çalarak hareketini sonlandırır.
- Viyolonsel bu bölümde çaldığı en tiz ses 144. ölçüdeki re# (re#5), en pes ses ise birçok ölçüde çaldığı, enstrümanın en kalın sesi olan do'dur (do2).
- Kanun 148. ölçüde, orta oktavdaki si (si5) sesi ile cümlesine başlar. Aynı oktav içinde hareketini sürdürür. Büyük atlamalar yapmaz.
- 150. ölçüde, başladığı ses (si) ile cümleyi bitirdikten sonra iki ölçü susar. 152. ölçüde çalmaya başladığı cümle bir öncekine benzer şekilde başlar fakat bu kez daha uzun sürer. Çoğunlukla yanaşık hareket ederek, ilk çaldığı si sesinin 6'lı aralık altındaki re#'e kadar iner. 156. ölçünün başında cümle sona erer ve re# ile fa# *tremolo* yapmaya başlar. 159. ölçüye kadar, yanaşık olarak 3'lü aralıklar çaldıktan sonra si sesinde kalır. Bu ölçüye kadar orta oktavda hareket eder.
- 160. ölçüde fa anahtarına geçer ve hareketini alt oktavda sürdürür. La#'den (la#4) başlayan hareketi, bir alt oktavdaki si (si3) sesinde sona erer.
- Kanun bu bölümde, orta ve kalın oktavları kullanarak geniş bir ses bölgesi içinde hareket eder. Bölüm boyunca çaldığı en tiz ses, ilk cümlelerin başlangıcından itibaren birçok defa duyurduğu ince re# (re#5), en pes ses ise 160. ölçünün sonunda çaldığı, si'dir (si3).
- Klarinet 149. ölçüden 155. ölçüye kadar kesintisiz olarak sürdürdüğü hareketine, ince re (re5) ile başlar. 154. ölçüye kadar ince oktavda hareket ettikten sonra bu ölçünün sonunda orta oktava iner. 155. ölçüde orta oktavdaki hareketini tamamlar ve re#'de (re#4) kalır.
- 160. ölçüde, orta oktavdaki fa (fa4) sesinden başlayarak, yanaşık hareketle ince oktava doğru ilerler. Çıkıcı hareketini 161. ölçüde, ince mi (mi5) sesi ile sonlandırır. Bu bölüm boyunca geniş bir ses alanı kullanan klarinetin çaldığı en tiz ses 150 ve 151. ölçülerde çaldığı reb (reb6), en pes ses ise 155. ölçüde çaldığı mi'dir (mi3).

- Bu bölüm boyunca oldukça geniş bir ses alanında hareket eden arp, 150. ölçüde, ince ve orta oktavlarda mib (mib4-5) çalarak başladığı cümlesine, inici hareketle devam eder. Orta ve alt oktavlarda hareketini sürdürdükten sonra 154. ölçüde, başlangıç sesinden bir oktav aşağıda bulunan reb’le cümlesini (reb3-4) bitirir.
- 156. ölçüde, arka arkaya atlamaların bulunduğu bir figür çalar. Kalın oktavdan başlar, inici hareket eder ve iki oktav aşağıya kadar iner (do sesinden başlayıp, iki oktav aşağıdaki do#’de kalır).

156

Şekil 5.163. 156. Ölçü, Arp

- Vibrafon, 150. ölçüde ince oktavdaki mib (mib5) sesiyle başlayan hareketini, 154. ölçüde orta oktavdaki reb (reb4) ile bitirir. Bu ölçüler boyunca, arpla benzer şekilde hareket ederek ince ve orta oktavı kullanır.
- 156. ölçüde, kalın oktavdaki sol-la-si seslerini aynı anda çaldıktan sonra orta oktava geçer. 157 ve 158. ölçülerde, kalın ve orta oktavlarda çift ses çalarak hareketini sürdürür. 158. ölçünün sonunda, aynı anda çaldığı la ve si seslerinde kalır.

Şekil 5.164. 157 ve 158. Ölçüler, Vibrafon

- Vibrafon bu bölüm boyunca ağırlıklı olarak orta oktavda hareket eder. Çok tiz ya da çok pes sesler çalmaz. Kalın ve ince oktavlara geçişler yapsa da uzun süre bu oktavları kullanmaz.

5.3.3.3. 162-182. Ölçüler Arası: III. Period

Form ve Melodi (162-182)

- n cümlesi: 165-169. ölçüler arası kanun.
- p cümlesi: 166-169. ölçüler arası vibrafon.
- r cümlesi: 170-175. ölçüler arası vibrafon (sondan cümle genişlemesiyle).

- D.z motifi: 172, 174-175. ölçüler arası, 177-178. ölçüler arası ve 181. ölçüde vibrafon,
- 173, 175, 180. ölçülerde arp, 180. ölçü klarinet.

Şekil 5.165. 172-173, 174-175 ve 177-178. Ölçüler Arası, Vibrafon

- 162 ve 164. ölçülerde klarinet, artmış 2'li aralıkların sıkça kullanıldığı, çıkıcı yapıda bir figür çalar.
- Arp aynı ölçülerde, klarinete benzer şekilde hareket ederek çıkıcı bir figür çalar.
- Artmış 2'li aralıkların sıkça kullanıldığı figürün bitiminde, yine çıkıcı olarak *glissando* yapar.
- Vibrafon 162. ölçüde, aynı anda iki ses çalarak hareket eder. İnce olan ses çıkıcı, kalın olan ses ise inici hareket eder. Son notayı çalmadan önce, her iki ses de ters yöne hareket ederek, minör 7'li aralık oluştururlar. 164. ölçüde 4'lü ve 5'li aralıklar çaldıktan sonra uzun ses çalmaya başlar (tek ses).

Şekil 5.166. 162, 164. Ölçüler Arası, Arp, Vibrafon, Klarinet

- Viyolonsel 162 ve 163. ölçülerde, artmış 2'li aralığını duyurduğu, çok kısa bir cümle parçası çalar.

Şekil 5.167. 162 ve 164. Ölçüler Arası, Viyolonsel

- Kanun 165. Ölçüde, si üzerinde Zirgüleli Hicaz çalarak başladığı cümlesini (n) 169. Ölçüde tamamlar. Cümle boyunca arka arkaya, ince ve orta oktavlarda bulunan 3'lü aralıklar çalar.

Şekil 5.168. 165 ve 169. Ölçüler Arası, Kanun

- Kanun 170. ölçüden 172. ölçüye kadar, *tremolo* yaparak 3'lü aralıklar çalmaya devam eder. Yakın sesler arasında hareketini sürdürdükten sonra, 173. ölçüde, aşağı doğru bir atlama yapar ve aynı aralıkları bir oktav aşağıdan çalmaya başlar. 178. ölçüye dek, aynı şekilde hareket etmeyi sürdürür. Çaldığı ezgi, çoğunlukla inici yapıdadır.
- Vibrafon 166. ölçüden 169. ölçüye kadar çaldığı cümlesinde (p), ağırlıklı olarak 2'li aralıklardan oluşan inici bir hat üzerinde hareket eder. Bir küçük 3'lü atlama dışında hareketin tamamı yanaşıktır.

Şekil 5.169. 165 ve 169. Ölçüler Arası, Vibrafon

- Arp 166. ölçüden 169. ölçüye kadar, aynı anda çaldığı 3'lü aralıklarla, inici olarak hareket eder. Her hareketinde, bir 2'li aralık aşağı inerek ilerler.

Şekil 5.170. 166 ve 169. Ölçüler Arası, Arp

- Arp 170. ölçüden 172. ölçüye kadar, kanuna benzer şekilde, aynı anda çaldığı 3'lü aralıklarla, inici olarak hareket eder.
- 170. ölçüden itibaren en öne çıkan ezgisel hareket vibrafona aittir. Diğer enstrümanlar kısıtlı bir ses bölgesi ve sade bir ritmik yapı içinde hareket ederken, vibrafon hem daha geniş bir ses bölgesi, hem de daha çok ritim kalıbı kullanır. 170-175. ölçüler arasında uzun bir cümle (r) çalar. 173. ölçüye kadar, içinde atlamaların da bulunduğu, çıkıcı bir ezgisel hat oluşturur. Çift ses

çalmaktadır fakat bu çift ses belli bir aralık düzeni ile ilerlemez. 3'lü, 5'li, 2'li aralıkların yanı sıra tek ses olan kısımlar da bulunur.

- 174. ölçüde, aşağı doğru iki oktavı aşan bir atlama yaptıktan sonra, yine çıkıcı şekilde, çift ses çalarak ilerler. Cümlenin başını, bir oktav aşağıdan çalmaya başlayan vibrafon; 174. ölçünün sonunda tekrar yukarı atlayarak, cümlenin sonunu tiz oktavda çalarak tamamlar. 172 ve 174. ölçülerin sonunda D.z motifi bulunur.

Şekil 5.171. 170 ve 175. Ölçüler Arası, Vibrafon

- Arp 173. ölçüde, önce motifi (D.z) çalar, daha sonra 3'lü aralıklar çalarak (174. ölçüye kadar) inici şekilde hareket eder (171-172. ölçülerde olduğu gibi). 175. ölçüde yine motifi (D.z) tekrarlar ve 176. ölçüden 178. ölçüye dek inici hareketle 3'lü aralıklar çalmaya devam eder.
- 177. ölçüde vibrafon, motifin (D.z) sadeleşmiş halini çalmaya başlar. Yanaşık hareketle ilerleyen bu motif (D.z), eserin sonuna dek diğer enstrümanlar tarafından da bir çok defa tekrarlanır. Vibrafonun bir önceki cümlesinin son parçasından türetilen motif (D.z), yeni bir ezgi duyurmaz. Kullanılan sesler, Ayin-Birinci Selam'dan alınan cümlelerde yer alan seslerdir.

Şekil 5.172. 177 ve 179. Ölçüler Arası, Vibrafon

- 170 ve 181. ölçüler arası, eserin son bölümünden önce bir köprü niteliğindedir. Bu bölümde vibrafon, son bölümdeki öne çıkan motifi (D.z) hazırlamış ve önceden duyurmuş olur. 8'lik değerlerle başlayan motifin devamında, senkop ve 2'lik değerler bulunur.
- Vibrafon 177. ölçüden 180. ölçüye kadar, küçük atlamalar dışında yanaşık hareketle ilerleyen, sade yapıdaki motifi (D.z) çift ses olarak çalar. İki sesin

arası, bir oktavı geçen 7'li aralıktan oluşur. Tiz ses fa#’den, pes ses sol’den başlayarak, bir minör dizinin başlangıcını duyurur gibi hareket ederler.

- Vibrafon 179. ölçüde hareketini tamamladıktan sonra, 180. ölçüde önce arp, ardından klarinet aynı motifi (D.z) çalmaya başlarlar. Arp motifi, tiz sesin başladığı fa#’den, klarinet ise pes sesin başladığı sol’den başlayarak çalar. Ölçünün sonunda arp hareketini tamamlamışken, vibrafon yeniden motifi (D.z) çalmaya başlar. 181. ölçüde klarinet ve vibrafon, birlikte hareket ederek, aynı motifi (D.z) seslendirirler. Ölçünün sonunda iki enstrümanın aynı anda uzun ses çalması, son bölüme geçmeden önce bir durak noktası oluşturur. 177. ölçüden 182. ölçüye kadar olan bölüm, köprü niteliğindedir.

Şekil 5.173. 180 ve 181. Ölçüler, Arp, Klarinet, Vibrafon

Ritmik Yapı (162-182)

- 162. ölçüde klarinet *fff*, arp *ff* nüansıyla giriş yapar. Klarinet 32’lik değerler çalarken, arp önce 64’lük nota değerleri çalar ve hemen sonra glissando yapar. Vibrafon ilk vuruşta *ff* nüansıyla 16’lık değerler çalmaktadır. Ölçünün ikinci vuruşunda her üç enstrüman uzun ses çalmaya başlarlar ve bu sesler bir sonraki ölçüye bağlanır.

Şekil 5.174. 162 ve 163. Ölçüler, Viyolonsel, Vibrafon, Arp, Klarinet

- Viyolonsel 162. ölçünün üçüncü vuruşunda *flageolet* olarak 2'lik nota çalmaya başlar.
- 163. ölçüde, önce 8'lik notalarla hareket eder daha sonra yine 2'lik değer çalar.
- Diğer enstrümanlar, bir önceki ölçüde çalmaya başladıkları sesleri uzatmaya devam ederler. Hepsi *p* nüansıyla çalarlar. Hareket eden tek enstrüman viyolonsel olduğu için (ve bu hareketin *p* nüansıyla *flageolet* olarak çalınmasından dolayı), son ataktan önce yine bir duraklama etkisi yaratılmış olur.
- 164. ölçüde, ritmik yapı tamamen sadeleşmeye başlamadan önceki son ani atak görülür. İlk kez bu ölçüde ölçü rakamı değişir. 4/4'lük olan ölçü rakamı, bu ölçüde 3/4'lük olarak değişir.
- Klarinet *fff* nüansıyla 32'lik değerlerden oluşan bir beşleme çalar. Arp, 162. ölçüde olduğu gibi; *ff* nüansıyla hareket eder ve 64'lük nota değerleri çaldıktan hemen sonra glissando yapar. Vibrafon da 162. ölçüde olduğu gibi hareket ederek, *ff* nüansıyla 16'lık notalar çalar.
- 160. ölçüden itibaren susmuş olan kanun, 165. ölçüde, 16'lık değerler çalarak yeniden müziğe katılır. Diğer enstrümanlar uzun sesler çalmakta oldukları için, bu ölçüde hareket eden tek enstrüman kanun olur.
- 166. ölçüde kanun 8'lik değerler çalarak hareketini sürdürmektedir. Ölçünün ikinci vuruşunda tremolo yapmaya başlar.
- Arp 8'lik değerle giriş yapar ama hemen ardından 2'lik nota çalmaya başlar.
- Vibrafon 32'lik değerler çalmaya başlasa da hemen ardından 4'lük notalar çalarak hareket eder. Böylece ritmik yapı çok yoğunlaşmadan devam eder.

Şekil 5.175. 166. Ölçü, Kanun, Vibrafon, Viyolonsel, Klarinet, Arp

- 166. ölçüden 169. ölçünün sonuna kadar üç enstrüman (kanun, arp, vibrafon) hareketlerini aynı şekilde sürdürürler (viyolonsel ve klarinet 166. ölçünün son vuruşundan itibaren susarlar).
- 170. ölçüde ritmik doku değişir. Bütün enstrümanların aynı anda çaldığı bu bölüm 176. ölçüye kadar aynı ritmik dokuyla devam eder.
- Klarinet arka arkaya trill yapmaktadır. Kanun tremolo yapar. Viyolonsel önce tremolo çalarak başlar ama hemen sonra trill yaparak devam eder. Arp üst partide, 2'lik ve 4'lük nota değerleri çalmaktadır. Alt partide 16'lık sus kullansa da hemen sonra noktalı 8'lik çalar ve çok karmaşık bir yapı oluşturmadan hareket eder.
- 170. ölçüden itibaren viyolonsel ve klarinet, arp ve kanun eş zamanlı olarak ve aynı nota değerlerini kullanarak hareket ederler. Vibrafon ise diğer enstrümanlardan bağımsız olarak, farklı ritmik figürler kullanarak hareket eder.

Şekil 5.176. Kanun, Vibrafon, Viyolonsel, Klarinet, Arp

- 172. ölçüde arp, kanunla eş zamanlı hareket etmeyi bırakır. 173. ölçüde, vibrafonun bir önceki ölçünün sonunda çaldığı ritim kalıbını kullanır. Ancak hareketine vibrafona koşut yapıda devam etmez, kendi başına farklı ritmik figürler çalarak ilerler.
- Klarinet ve viyolonsel, 178. ölçünün sonuna kadar eş zamanlı olarak trill yapmayı sürdürürler. Kanun da aynı ölçüye kadar tremolo yapmaya devam eder.

- 172 ve 176. ölçüler arasında bütün enstrümanlar sürekli olarak çalmaktadır. Ancak küçük *crescendo* ve *de crescendo*'lar bulunsa da genel olarak nüansların *p* ve *mp* olması, üç enstrümanın (kanun, viyolonsel, klarinet) eş zamanlı olarak hareket etmesi ve ritmik figürlerin iç içe geçtiği karmaşık bir yapı oluşmaması nedeniyle dokunun sadeliği değişmez.
- 181. ölçüde, yalnızca klarinet ve vibrafonun çalıyor oluşu ve iki enstrümanın aynı anda aynı ritmik değerlerle hareket etmeleri, ritmik yapıyı oldukça sadeleştirir. Ölçü sonunda çaldıkları uzun sesler, bir sonraki bölüme geçmeden önce bir duraklama noktası oluşturur.

Çokseslilik (162-182)

Genel Olarak Çokseslilik

- 162. ölçüden 164. ölçünün sonuna kadar arp, vibrafon ve klarinetin ezgisel hareketleri yatay bir çokseslilik oluşmasını sağlar. Arp, klarinetin çaldığı ses dizisini daha küçük nota değerleriyle çalar. Böylece dizinin sesleri iç içe geçmiş olur ve heterofonik bir yapı oluşur.

The musical score for measures 162 and 164 shows a complex polyphonic texture. The B♭ Clarinet (B♭ Cl.) and Harp (Hp.) play rapid, overlapping eighth-note patterns, while the Percussion (Perc.) provides a steady rhythmic accompaniment. The Contrabass (Cb.) and Viola (Vlc.) parts are more static, with the Viola playing a series of chords. Dynamics range from fortissimo (ff) to pianissimo (pp).

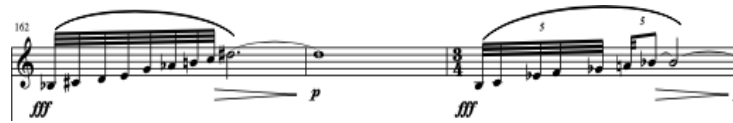
Şekil 5.177. 162 ve 164. Ölçüler Arası, Arp, Vibrafon, Klarinet

- Vibrafon çift ses çalmaktadır. Çaldığı sesler klarinetin çaldığı ses dizisinin içinde bulunan seslerdir. Vibrafon arpın tam tersi olarak, klarinetten daha büyük nota değerleri kullanır. Vibrafonun çaldığı iki sestten tiz olanı çıkıcı, pes olanı inici olarak hareket eder. Aynı ses dizisinin, üç enstrüman tarafından farklı nota değerleriyle çalınması çoksesliliği oluşturur.

- 164. ölçüde viyolonselın çaldığı çift ses, yatay çoksesliliğin dikey olarak da devam etmesini sağlar.
- 165. ölçünün sonunda kanun, 165. ölçüde arp çift ses çalmaya başlar. Her iki enstrüman da 3'lü aralıklar çalarak ilerler. Arp, kanunun çaldığı aralıkları bir oktav aşağıdan çalmaktadır.
- 170. ölçüden itibaren arp, üst partide, kanunla aynı oktavdan çalmaya başlar. Alt parti bir oktav aşağıdan çalmaya devam eder.
- 170. ölçüde vibrafon, hem çift ses çalar hem de ezgisel bir hat oluşturarak hareket etmeye başlar. Bu ölçüde klarinet ve viyolonsel de farklı sesler üstünde *trill* yapmaya başlamıştır. Böylece çokseslilik hem dikey hem de yatay olarak devam eder.
- Enstrümanlar hareketlerini, 178. ölçünün sonuna kadar aynı şekilde sürdürürler.
- Enstrümanların aynı anda çaldıkları sesler tonal bir akor yapısı oluşturmaz.
- 180. ölçüde arp ve klarinetin, 181. ölçüde klarinet ve vibrafonun ezgisel hareketleri yatay çokseslilik oluşmasını sağlar.

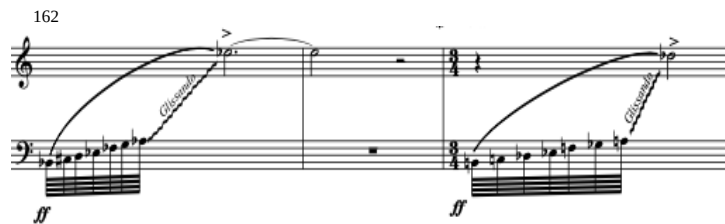
Tını ve Enstrümanların Ses Alanı

- Klarinet 162 ve 164. ölçülerde, kalın oktavdan başlayarak, çıkıcı ve yanaşık şekilde hareket eder. 162. ölçüde, sib'den (sib4) başlayan çıkıcı hareket, ince re# 'de (re#5) biter. 164. ölçüde ise, aynı hareket, si (si4) ve ince sib (sib5) sesleri arasındadır.

Şekil 5.178. 162 ve 164. Ölçüler Arası, Klarinet

- Arp 162. ölçüde, kalın oktavdaki sib'den ince oktavdaki mib'e kadar glissando yapar. Aynı hareketi 164. ölçüde, kalın oktavdaki si natürel ve ince oktavdaki reb sesleri arasında tekrarlar.

Şekil 5.179. 162 ve 164. Ölçüler Arası, Arp

- Vibrafonun 162. ölçüden 164. ölçünün sonuna kadar olan hareketi, orta oktav içinde sürer. 164. ölçüde çaldığı la sesini 166. ölçüye dek uzatır.
- Viyolonsel 162. ölçüde, si sesini *flageolet* olarak çalmaya başlar. 163. ölçüde yakın sesler arasında hareket ettikten sonra 164. ölçüde si ve fa# seslerini aynı anda çalmaya başlar.
- Viyolonsel çaldığı çift sesi 166. ölçünün sonuna kadar uzatır. 170. ölçüde sol anahtarına geçer ve sol ve ince do (do arasında *tremolo* yapmaya başlar. Daha sonra arka arkaya la#, do ve si sesleri üzerinde *trill* yapar. 172. ölçüye kadar sol anahtarında çalmaya devam ettikten sonra 173. ölçüde fa anahtarına geçer. Sol anahtarında yaptığı hareketi bu kez bir oktav aşağıda tekrarlar ve yine sırayla üç ses (la#, si, do) üzerinde *trill* yapar.

Şekil 5.180. 172 ve 174. Ölçüler Arası, Viyolonsel

- 178. ölçünün sonuna kadar aynı hareketi tekrarlar.
- Kanun 165. ölçüde orta oktavdaki si (si5) sesiyle giriş yapar. Ölçünün sonunda ince oktava atlama yapar, bir sonraki ölçüde tekrar atlama yaparak orta oktava iner. 169. ölçüye kadar iki oktav arasında atlamalar yaparak hareketini sürdürür. 169. ölçüde çaldığı 3'lü aralık, ince oktavdaki re# ve fa#'dir. 173. ölçüye kadar ince oktavda, yanaşık hareketle çift ses çalmaya devam eder.
- 173. ölçüde orta oktava atlama yaparak, 3'lü aralıklardan oluşan çift sesleri 178. ölçünün sonuna kadar aynı oktavda çalmaya devam eder.

Şekil 5.181. 172 ve 174. Ölçüler Arası, Kanun

- Arp 166. ölçüde, orta oktavda sol (sol4) ve si'yi (si5) aynı anda çalarak başlar. 169. ölçüye kadar aynı oktavda, inici olarak 3'lü aralıklar çalmaya devam eder.
- 170. ölçüde, alt parti orta oktavda 3'lü aralıklarla hareketini sürdürürken, üst parti de bir oktav yukarıda, aynı aralıkları seslendirir. Her iki parti de sol anahtarı kullanmaktadır.

Birinci Selam-35. usulden (41, 45 ve 51. usullerde de aynı ezgi bulunur) alınmıştır.

a be çeş ma nı a hu
a Pe yi dil rû ba yi
b çû şî ri şî kâ ri
Me hû hur gu lâ met
zi can keş tû ra met
Me hû hur gu lâ met
zi can keş tû ra met
a Dû a lem be da met
b çi zi ba ni gâ ri
Na zir et ne di dem
na oz lœœ ei ni ðœœœ

Şekil 5.183. 34, 44. Usuller Arası,

Dede Efendi, Hüzzam Mevlevi Ayini-Birinci Selam

Şekil 5.184. 182 ve 183. Ölçüler, Kanun

- Kanun ilk cümlesini tamamladıktan sonra, 188. ölçüde ikinci cümlesini (b') çalmaya başlar. Dede Efendi, Hızam Mevlevi Ayini -Birinci Selam- 36. usulden (42, 46 ve 52. usullerde de aynı ezgi bulunur) alınan bu cümle 193. ölçüde, re üzerinde Hicaz yaparak sona erer.

Şekil 5.185. 188 ve 193. Ölçüler, Kanun

- Arp 182 ve 183. ölçüde, kanunla birlikte hareket eder. Üst partide alıntıyı çalarken, alt partide, sol minör tonuna ait iki akor çalar (birinci akor, VI. derece, ikinci akor IV. derece akorlarıdır). Ancak bu akorlar, tonal bir yapı oluşturmak amacıyla değil, alıntı yapılan motifi oluşturan sesleri aynı anda duyurmak için kullanılmıştır.
- 184 ve 185. ölçülerde çalınan akorlar, alıntıdan bağımsız olarak oluşturulmuştur.
- 182. ölçüde klarinet, vibrafon ve viyolonsel uzun ses çalmaktadırlar.
- Klarinet 184. ölçüye kadar uzun ses çalmaya devam eder.
- Viyolonsel 182 ve 184. ölçüler arasında, kromatik seslerle, inici olarak hareket eder (2'lik değerler kullanarak).
- Vibrafon 183. ölçüde, son bölüme başlamadan hemen önce duyurmuş olduğu motifi (D.z) çalmaya başlar. 184. ölçüde, vibrafon hareketini bitirdikten hemen sonra klarinet ve viyolonsel aynı motifi (D.z) çalmaya başlarlar (viyolonsel *pizzicato* olarak çalmaktadır) ve 185. ölçüye dek devam ederler.
- Klarinet ve viyolonsel motifi (D.z) çalarken, vibrafon uzun sesler çalmaktadır. 190. ölçüye kadar uzun ses çalmaya devam eder (185, 188 ve 189. ölçülerde çaldığı akorlar, 'çokseslilik' bölümünde incelenecektir).
- 187. ölçüde klarinet ve arp, birlikte hareket ederek, aynı motifi bir kez daha çalmaya başlarlar ve bir sonraki ölçünün sonuna kadar devam ederler. İki

enstrüman da 189. ölçüden 191.ölçüye kadar uzun ses çalar (arpın çaldığı akorlar, ‘çokseslilik’ başlığında incelenecektir).

- 191 ve 192. ölçüde, vibrafon bir kez daha aynı motifi (D.z) tekrarlar daha sonra 199. ölçüye kadar uzun ses çalar (193. ölçüden 195. ölçüye dek 2’li aralıktan oluşan çift ses çalmaktadır).
- Kanun 195. ölçüde, ikinci cümlesinin (b) son üç notasını (re üzerindeki Hicaz) çaldıktan sonra tekrar susar ve son olarak 198. ölçüde cümlenin son iki notasını çalar. Bir ölçü sustuktan sonra 201. ölçüde, 1’lik nota değeriyle cümlenin son notasını çalar ve eserin son üç ölçüsünde susar. Böylece 193. ölçüden itibaren, cümlenin son parçasını adım adım kısaltarak kullanmış olur. Son sese kadar kısaltmayı sürdüren kanun, git gide sadeleşen bir ezgisel hat oluşturur.

Şekil 5.186. 195 ve 196. Ölçüler, Kanun

- Klarinet 193. ölçü boyunca, aynı 2’li aralıkları arka arkaya tekrarlar. 194. ölçüde, daha önce vibrafonun çalmış olduğu motifi (D.z) çalar. Bir sonraki ölçüde uzun ses çaldıktan sonra 196. ölçüde yeniden motifi çalmaya başlar.
- Bu ölçüde viyolonsel klarinetle birlikte hareket ederek aynı anda motifi çalmaya başlar. Ancak aynı sestten başlayarak çalmaz, klarinet ile arasında aşağı doğru bir oktavı aşan büyük 7’li aralık vardır.
- 198. ölçüde, viyolonsel uzun ses çalmaya başlarken, klarinet, o sırada cümlenin (b) son parçasını seslendirmekte olan kanuna katılır ve kanunla birlikte, cümlenin son iki notasını çalar. Daha sonra son notayı, eserin son ölçüsüne dek uzatır. Son ölçüde yine viyolonselle birlikte hareket ederek, inici olarak 5’li aralık atlama yapar ve eseri tamamlar.
- Viyolonsel 203. ölçüye kadar bir oktav aralığında çift ses çaldıktan sonra klarinetle aynı şekilde hareket ederek eseri bitirir (son iki sesi *pizzicato* olarak çalar).
- Arp 193. ölçüde, alt partide, bir oktav aralığında çift ses çalar. 194. ölçüde, alt parti aynı şekilde hareket etmeyi sürdürürken, üst parti klarinetin çaldığı motifi (D.z) eş zamanlı olarak çalmaya başlar. Ancak farklı sestten çalmaktadır. Klarinetle arasında yukarı doğru bir oktavı aşan büyük 7’li aralık vardır.

- 195. ölçüde, üst partide, arka arkaya 2'li aralıklar çalmaya başlayan arp, 203. ölçüye kadar aynı aralıkları tekrarlamaya devam eder. 196. ölçüden itibaren, alt partide de 2'li aralıklar tekrarlanmaya başlar. Üst parti çıkıcı, alt parti inici olmak üzere, iki parti, birbirlerine ters şekilde hareket ederek 2'li aralıkları 201. ölçüye kadar çalmaya devam ederler.

Şekil 5.187. 199 ve 200. Ölçüler, Arp

- 201. ölçüde, üst parti aralıkları aynı anda duyururken alt parti uzun ses çalar, fakat bir sonraki ölçüde yine iki parti birlikte hareket ederler. 203. ölçünün sonunda, iki parti de aynı notayı, iki oktav aralıkla çalar ve son ölçüde inici olarak yaptıkları 5'li aralık atlama ile eseri tamamlarlar.
- Vibrafon, 199. ölçüde bir kez daha motifi (D.z) çalar. Bu kez 8'lik değerle başlamasına rağmen 4'lük değerler çalarak devam eder ve 1'lik nota değerinde kalır. Böylece motifi yavaşlatmış olur. Son olarak 202. ölçüde çalmaya başladığı motifi, daha büyük değerlerle tekrarlar. 203. ölçüde noktalı 2'lik ve 4'lük kullanır.

Şekil 5.188. 201 ve 204. Ölçüler Arası, Vibrafon

- Vibrafon son ölçüde, inici olarak tam 5'li aralık atlama yapar ve eseri tamamlar.

Ritmik Yapı (182-204)

- 182. ölçüden itibaren eserin son bölümü başlar. Sadece bir ölçü için ölçü rakamı 3/4 olarak değişir. Bu ölçüde kanun, Dede Efendi'den yapılan alıntıyı bir kez daha seslendirmeye başlar. Bu kez süsleme notaları kullanılmaz. 4'lük ve 2'lik değerlerden oluşan sade bir ritmik yapıyla hareket eder.

Devr-i Revân

Şekil 5.189. 35, 36. Usuller,

Dede Efendi Hüzam Mevlevi Ayini- Birinci Selam

Şekil 5.190. 182, 193. Ölçüler Arası, Kanun

- 182. ve 183. ölçülerde, klarinet ve viyolonsel uzun sesler çalarken, arp kanunla aynı ritmik değerleri çalar.
- 183. ölçüde vibrafon, ilk kez 177. ölçüde çalmış olduğu ritmik figürü çalmaya başlar. Vibrafonun hemen ardından, klarinet ve viyolonsel (pizzicato olarak) aynı figürü çalmaya başlarlar (184. ölçüde).
- 187. ölçüde, aynı figürü arp çalmaya başlar. Bu ölçü ve bir sonraki ölçüde, klarinet ve arp, eş zamanlı hareket ederek aynı ritmik değerleri çalmaktadır.
- Son bölümde, kanun tarafından seslendirilen alıntı ve 8'lik değerlerden oluşan ritmik figür dışında, yalnızca uzun sesler kullanılır. Daha önceki bölümlerde sıkça kullanılan 32'lik değerler, çarpma notaları, üçleme ya da beşleme notaları, glissando, trill ve tremolo'lar bu bölümde kullanılmaz.
- Aynı zamanda nüansların kullanımı da önceki bölümlerden farklıdır. Eser sonuna kadar çoğunlukla *p* nüansı kullanılır. Ani nüans değişimleri yoktur. Bölüm boyunca kullanılan en kuvvetli nüans, *mf* dir. *Crescendo-de crescendo*'lar, *ffff* ya da *sfz* gibi yüksek sesle çalınmayı gerektiren nüans işaretleri yoktur.
- 189 ve 190. ölçülerde, kanun alıntıyı seslendirirken, diğer enstrümanlar uzun sesler çalarlar.
- 191 ve 192. ölçüde, yalnızca vibrafon çalmaktadır. Böylece iki farklı ritmik figür bir arada duyulmaz.

193. ölçüden itibaren kanun, yaptığı alıntının sonunu üç kez daha tekrarlar (195 ve 198. ölçülerde). Bu tekrarların her birinden önce bir ölçü susar ve her tekrarda baştan bir nota eksilterek çalar.

Şekil 5.191. 193. Ölçü, Kanun

Şekil 5.192. 195 ve 198. Ölçüler Arası, Kanun

- 200. ölçüde, alıntının son notasını 1'lik değerde çalar ve daha sonra eserin sonuna kadar susar.
- 194. ölçüden eserin sonuna kadar bütün enstrümanlar çalmaktadır ancak farklı ritmik figürlerin birbirlerine karşıt bir yapıda hareket ettiği bir doku oluşturulmaz. Son bölümün tamamında olduğu gibi 8'lik, 4'lük, 2'lik ve 1'lik değerler kullanılır.
- 197. ölçüde klarinet ve viyolonsel, 8'lik değerlerle başlayan ritmik figürü son kez tekrarladıktan sonra 199. ölçüden eserin sonuna dek uzun ses çalarlar.
- Vibrafon, 8'lik değerle başlayan ritmik figürü, önce 199. ölçüde çalar daha sonra ve 202. ölçüde son kez çalarak eseri sonlandırır.
- Eserin son ölçüsünde viyolonsel 2'lik değer, klarinet, arp ve vibrafon 1'lik değerler çalmaktadır. Son ölçüde nüans *ppp*'dur ve puand'org kullanılmıştır.

Çokseslilik (182-204)

Genel Olarak Çokseslilik

- 182. ölçüde kanun, alıntıyı çalmaya başlar ve hareketini çift sesle sürdürür. Arp üst partide çift ses, alt partide akor çalarak eşlik eder.
- Klarinet, viyolonsel ve vibrafon ezgisel hareketlerini sürdürürler.

Şekil 5.193. 182 ve 183. Ölçüler, Kanun, Klarinet, Viyolonsel, Vibrafon, Arp

- Bütün enstrümanlar aynı anda çalmaktadırlar ancak kanun ön plandadır. Arp üst partide kanunla aynı motifi çalar. Alt partide çaldığı ilk akor re-mib ve sol seslerinden oluşur. Bu akor, sol minör'ün VI. derecesindeki mi bemol-sol-sib ve re seslerinden oluşan majör 7'li akorunun 3. çevrimidir (akorun 5'lisi kullanılmaz).
- Arpın çaldığı ikinci akor ise, kırarak çaldığı, do-re-mib ve sol seslerinden oluşan akordur. Sol minör'ün IV. derecesinde yer alan minör 5'li akoruna (do-mib-sol), re sesinin eklenmesiyle oluşturulur.
- Kanun ve arpın çaldığı sesler sol minör dizisi içinde bulunsa da, diğer enstrümanların çaldıkları sesler, tonal bir yapı oluşmasını engeller.
- Klarinet uzun ses çalarken, viyolonsel kromatik olarak inici şekilde hareket eder. Vibrafon, kanuna karşıt bir hareket oluşturan tek enstrümandır.
- 182. ölçüden eserin sonuna dek, çok seslilik hem yatay hem de dikey olarak devam eder.
- 184. ölçüde vibrafon ezgisel hareketini bitirdikten sonra, klarinet ve viyolonsel aynı motifi çalmaya başlar.

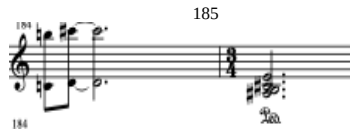
Şekil 5.194. 184 ve 188. Ölçüler Arası, Klarinet, Viyolonsel, Vibrafon, Kanun, Arp

- İki enstrüman motifi farklı seslerden başlayarak, 185. ölçünün sonuna kadar çalarlar (viyolonsel *staccato* olarak çalmaktadır).
- 187 ve 188. ölçülerde, aynı motifi arp ve klarinet, farklı seslerden başlayarak çalar. İki enstrümanın çaldığı sesler arasında 7'li aralık bulunur.
- 184 ve 185. ölçülerde kanun, aynı anda 3'lü aralıklar çalmaktadır. Arp 184. ölçüde, üst partide çift ses, alt partide akor çalar. Çaldığı iki ses, kanunun çaldığı 3'lü aralıktan oluşur. Akor ise, bir 3'lü ve onun üstündeki minör 2'li aralıktan oluşur.
- 185. ölçüde arp, iki adet 4'lü aralığın üst üste gelmesiyle oluşan bir akor çalar (fab sesi mi'nin anarmoniği olarak düşünülür).

Şekil 5.195. 185. Ölçü, Arp

- Aynı ölçüde vibrafon, 2 adet 2'li ve bir adet 3'lü aralığın üst üste gelmesiyle oluşan bir akor çalmaktadır.

Şekil 5.196. 185. Ölçü, Vibrafon

- 188. ölçüde arp, kırarak, re-mib -la ve sib seslerinden oluşan bir salkım akor çalar.

Şekil 5.197. 188. Ölçü, Arp

- Aynı ölçüde vibrafon, do# sesi üstüne kurulan minör 7'li akorunun, 2. çevrimini çalmaktadır.

Şekil 5.198. 188. Ölçü, Vibrafon

- Viyolonsel 187. ölçüde 6'lı aralık, 188. ölçüde 2'li aralıktan oluşan çift ses çalar.
- 189. ölçüde viyolonsel, 6'lı aralıktan oluşan çift ses, arp ve vibrafon akor çalmaktadır. Arpın çaldığı akor, 2'li aralık üstünde bir 6'lı aralıktan oluşur.

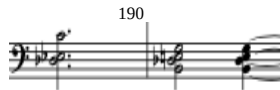
Şekil 5.199. 189. Ölçü, Viyolonsel

- Vibrafonun çaldığı akor, 3'lü aralık üstünde bir 6'lı aralıktan oluşur.

Şekil 5.200. 189. Ölçü, Vibrafon

- 190. ölçüde viyolonsel yine 6'lı aralık, arp ise 3'lü aralık üstünde bir başka 3'lü aralıktan oluşan bir akor çalar. Çaldığı ilk aralık eksilmiş 3'lü olduğu için majör 2'li olarak tınlar ve duyulan akor minör 7'li 3. çevrim akoru olur (reb sesi do#'in anarmoniği olarak düşünüldüğünde, ortaya çıkan akor, do# -mi-sol-si akorudur).

Şekil 5.201. 190. Ölçü, Arp

- 184. ölçüden 191. ölçüye kadar oluşan dikey çokseslilik, tonal bir yapı içinde değildir. Farklı enstrümanların çaldıkları akorlar, birbirleriyle uyumlu değildir. Akorlar kendi içlerinde, belli bir aralık yapısı ile oluşturulmaz. Her biri farklı aralıklar kullanılarak kurulmuştur. Aynı şekilde, diğer akorlarla da aralarında belli bir ses veya aralık ilişkisi oluşmaz.
- 193. ölçüden 195. ölçüye kadar viyolonsel 4'lü, vibrafon 2'li aralıktan oluşan çift ses çalar.
- 193. ölçüde kanun ve klarinet motif parçaları çalarken, arp bir oktav aralığında çift ses çalmaktadır.
- 194. ölçüde arp, alt partide oktav çalmaya devam ederken, üst partide motif çalmaya başlar ve eserin sonuna dek ezgisel hareketini sürdürür.
- 194. ölçüde klarinet, arpla birlikte motifi çalarken, 195. ölçüde arp, motifi çalan tek enstrümandır.
- 196. ölçünün sonunda viyolonsel ve klarinet, daha önce (184. ölçüde) çaldıkları motifi çalmaya başlar.

196

The image displays a musical score for measures 196 and 198. The score is written for five instruments: B♭ Clarinet (B♭ Cl.), Percussion (Perc.), Harp (Hp.), Violoncello (Vc.), and Violoncello (Vc.). The measures are marked with measure numbers 194 and 196. The B♭ Clarinet part starts with a melodic line in measure 194, marked *mp*. The Percussion part has a rhythmic pattern in measure 194, marked *mp*. The Harp part has a complex texture in measure 194, marked *mp*, and continues in measure 196, marked *p*. The Violoncello part has a melodic line in measure 194, marked *mp*, and continues in measure 196, marked *p*. The Violoncello part has a melodic line in measure 196, marked *p*.

Şekil 5.202. 196 ve 198. Ölçüler Arası, Viyolonsel, Klarinet, Vibrafon, Arp

- 197. ölçünün sonunda viyolonsel, bir oktav aralığında çift ses çalmaya başlar ve eserin sonuna dek bu sesleri uzatır.
- 198. ölçüde klarinet uzun ses çalmaya başlar ve bu sesi eserin sonuna dek çalmaya devam eder.
- Aynı ölçüde vibrafon motifi çalmaya başlar ve eserin sonuna dek devam eder.

- Klarinet ve viyolonselın pedal sesi gibi uzattıkları sesler ve arp ve vibrafonun çaldıkları motifler ile 196. ölçüden son ölçüye kadar çokseslilik, hem yatay hem de dikey olarak devam eder.
- Son ölçüde enstrümanların çaldıkları sesler, dikey olarak tonal bir yapı oluşturmaz. Klarinet ve viyolonsel, aynı sol sesini, vibrafon ve arp aynı fa diyez sesini çalarlar.

Şekil 5.203. 204. Ölçü, Viyolonsel, Klarinet, Vibrafon, Arp

Tını ve Enstrümanların Ses Alanı

- Viyolonsel 182. ölçüde re (re4) sesiyle giriş yapar. Önce inici sonra çıkıcı hareket ettikten sonra 186. ölçüde fa# ve re seslerini aynı anda çalmaya başlar.

Şekil 5.204. 186 ve 187. Ölçüler, Viyolonsel

- 196. ölçüye dek çift ses (farklı aralıklardan oluşan) çalan viyolonsel, 197. ölçüde alt oktava atlama yapar. Çıkıcı ve yanaşık olarak hareket ettikten sonra 198. ölçü sonunda bir oktav aralıkla la bemol seslerini çalmaya başlar.

Şekil 5.205. 199 ve 203. Ölçüler Arası, Viyolonsel

- Aynı anda çaldığı la bemol seslerini 203. ölçüye dek uzattıktan sonra, sol sesiyle eseri tamamlar.

- Viyolonselın bu bölüm boyunca çaldığı en tiz ses, 182,186 ve 187. ölçülerdeki re, en pes ses ise 184, 185 ve 197. ölçüde çaldığı, daha sonra 198. ölçüden 203. ölçüye kadar uzattığı la b'dür.
- 182. ölçüde orta oktavdaki sol (sol4) sesiyle son bölüme başlayan kanun, 183 ve 185. ölçülerde ince oktavda yer alan sesler çalsa da eserin sonuna kadar orta oktavda hareket eder. Çok sade bir şekilde hareketini sürdürür, büyük atlamalar yapmaz. 182. ölçüden son ölçüye kadar olan hareketi küçük 9'lu ses aralığını aşmaz.
- Kanunun son bölümde çaldığı en tiz ses 183 ve 185. ölçülerdeki mib (mib5), en pes ses ise 193, 196 ve 198. ölçülerde çaldığı ve 201. ölçüde tekrarladığı, bitiş sesi olan re'dir (re4).
- 183. ölçüde arp, alt partide üç, üst partide iki sesi aynı anda çalmaya başlar. Hareketini orta ve ince oktavda sürdürmektedir. 187. ölçüye kadar oktav değişikliği yoktur.
- 188. ölçüde alt parti fa anahtarına geçer ve bir oktav aşağı atlar. 191. ölçüye kadar bu oktavda kalır. 193. ölçüde bir oktav daha aşağı iner ve 196. ölçüye kadar bu oktavda kalır.
- Üst parti 194. ölçüde hala ince oktavdayken 195. ölçüde fa anahtarına geçerek bir oktav aşağı atlar.
- Arp hareketini 203. ölçüye dek kalın oktavlarda sürdürür. 204. ölçüde üst parti, sol anahtarı kullanarak tekrar ince oktava çıkar. Son ölçüde ince fa# çalarken, alt parti aynı sesi iki oktav aşağıdan çalmaktadır.
- Arp son bölmede, diğer enstrümanlar arasında, vibrafonla birlikte en geniş ses alanını kullanan enstrümandır. Ancak oktav değişikliklerini ani atlamalarla değil, kademeli olarak yapar. Çaldığı motifleri oktavlara bölmez. Bir cümleyi ya da motifi tamamlayana dek aynı oktavda hareketini sürdürür. Daha sonra yeni cümle ya da motif çalmaya başladığında farklı bir oktav kullanır.
- 194 ve 203. ölçülerde çaldığı do#, son bölümde çaldığı en tiz sestir. Çaldığı en pes ses ise 193. ölçüden 196. ölçüye dek pedal gibi tuttuğu ve 201. ölçüde tekrarladığı sol#'dir.
- 184. ölçüye dek çift sesle iki farklı oktavda hareketini sürdüren vibrafon, 185 ve 190. ölçüler arasında kalın ve orta oktavda yer alan uzun sesler çalar (üç ölçüde akor vardır).

Şekil 5.206. 185 ve 188. Ölçüler Arası, Vibrafon

- 190. ölçüde yeniden çift ses çalmaya başlar. 193. ölçüye kadar ince ve orta oktavlarda hareketini sürdürdükten sonra 191. ölçüden 196. ölçüye dek kalın oktavdaki la# ve si seslerini aynı anda çalar.
- 196 ve 199. ölçüler arasında orta oktavdaki re'yi çaldıktan sonra eserin sonuna dek çift ses çalarak hareket eder. Tiz ses ince, pes ses orta ve kalın oktavlarda hareket eder. Son ölçüdeki re ve fa# sesleri ile eseri tamamlar.
- Vibrafon son bölme boyunca en geniş ses alanını kullanan enstrümandır. Son bölümde çaldığı en tiz ses, 183, 184, 202 ve 203. ölçülerde, ince oktavdaki do#, en pes ses ise 183, 199 ve 202. ölçülerde, kalın oktavdaki sol'dür.
- 180. ölçüde kalın oktavda çıkıcı olarak hareket etmeye başlayan klarinet, 191. ölçüye kadar kalın ve orta oktavlar arasında yanaşık olarak hareket eder.
- 193 ve 196. ölçüler arasında kalın oktavda hareket ettikten sonra, 196. ölçüde ince oktava atlama yapar fakat uzun süre bu oktavda kalmaz ve bir sonraki ölçüde orta oktava geçer.
- 203. ölçünün sonuna kadar orta oktavdaki re sesini çalan klarinet, son ölçüde alt oktavdaki sol sesiyle eseri tamamlar.
- Klarinet eserin sonuna dek, hareketini orta ve kalın oktavlarda sürdürür. Çok geniş bir ses alanı kullanmaz.
- Klarinetin son bölümde çaldığı en tiz ses 196 ve 197. ölçülerde, ince oktavdaki re, en pes ses ise 189. ölçüde çaldığı mib'dür.

5.4 Analiz Sonucu

Eserin formu detaylı olarak incelendiğinde, A) bölmesinde, Yorgo Bacanos'tan alınan motiflerin daha sade bir şekilde işlendiği görülmektedir. Enstrümanlar birbirleriyle kesişen bir yapıda hareket etseler de bazı anlarda, daha ön plana çıkan enstrümanlar vardır (diğer enstrümanların o anda susması ya da çok dikkat çekici bir figür çalmamaları nedeniyle).

Ancak B) bölmesinde (90 ve 95. ölçüler arası), enstrümanların her vuruşta hareketlerini sürdürmeleri ve 32'lik gibi küçük değerleri arka arkaya kullanmaları nedeniyle çok daha yoğun bir çokseslilik oluşur. Motifi seslendiren enstrüman tek başına ön plana çıkamaz. Bir enstrüman motifi çalmaya başladığı anda dikkat o enstrümana yönelse de diğer enstrümanlarda duyulan ezgilerin yoğunluğu, tek bir enstrümanı takip etmeyi zorlaştırır.

Yorgo Bacanos'un taksiminden alınan motifler, müzik boyunca sürekli geliştirilerek, her enstrümanda farklı şekillerde çalınır. Motifler, bazı bölümlerde olduğu gibi kullanılırken, bazı bölümlerde parçalara ayrılır. Besteci eserin birçok yerinde, motifleri oldukça sıkıştırarak kullanır. Farklı enstrümanlarda, motiften küçük parçalar bulunur. Aynı zamanda, ana motiften türetilen farklı motif parçaları da kullanılmaktadır.

Son bölmede Dede Efendi'nin Hüzzam Mevlevi Ayini'nin Birinci Selam'ından yapılan alıntılar bulunur. Ayin Birinci Selam'ın 1-2, 7-8, 35, 36, 41, 42, 45, 46, 51, 52. usullerinden alınan cümleler kullanılmıştır. Ritmik açıdan değişiklikler yapılmış olsa da cümlelerin tamamı parçalanmadan, sonuna kadar duyurulur.

Müzik cümleleri, enstrümanlarda eş zamanlı olarak ilerlemez. Her cümle aynı uzunlukta değildir. Her enstrüman farklı uzunlukta ve farklı ölçüler arasında cümleler oluşturur. Bazı bölümlerde her enstrüman, diğer bir enstrümanla doğrudan ilişki kurarak hareket eder. Bazı bölümlerde ise çaldıkları melodiler birbirinden bağımsızdır.

Eser incelendiğinde, bestecinin kanunu kullanma biçiminin, eser içindeki diğer çalgıları kullanma biçiminden farklı olmadığı açık bir şekilde görülmektedir. Diğer enstrümanlar ne kadar ön plana çıkıyorsa, kanun da aynı oranda ön plana çıkmaktadır. Diğer enstrümanların zaman zaman eşlik motifleri seslendirmeleri gibi, kanun da bazı bölümlerde eşlik motifleri çalmaktadır. Dede Efendi'nin müziğinden yapılan alıntılara rağmen bu müziğin içinde kanun yalnızca geleneksel müzik seslendirmek gibi bir işleve sahip değildir. Besteci, kanunun bütün tını olanaklarından yararlanarak, çalgıyı kendi müzik dili içinde, kendi üslubuyla kullanmaktadır.

Bu analiz sonucunda; geleneksel bir sazın, çağdaş bir müzik yazısında, son derece etkin bir şekilde kullanılabildiği görülmüş oluyor. Hasan Uçarsu'nun müziği, bir bestecinin eserinde geleneksel bir enstrümanı, kendi müzik dilinin dışına çıkmadan, son derece verimli bir şekilde kullanabildiğini kanıtlamaktadır.

6. GERİDE KALAN

6.1. Geride Kalan Eser Bilgisi

Kemençe, kanun, viyolonsel ve piyano için yazılan Geride kalan isimli eserde, Eski İstanbul'un Arka Sokaklarında isimli eserden farklı olarak, geleneksel müzikten yapılan bir alıntı yoktur. İki eserin müzik dili birbirinden farklıdır. Hasan Uçarsu'nun eserinde motifler ön plana çıkar. Eser boyunca motiflerin, üst üste getirilmesi, parçalanması ve sıkıştırılması yoluyla işlendiği görülür. Kullanılan tüm ses malzemesi, alıntı yapılan motiflerden türetilir. Yeni gelen bir motif incelendiğinde, daha önce kullanılan bir motifin sesleri veya ritmik yapısı kullanılarak oluşturulduğu anlaşılır. Geride Kalan'da ise, ses dizileri parçalanmadan duyurulur.

Geride Kalan üç bölümden oluşur. Eserde yer alan kanun ve kemençe, yazılan notayı kişisel süslemeler yapmadan, partisyonda yazıldığı gibi çalarlar. İlk bölüm, kemençenin, ağır tempoda girişiyle başlar. Geride Kalan ismi, hem geçmiş ve artık sürmeyen bir dönem, hem de o dönemden şimdiki zamana arta kalan anlamında kullanılır. Kemençenin tek başına girişi, geride kalmış olan bir zamanı, yavaşça hatırlamaya başlamayı simgeler. Daha sonra her enstrümanın sırayla müziğe katılması, hatırlananların daha belirgin hale geldiğini gösterir. Bölüm boyunca, Türk müziğindeki Kürdi makamını hatırlatan diziler duyulur. Ancak sesler sürekli değişime uğrar ve enstrümanların hareketi tek bir dizi içinde devam etmez. Bölüm sonunda nüansın *ff* olması, geçmişte kalanın güçlü şekilde hatırlandığına işaret eder.

İkinci bölüm, piyanonun dinamik girişiyle başlar. Kemençe ve viyolonsel aynı anda müziğe katılırlar ve bir süre birlikte hareket ederler. Bölümün ortalarında, piyanonun arka arkaya çaldığı diziler, ilk bölümde olduğu gibi sürekli değişen sesler üzerine kurulmuştur.

Üçüncü bölüm, viyolonselin çaldığı 16'lık beşlemelerle başlar. Aynı anda piyano, her vuruşta farklı bir akor çalmaktadır. Bu bölümde, kanunun ezgisel hareketi ön plana çıkar. Kanun bölüm boyunca, farklı seslerden başlayan minör diziler çalar. Bölümün sonuna doğru kanun, viyolonsel ve piyano benzer motifleri tekrarlar. Son

bölüm, ilk bölümün aksine *pp* nüansıyla sonlanır. Sesin şiddetinin, finale yaklaşırken azalması, geçmişten şimdiki zamana arta kalanların da giderek kayboluşunu simgeler.

6.2. Geride Kalan-Partisyon

6.2.1. Geride Kalan Birinci Bölüm

GERİDE KALAN

I. BÖLÜM

Ayşecan Olgun

♩=52

Kemençe

pp 3 3 *p*

Kanun

Viyolonsel

Piano

pp

Red.

4

mp 3

p *cresc.* 3

8vb

2

7

Musical score for measures 7-8. The score is written for four staves: two single staves at the top and a grand staff (treble and bass clef) at the bottom. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). Measure 7: The top staff has a melodic line starting on B-flat, moving up to D-flat, then a half note G-flat, and a half note F. The second staff is empty. The bass staff has a half note B-flat, a half note A-flat, and a half note G-flat. Measure 8: The top staff has a melodic line starting on E-flat, moving up to G-flat, then a half note F, and a half note E-flat. The second staff is empty. The bass staff has a half note D-flat, a half note C, and a half note B. Dynamics include *mp* (mezzo-piano) in the bass staff of measure 7 and *mf* (mezzo-forte) in the grand staff of measure 8. There are triplets in the grand staff of measure 8.

9

Musical score for measures 9-10. The score is written for four staves: two single staves at the top and a grand staff (treble and bass clef) at the bottom. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). Measure 9: The top staff has a half note B-flat, a half note A-flat, and a half note G-flat. The second staff has a half note B-flat, a half note A-flat, and a half note G-flat. The bass staff has a half note B-flat, a half note A-flat, and a half note G-flat. Measure 10: The top staff has a half note B-flat, a half note A-flat, and a half note G-flat. The second staff has a half note B-flat, a half note A-flat, and a half note G-flat. The bass staff has a half note B-flat, a half note A-flat, and a half note G-flat. Dynamics include *mf* (mezzo-forte) in the top staff of measure 9, *mf* in the second staff of measure 9, *mf* in the bass staff of measure 9, and *mp* (mezzo-piano) in the grand staff of measure 10. There are triplets in the grand staff of measure 10.

11

Measures 11 and 12 of a musical score. Measure 11 features a melody in the upper voice with triplets and a mezzo-piano (*mp*) dynamic. The middle voice has a glissando and sixteenth-note patterns. The lower voice has a triplet. Measure 12 continues with similar textures, including triplets and sixteenth-note runs. Dynamics include *mp* and *p*.

13

Measures 13 and 14 of a musical score. Measure 13 begins with a piano (*pp*) dynamic and features a crescendo. The lower voice has a triplet and a sixteenth-note run. Measure 14 continues with similar textures, including triplets and sixteenth-note runs. Dynamics include *pp*, *cresc.*, and *mp*.

4

14

Musical score for measures 14-15. The score is written for four staves. The first staff (treble clef) has a whole rest in measure 14 and a whole rest in measure 15. The second staff (treble clef) has a whole rest in measure 14 and a whole rest in measure 15. The third staff (bass clef) has a sixteenth-note scale in measure 14, marked with a forte (*f*) dynamic. The fourth staff (bass clef) has a triplet of eighth notes in measure 14, marked with a forte (*f*) dynamic, and a triplet of eighth notes in measure 15, marked with a mezzo-forte (*mf*) dynamic.

15

Musical score for measures 16-17. The score is written for four staves. The first staff (treble clef) has a whole rest in measure 16 and a whole rest in measure 17. The second staff (treble clef) has a whole rest in measure 16 and a whole rest in measure 17. The third staff (bass clef) has a whole rest in measure 16 and a whole rest in measure 17. The fourth staff (bass clef) has a triplet of eighth notes in measure 16, marked with a forte (*f*) dynamic, and a triplet of eighth notes in measure 17, marked with a mezzo-forte (*mf*) dynamic.

16 $\text{♩}=72$ 5

mp

cresc. *f*

p

19

cresc.

p

pp

6

24

f *mf*

f *cresc.* *ff* *mp*

30

f *mp* *mp*

8vb-----

35

Measures 35-37 of a musical score. The score is written for four staves. The first three staves (treble, treble, and bass clef) contain whole rests. The fourth staff is a grand staff (treble and bass clef). In measure 35, the right hand plays a descending eighth-note scale starting on B-flat, and the left hand plays a single note (B-flat). In measure 36, the right hand continues the descending eighth-note scale, and the left hand plays a single note (B-flat). In measure 37, the right hand continues the descending eighth-note scale, and the left hand plays a single note (B-flat). A dynamic marking of *f* (forte) is present in measure 37.

38

Measures 38-40 of a musical score. The score is written for four staves. The first three staves (treble, treble, and bass clef) contain whole rests. The fourth staff is a grand staff (treble and bass clef). In measure 38, the right hand plays a descending eighth-note scale starting on B-flat, and the left hand plays a single note (B-flat). In measure 39, the right hand continues the descending eighth-note scale, and the left hand plays a single note (B-flat). In measure 40, the right hand continues the descending eighth-note scale, and the left hand plays a single note (B-flat). A dynamic marking of *f* (forte) is present in measure 38.

8

41

mf

44 **Tempo I**

f

p

cresc.

f

Tempo I

tenuto

48

pizz.
mf
pp
8va

51

mf
cresc.
f
p
arco
mp
cresc.
mf
8va

10
55

rit. A tempo

p *mp*

pizz.

rit. A tempo

60

mp *p*

mp legato

64

mf

f

3

68

8va

1

12

72

Musical score for measures 72-75. The score is written for four staves: three vocal staves (soprano, alto, and tenor/bass) and a grand piano (GP) staff. The vocal staves are empty, indicating rests. The GP staff features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 4/4. The melody in the right hand includes a trill marked *8va* and a dynamic marking of *f* (forte). The bass line consists of chords and single notes.

76

Musical score for measures 76-79. The score is written for four staves: three vocal staves (soprano, alto, and tenor/bass) and a grand piano (GP) staff. The vocal staves are empty, indicating rests. The GP staff features a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 4/4. The melody in the right hand includes a trill marked *8va* and a dynamic marking of *ff* (fortissimo). The bass line consists of chords and single notes.

6.2.2. Geride Kalan İkinci Bölüm

GERİDE KALAN

II. BÖLÜM

Ayşecan Olgun

♩=72

Kemençe

Kanun

Viyolonsel

Piyano

mp *leggiero* *cresc.* *f*

7

2

12

mf

mp

p

16

f

cresc.

mf

dim.

pp

21

p *mp* *tenuto*

26

legato

4

30

mp cresc. mf

36

f pizz.

42

mp

8va

8va

47

mp

arco mp

p

3

6

51

mf

8va

8vb

55

dim.

mp

8va

8vb

mp

p

59

Measures 59-62 of a musical score. The score is written for four staves: a single treble staff, a single bass staff, and a grand staff (treble and bass). The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The time signature is 4/4. Measure 59: Treble staff has a whole rest. Bass staff has a half note B-flat. Grand staff has a half note B-flat in the bass and a half note B-flat in the treble. Measure 60: Treble staff has a half note B-flat. Bass staff has a half note B-flat. Grand staff has a half note B-flat in the bass and a half note B-flat in the treble. Measure 61: Treble staff has a half note B-flat. Bass staff has a half note B-flat. Grand staff has a half note B-flat in the bass and a half note B-flat in the treble. Measure 62: Treble staff has a half note B-flat. Bass staff has a half note B-flat. Grand staff has a half note B-flat in the bass and a half note B-flat in the treble. Dynamics: *p* (piano) is marked in measures 60, 61, and 62.

63

Measures 63-65 of a musical score. The score is written for four staves: a single treble staff, a single bass staff, and a grand staff (treble and bass). The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The time signature is 4/4. Measure 63: Treble staff has a half note B-flat. Bass staff has a half note B-flat. Grand staff has a half note B-flat in the bass and a half note B-flat in the treble. Measure 64: Treble staff has a half note B-flat. Bass staff has a half note B-flat. Grand staff has a half note B-flat in the bass and a half note B-flat in the treble. Measure 65: Treble staff has a half note B-flat. Bass staff has a half note B-flat. Grand staff has a half note B-flat in the bass and a half note B-flat in the treble. Dynamics: *pp* (pianissimo) is marked in measures 63, 64, and 65. A *cresc.* (crescendo) marking is present in measure 65.

8

66

Musical score for measures 66-69. The score is written for four staves: three single staves at the top and a grand staff at the bottom. Measures 66-68 are empty for all staves. In measure 69, the grand staff begins with a piano introduction marked *legato*. The right hand plays a series of eighth notes, and the left hand plays a series of sixteenth notes. The piece concludes in measure 69 with a forte (*f*) dynamic marking.

70

Musical score for measures 70-73. The score is written for four staves: three single staves at the top and a grand staff at the bottom. Measures 70-71 are empty for all staves. In measure 72, the grand staff begins with a piano introduction marked *mp*. The right hand plays a series of eighth notes, and the left hand plays a series of sixteenth notes. The piece concludes in measure 73 with a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking.

72

Musical score for measures 72-73. The score is written for four staves: three vocal staves (Soprano, Alto, Tenor) and one piano accompaniment staff. Measures 72 and 73 are marked with a double bar line. The piano part features a complex, fast-moving melody in the right hand, with a *ff* (fortissimo) dynamic marking. The left hand provides a steady bass line. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/4.

74

Musical score for measures 74-76. The score is written for four staves: three vocal staves (Soprano, Alto, Tenor) and one piano accompaniment staff. Measures 74, 75, and 76 are marked with a double bar line. The piano part features a complex, fast-moving melody in the right hand, with a *ff* (fortissimo) dynamic marking. The left hand provides a steady bass line. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/4.

10

77

Musical score for measures 77-81. The score is written for a piano with two staves (treble and bass clef) and three vocal staves (soprano, alto, and tenor). The time signature is 2/4. The key signature has one flat (B-flat). The piano part features a complex rhythmic pattern with sixteenth and thirty-second notes, including triplets and sixteenth-note runs. Dynamics include *mf*, *dim.*, *mp*, and *p*. The vocal staves are mostly empty, indicating rests for the vocalists.

82

Musical score for measures 82-86. The score continues with the same instrumentation. The piano part features a complex rhythmic pattern with sixteenth and thirty-second notes, including triplets and sixteenth-note runs. Dynamics include *mf* and *mp*. The vocal staves show some activity, with notes and rests for the vocalists.

92

142

12

96

mf

mp

mf

101

mf

8va

104

Measures 104-106 of a musical score. Measures 104 and 105 are empty staves. Measure 106 contains a piano introduction with a bass line featuring triplets and a treble line with a melodic line. The bass line includes a crescendo marking and a forte (f) dynamic marking.

107

Measures 107-109 of a musical score. Measures 107 and 108 are empty staves. Measure 109 contains a piano introduction with a bass line featuring triplets and a treble line with a melodic line. The bass line includes a forte (f) dynamic marking.

14

110

mf *legato* *cresc.*

113

f *8va*

Musical score for measures 115-116. The score is written for four staves: three single staves at the top and a grand staff at the bottom. The top three staves are for a vocal or instrumental part, and the grand staff is for piano accompaniment. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 3/4. Measure 115 shows a vocal line with a rest, followed by a piano accompaniment with eighth-note triplets in both hands. Measure 116 continues the piano accompaniment with eighth-note triplets and includes a vocal line with a rest and a piano line with a triplet of eighth notes. The piano part features a series of eighth-note triplets in both hands, creating a rhythmic pattern. The vocal line in measure 116 has a triplet of eighth notes. The piano part ends with a triplet of eighth notes in both hands.

6.2.3. Geride Kalan Üçüncü Bölüm

GERİDE KALAN

III. BÖLÜM

Ayşecan Olgun

Lento ♩ = 60

Kemençe

Kanun

Lento ♩ = 60

Viyolonsel

mp 5 5 5 5 5 5 5 5

Piano

p legato

5

mf *f*

mp *f*³

pizz.

cresc. 5 5 5 5 5 5 5 5

f 6 3

2

9

Musical score for measures 9-13. The score is written for four staves: two treble clefs (top two staves) and two bass clefs (bottom two staves). The key signature has two flats (B-flat and E-flat). Measure 9 starts with a treble staff containing a quarter note B-flat, a quarter rest, and a half note D-flat. The second treble staff has a quarter note G, a quarter note A, and a quarter note B-flat. The first bass staff has a half note F, a half note G, and a half note A. The second bass staff has a half note B-flat, a half note C, and a half note D. Measure 10 features a treble staff with a quarter note B-flat, a quarter note C, and a quarter note D. The second treble staff has a quarter note E, a quarter note F, and a quarter note G. The first bass staff has a half note F, a half note G, and a half note A. The second bass staff has a half note B-flat, a half note C, and a half note D. Measure 11 features a treble staff with a quarter note B-flat, a quarter note C, and a quarter note D. The second treble staff has a quarter note E, a quarter note F, and a quarter note G. The first bass staff has a half note F, a half note G, and a half note A. The second bass staff has a half note B-flat, a half note C, and a half note D. Measure 12 features a treble staff with a quarter note B-flat, a quarter note C, and a quarter note D. The second treble staff has a quarter note E, a quarter note F, and a quarter note G. The first bass staff has a half note F, a half note G, and a half note A. The second bass staff has a half note B-flat, a half note C, and a half note D. Measure 13 features a treble staff with a quarter note B-flat, a quarter note C, and a quarter note D. The second treble staff has a quarter note E, a quarter note F, and a quarter note G. The first bass staff has a half note F, a half note G, and a half note A. The second bass staff has a half note B-flat, a half note C, and a half note D. The word *arco* is written above the first bass staff in measure 12, and *mf* is written below the first bass staff in measure 13.

14

Musical score for measures 14-17. The score is written for four staves: two treble clefs (top two staves) and two bass clefs (bottom two staves). The key signature has two flats (B-flat and E-flat). Measure 14 features a treble staff with a quarter note B-flat, a quarter note C, and a quarter note D. The second treble staff has a quarter note E, a quarter note F, and a quarter note G. The first bass staff has a half note F, a half note G, and a half note A. The second bass staff has a half note B-flat, a half note C, and a half note D. Measure 15 features a treble staff with a quarter note B-flat, a quarter note C, and a quarter note D. The second treble staff has a quarter note E, a quarter note F, and a quarter note G. The first bass staff has a half note F, a half note G, and a half note A. The second bass staff has a half note B-flat, a half note C, and a half note D. Measure 16 features a treble staff with a quarter note B-flat, a quarter note C, and a quarter note D. The second treble staff has a quarter note E, a quarter note F, and a quarter note G. The first bass staff has a half note F, a half note G, and a half note A. The second bass staff has a half note B-flat, a half note C, and a half note D. Measure 17 features a treble staff with a quarter note B-flat, a quarter note C, and a quarter note D. The second treble staff has a quarter note E, a quarter note F, and a quarter note G. The first bass staff has a half note F, a half note G, and a half note A. The second bass staff has a half note B-flat, a half note C, and a half note D. The word *cresc.* is written below the first bass staff in measure 14.

18

Musical score for measures 18-21. The score is written for four staves: two treble staves and two bass staves. The first treble staff contains whole rests. The second treble staff features a melodic line with triplets and slurs. The first bass staff contains whole rests. The second bass staff features a melodic line with triplets and slurs. The piano accompaniment consists of two staves. The right hand plays chords and moving lines, while the left hand plays sustained chords and moving lines. A *mf* (mezzo-forte) dynamic marking is present in the right hand of the piano part in measure 20.

22

Musical score for measures 22-25. The score is written for four staves: two treble staves and two bass staves. The first treble staff contains whole rests. The second treble staff features a melodic line with triplets and slurs. The first bass staff contains whole rests. The second bass staff features a melodic line with triplets and slurs. The piano accompaniment consists of two staves. The right hand plays chords and moving lines, while the left hand plays sustained chords and moving lines. A *mf* (mezzo-forte) dynamic marking is present in the right hand of the piano part in measure 20.

39

Measures 39-43 of a musical score. The score is written for four staves: two single staves (treble and bass clef) and a grand staff (treble and bass clef). The key signature has two flats (B-flat and E-flat). Measure 39: Treble clef has a half note B-flat, a quarter note G, and a whole rest. Bass clef has a half note B-flat, a quarter note G, and a whole rest. Grand staff has a half note B-flat, a quarter note G, and a whole rest. Measure 40: Treble clef has a whole rest. Bass clef has a whole rest. Grand staff has a whole rest. Measure 41: Treble clef has a whole rest. Bass clef has a whole rest. Grand staff has a whole rest. Measure 42: Treble clef has a whole rest. Bass clef has a whole rest. Grand staff has a whole rest. Measure 43: Treble clef has a whole rest. Bass clef has a whole rest. Grand staff has a whole rest. Dynamics: *mf* (mezzo-forte) is marked at the beginning of measure 39. *arco* (arco) is marked above the bass clef staff in measure 43. A triplet of eighth notes is marked with a '3' in measure 43.

44

Measures 44-48 of a musical score. The score is written for four staves: two single staves (treble and bass clef) and a grand staff (treble and bass clef). The key signature has two flats (B-flat and E-flat). Measure 44: Treble clef has a whole rest. Bass clef has a whole rest. Grand staff has a whole rest. Measure 45: Treble clef has a whole rest. Bass clef has a whole rest. Grand staff has a whole rest. Measure 46: Treble clef has a whole rest. Bass clef has a whole rest. Grand staff has a whole rest. Measure 47: Treble clef has a whole rest. Bass clef has a whole rest. Grand staff has a whole rest. Measure 48: Treble clef has a whole rest. Bass clef has a whole rest. Grand staff has a whole rest. Dynamics: *f* (forte) is marked below the bass clef staff in measure 47. A triplet of eighth notes is marked with a '3' in measure 47.

6

48

mf *p* *mp* *f* *mf* *pizz.*

53

dim. *mp* *mf* *cresc.*

58

Musical score for measures 58-62. The score is written for four staves: two treble staves and two bass staves. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). Measure 58 features a melody in the first treble staff with a half note, a quarter note, and a half note, followed by a whole note. The second treble staff has a complex rhythmic pattern with eighth and sixteenth notes. The first bass staff has a simple melody with quarter notes. The grand staff (piano) begins in measure 60, with the right hand playing a melody and the left hand playing chords. Dynamics include *mp* (mezzo-piano) and *p* (piano). An 8va (octave) marking is present in measure 62.

63

Musical score for measures 63-67. The score continues from the previous system. Measures 63-64 show a crescendo (*cresc.*) in the second treble staff. Measures 65-66 show a decrescendo (*dim.*). The grand staff continues with complex rhythmic patterns, including triplets and sixteenth notes. Dynamics include *mp* (mezzo-piano) and *legato* (legato). An 8va (octave) marking is present in measure 65.

8

67

f *mf* *legato* *f* *3* *5* *5* *5* *8va*

71

f *arco* *f* *ff* *3* *5* *5* *5* *8va* *legato* *5* *5* *3* *3*

75

Musical score for measures 75-80. The score is written for four staves: Treble, Violin, Bass, and Piano. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). Measure 75: Treble staff has a whole rest. Violin staff has a half note B-flat, a quarter rest, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Bass staff has a quarter rest, a half note B-flat, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Piano staff has a triplet of eighth notes (B-flat, A, G) in the right hand and a quarter rest in the left hand. Measure 76: Treble staff has a whole rest. Violin staff has a half note B-flat, a quarter rest, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Bass staff has a quarter rest, a half note B-flat, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Piano staff has a triplet of eighth notes (B-flat, A, G) in the right hand and a quarter rest in the left hand. Measure 77: Treble staff has a whole rest. Violin staff has a half note B-flat, a quarter rest, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Bass staff has a quarter rest, a half note B-flat, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Piano staff has a triplet of eighth notes (B-flat, A, G) in the right hand and a quarter rest in the left hand. Measure 78: Treble staff has a whole rest. Violin staff has a half note B-flat, a quarter rest, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Bass staff has a quarter rest, a half note B-flat, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Piano staff has a triplet of eighth notes (B-flat, A, G) in the right hand and a quarter rest in the left hand. Measure 79: Treble staff has a whole rest. Violin staff has a half note B-flat, a quarter rest, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Bass staff has a quarter rest, a half note B-flat, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Piano staff has a triplet of eighth notes (B-flat, A, G) in the right hand and a quarter rest in the left hand. Measure 80: Treble staff has a whole rest. Violin staff has a half note B-flat, a quarter rest, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Bass staff has a quarter rest, a half note B-flat, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Piano staff has a triplet of eighth notes (B-flat, A, G) in the right hand and a quarter rest in the left hand. Dynamics include *f* (forte) in measures 75-77, *mf* (mezzo-forte) in measures 78-79, and *p* (piano) in measure 80. The Piano part includes a *pizz.* (pizzicato) marking in measure 80.

81

Musical score for measures 81-86. The score is written for four staves: Treble, Violin, Bass, and Piano. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). Measure 81: Treble staff has a whole rest. Violin staff has a half note B-flat, a quarter rest, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Bass staff has a quarter rest, a half note B-flat, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Piano staff has a triplet of eighth notes (B-flat, A, G) in the right hand and a quarter rest in the left hand. Measure 82: Treble staff has a whole rest. Violin staff has a half note B-flat, a quarter rest, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Bass staff has a quarter rest, a half note B-flat, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Piano staff has a triplet of eighth notes (B-flat, A, G) in the right hand and a quarter rest in the left hand. Measure 83: Treble staff has a whole rest. Violin staff has a half note B-flat, a quarter rest, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Bass staff has a quarter rest, a half note B-flat, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Piano staff has a triplet of eighth notes (B-flat, A, G) in the right hand and a quarter rest in the left hand. Measure 84: Treble staff has a whole rest. Violin staff has a half note B-flat, a quarter rest, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Bass staff has a quarter rest, a half note B-flat, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Piano staff has a triplet of eighth notes (B-flat, A, G) in the right hand and a quarter rest in the left hand. Measure 85: Treble staff has a whole rest. Violin staff has a half note B-flat, a quarter rest, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Bass staff has a quarter rest, a half note B-flat, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Piano staff has a triplet of eighth notes (B-flat, A, G) in the right hand and a quarter rest in the left hand. Measure 86: Treble staff has a whole rest. Violin staff has a half note B-flat, a quarter rest, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Bass staff has a quarter rest, a half note B-flat, and a triplet of eighth notes (B-flat, A, G). Piano staff has a triplet of eighth notes (B-flat, A, G) in the right hand and a quarter rest in the left hand. Dynamics include *mf* (mezzo-forte) in measures 81-83, *legato* in measure 84, and *cresc.* (crescendo) in measure 85. The Piano part includes an *8va* (octave) marking in measure 86.

10

86

Musical score for measures 86-89. The score is written for four staves: Treble 1, Treble 2, Bass, and Piano. Measure 86 features a whole rest in Treble 1, a half note in Treble 2, and a half note in Bass. Measure 87 features a half note in Treble 1, a half note in Treble 2, and a half note in Bass. Measure 88 features a half note in Treble 1, a half note in Treble 2, and a half note in Bass. Measure 89 features a half note in Treble 1, a half note in Treble 2, and a half note in Bass. The piano part features a half note in the right hand and a half note in the left hand. The dynamic markings are *mf* for measures 86-87 and *mp* for measures 88-89.

90

Musical score for measures 90-93. The score is written for four staves: Treble 1, Treble 2, Bass, and Piano. Measure 90 features a half note in Treble 1, a half note in Treble 2, and a half note in Bass. Measure 91 features a half note in Treble 1, a half note in Treble 2, and a half note in Bass. Measure 92 features a half note in Treble 1, a half note in Treble 2, and a half note in Bass. Measure 93 features a half note in Treble 1, a half note in Treble 2, and a half note in Bass. The piano part features a half note in the right hand and a half note in the left hand. The dynamic markings are *mf* for measures 90-91 and *mp* for measures 92-93. The word "arco" is written above the Bass staff in measure 90.

94

3 *mf* 3

mf *mp* *p* 3

100

p *mp* 3 3

3 *pizz.* *p*

105

mp *p* *arco* *pizz.* *arco* *mp* *pp* *dim.* *pp*

7. SONUÇLAR

Besteciler müziklerini yazarken, sonsuz bir malzeme çeşitliliğine sahiptirler. Yalnızca ses, ritim, form gibi müziğin içeriğini oluşturan öğeler konusunda değil, kullanacakları enstrümanlar konusunda da seçenekleri oldukça fazladır. Belli bir sınırlama içinde kalmadan, geleneksel bir enstrümanı çoksesli müziğin içine dahil etmek, o müziğin zenginleşmesine olanak sağlar. Hasan Uçarsu'nun müziği, geleneksel bir enstrümanı kullanarak, bir eserin ilgi çekici, yenilikçi ve çağdaş bir eser olabildiğini göstermesi açısından ilham verici bir örnek oluşturmaktadır. Ayrıca bu eserde kullandığı alıntı tekniği, geleneksel müzikle kurduğu ilişkiyi yalnızca enstrüman kullanımıyla değil, makamsal unsurlar barındırmasıyla da güçlendirir. Alıntı yapılan müzik parçaları, bazı bölümlerde olduğu gibi kullanılırken, bazı bölümlerde ritmik yapıları değiştirilerek kullanılmıştır. Ayrıca, alıntı yapılan müzik parçalarının, farklı seslerden çalındığı da görülmektedir.

Geride Kalan isimli eserde, iki geleneksel bir enstrüman yer alır. Bir önceki eserden farklı olarak alıntı tekniği kullanılmaz. Ancak Hasan Uçarsu'nun eserinde olduğu gibi, geleneksel enstrümanlar müziğin içinde aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Kemençe ve kanunun, viyolonsel ve piyanodan daha farklı bir işlevi yoktur. Eserin bazı bölümlerinde kemençe ve viyolonsel, bazı bölümlerde kanun ve piyano birlikte hareket ederler. İki enstrümanın birlikte hareketi, tınlarının birbiriyle uyumunu vurgulamak için özellikle ön plana çıkar. Bütün enstrümanların aynı anda çaldıkları bölümlerde, her enstrümanın tınısı, müzik içinde özel bir renk yaratır. Müziği zenginleştiren en önemli kaynaklarından biri de özel renklerdir. Geleneksel enstrümanların çağdaş müzik içinde verimli bir şekilde kullanılması, bestecilerin yaratacağı renk ve tınlar için, daha fazla seçenek sağlayacak ve buna bağlı olarak, yaratıcılıklarının sınırlarını genişletmeye katkıda bulunacaktır.

8. KAYNAKLAR

Altınbüken ve Adlin, (2017) The Use Of The Classical Kemençe By Contemporary Composers, Porte Akademik Müzik ve Dans Araştırmaları Dergisi Sayı:6 s.74

Chevassus B.R. (2004) Müzikte Postmodernlik. Çeviren: İlhan Usmanbaş, Pan Yayıncılık, İstanbul, s:42.

Hodeir A. (2016) Müzikte Türler ve Biçimler. Çeviren: İlhan Usmanbaş, Pan Yayıncılık, İstanbul.

Özkan İ.H. (1998) Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri Kudüm Velvelleri. Ötüken Neşriyat, İstanbul.

Saygun A.A. (1966) Musiki Temel Bilgisi (Musiki Nazariyatı). Devlet Konservatuvarı Yayınları Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Usmanbaş İ. (1974) Müzikte Biçimler. Devlet Konservatuvarı Yayınları Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Çeliker, G. (2006) Hasan Uçarsu'nun Yaratıcılığı ve Yapıtları. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli (Danışman: Doç. Dr. Yılmaz Aydın), s:28-30.

Demirel, E. (2013) Sanatta Yeterlilik Eser Metni, Pierre Boulez'in Sur Incises İsimli Eserinin Heterofoni Bağlamında İncelenmesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Programı, Sanatta Yeterlilik Eser Metni, (Danışman: Prof. Dr. Hasan Uçarsu), s:29.

Dinçer, A. (2012) Çağdaş 5 Türk Bestecisinin Postmodern Eserlerinin İncelenmesi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzikoloji Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul (Danışman:Yrd. Doç. Ümit Tunak), s:246-247.

İnternet Kaynakları

URL1: www.tr.wikipedia.org (16.01.2021)

URL2: www.onurturkmencomposer.wordpress.com (16.01.2021)

URL3: www.tolgaozdemir.com (17.01.2021)

URL4: www.tr.wikipedia.org (17.01.2021)

URL5: www.hasanucarsu.com (02.12.2020)

9. EKLER

Ek-1 Hasan Uçarsu “Eski İstanbul’un Arka Sokaklarında”

Ek-2 Yorgo Bacanos “Nihavent Taksim”

Ek-3 Hammamizade İsmail Dede Efendi “Hüzzam Mevlevi Ayini Birinci Selam”

Ek-4 C.D- Geride Kalan ve Eski İstanbul’un Arka Sokaklarında isimli eserlerin ses kaydı.

Eski İstanbul'un Arka Sokaklarında
On the Back Streets Of The Old Istanbul

Hasan Uçarsu
2001

Bu eser İpekyolu Projesi tarafından ısmarlanmıştır
This work was commissioned for The Silk Road Project, Inc.

$\bullet = 60$

The musical score is arranged in five staves:

- Clarinet in B $\flat$:** The top staff features melodic lines with dynamic markings *fff*, *fp*, and *f*. It includes the instruction "duyulan ses / concert pitch".
- Percussion:** The second staff uses a single treble clef and contains rhythmic patterns with dynamics *fff*, *mf*, *p*, *mf*, and *ff*.
- Harp:** The third staff consists of grand staves (treble and bass clefs). It includes the instruction "tıtahtaasında çalınız / play on the soundboard" and features arpeggiated chords and sustained notes.
- Qanun:** The fourth staff is in treble clef, showing rapid sixteenth-note passages with fingerings 3, 5, and 6 indicated above the notes.
- Cello:** The bottom staff is in bass clef, playing harmonic support with dynamics ranging from *fff* to *pp*. It includes articulation marks like *s.p* (staccato), *m.o.* (marcato), and *m.o.s.p* (marcato staccato).

A series of dynamic and articulation slurs are provided at the very bottom of the page, spanning the width of the score.

7

B $\flat$ Cl. *fff* *fp* *ff*

Perc. *f* *ff*

Hp. *Glissando* *Glissando*

Qn.

Vlc. *f*

B

9

B $\flat$ Cl. *pp*

Perc. *mp* *ff*

Hp. *fff* *mf*

Qn.

Vlc. *fff* *p*

C

14

B♭ Cl. *p* *ff*

Perc. *f* *p*

Hp. *fff*

Qn. *fff*

Vlc. *ffff* *pp* *f*

15

B♭ Cl. *f* *ff* *p*

Perc. *f* *ff*

Hp. *fff*

Qn. *fff*

Vlc. *fff* *gliss* *5*

17

B $\flat$ Cl.

Perc.

Hp.

Qn.

Vlc.

ff

f

2da

5

D

18

B $\flat$ Cl.

Perc.

Hp.

Qn.

Vlc.

fff

p

fff

simile

simile

fff

p

fff

p

s.p

fff

p

4

[illegible]

38

B♭ Cl. *p* *fff* 6

Perc. *fff* *p*

Hp. *fff* *p* play on the soundboard / tını tahtasında çalınız

Qn. *fff* *p*

Vlc. *f* *fff* 3 5 6

F

41

B♭ Cl. *fff* *p* *ff*

Perc. *f* *p*

Hp. *fff* *p* 6

Qn. *fff* *fff*

Vlc. *fff* *p* *mf*

42

B♭ Cl. *f*

Perc. *f* *Acc.*

Hp. *fff*

Qn. *f*

Vlc. *f*

43

B♭ Cl. *f*

Perc. *f* *Acc.*

Hp. *fff* *Gloss* *ff*

Qn. *ff*

Vlc. *fff* *pizz.* *arco* *ff* *mf*

G

44

B♭ Cl. *6* *p*

Perc. *

Hp. *fff* *mp*

Qn. *fff* *pppp* 8

Vlc. *mf*

47

B♭ Cl. *ppp* *f* *mp*

Perc. *fff* *ppp*

Hp. *fff* *fff*

Qn. 8

Vlc. *mf*

This musical score is for the first movement of Gustav Mahler's Symphony No. 2, "The Wind." It features five staves: B♭ Clarinet (Cl.), Percussion (Perc.), Horns (Hp.), Trombone (Tbn.), and Violin (Vln.). The tempo is marked "60" (60 beats per minute). The key signature is one flat (B♭). The B♭ Clarinet part is written in treble clef and includes a dynamic marking of *mf* (mezzo-forte). The Percussion part is written in a simplified notation with a dynamic marking of *mf*. The Horns part is written in two staves, with the upper staff in treble clef and the lower staff in bass clef, both marked *fff* (fortissimo). The Trombone part is written in bass clef and marked *fff*. The Violin part is written in treble clef and marked *f* (forte). The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

62

B $\flat$ Cl. *5*

Perc. *p*

Hp.

Qn.

Vlc.

I

63

B $\flat$ Cl.

Perc. *pp*

Hp. *p*

Qn.

Vlc.

64

B $\flat$ Cl.

Perc.

64

Hp.

Qn.

Vlc.

5

3

66

B $\flat$ Cl.

Perc.

66

Hp.

Qn.

Vlc.

3

3

3

J

68

B♭ Cl. *p* *sfz* *p*

Perc. *f* *ff*

Hp. *ff*

Qn. *p*

Vlc. *s.p.* *ppp* *mf*

73

B♭ Cl. *f*

Perc. *mf* *ff*

Hp. *ff* *pp* *ff* *5*

Qn. *ff*

Vlc. *s.p.* *pp* *ff* *s.t.* *ppp*

76

B♭ Cl. *f* *p*

Perc. *f* *p*

Hp.

Qn.

Vlc. *mf*

79

B♭ Cl. *ff* *p* *flutter* *fff* *p* *f* *pp* *mf*

Perc. *mf* *ff* *p* *mf*

Hp. *mf* *f* *mf*

Qn.

Vlc. *ff* *p* *ff* *p* *mf*

K

82

B $\flat$ Cl. *p*

Perc. *p* *Reo.* *f* *Reo.*

Hp. *f* *fff*

Qn. *fff*

Vlc. *p*

85

B $\flat$ Cl.

Perc. *Reo.*

Hp.

Qn. *fff*

Vlc. *pizz.* *fff*

87

B $\flat$ Cl. *f* 3

Perc. *p* *f* *f* *Reo* 3 *

Hp. *fff* *fff*

Qn. *ff*

Vlc. *ff* *arco* *ff*

89

B $\flat$ Cl. *ff*

Perc. *fff* *Reo*

Hp. *fff*

Qn. *ff*

Vlc. *ff*

94

B♭ Cl. *mf* *p*

Perc. 5 *ff*

Hp. 5

Qn. 5

Vlc. 5 *mf* *p*

95

B♭ Cl. *ff*

Perc. 5

Hp. 5

Qn. 5

Vlc. 5

96

B $\flat$ Cl. *p*

Perc. *mf* *leo.*

Hp. *f* *D $\sharp$ D $\flat$* *G $\sharp$ G $\flat$* *G $\flat$*

Qn. *ff*

Vlc. *ff* *p* *f*

M

97

B $\flat$ Cl.

Perc. *leo.*

Hp.

Qn. *crescendo* *3*

Vlc. *crescendo* *3*

98

B♭ Cl.

Perc.

Hp.

Qn.

Vlc.

ff

s.p

p *f* *p* *f* *p* *f* *p* *f* *p* *f*

99

B♭ Cl.

Perc.

Hp.

Qn.

Vlc.

p

m.o.

f *p*

N

Measure 101:

- B♭ Cl.**: Starts with a *ff* dynamic, playing a rapid sixteenth-note scale. A slur covers measures 101-102, with a triplet of eighth notes in measure 102. Measure 103 continues the melodic line.
- Perc.**: Features a *mf* dynamic with a rhythmic pattern of eighth notes. A *f* dynamic appears in measure 103 with a triplet of eighth notes.
- Hp.**: The harp part begins in measure 101 with a *fff* dynamic, playing a series of chords. A triplet of eighth notes is marked in measure 103.
- Qn.**: The contrabass part starts in measure 101 with a *fff* dynamic, playing a rapid sixteenth-note scale. A slur covers measures 101-102.
- Vlc.**: The cello part begins in measure 101 with a *fff* dynamic, playing a rapid sixteenth-note scale. A slur covers measures 101-102, and a triplet of eighth notes is marked in measure 103.

Measure 103:

- B♭ Cl.**: Dynamics range from *p* to *f*. A triplet of eighth notes is marked.
- Perc.**: Dynamics range from *p* to *f*. A triplet of eighth notes is marked.
- Hp.**: Dynamics range from *fff* to *f*. A triplet of eighth notes is marked.
- Qn.**: The contrabass part continues with a *fff* dynamic, playing a rapid sixteenth-note scale.
- Vlc.**: The cello part continues with a *fff* dynamic, playing a rapid sixteenth-note scale. A triplet of eighth notes is marked.

104

B♭ Cl. *p* *fff* *p* *fff*

Perc. *fff* *p* *fff*

Hp. *fff* *fff* *fff*

Qn. *mp*

Vlc. *mf*

106

B♭ Cl. *p* *mp* *3*

Perc. *ff* *pp* *fff*

Hp. *fff*

Qn. *p*

Vlc. *p* *fff* *mf*

O

109

B♭ Cl. *mf* 5 3

Perc. *mf* *leo.*

Hp. *fff* 3

Qn.

Vlc. 3 3

111

B♭ Cl. 3 6 3 6 3

Perc. *mf* *leo.* 6

Hp. *mf* 3 3 *f* 6

Qn.

Vlc. 3

113

B♭ Cl. *mf*

Perc. *mp*

Hp. *mf*

Qn. *mf*

Vlc. *mf*

115

B♭ Cl. *p*

Perc. *mf*

Hp. *mf*

Qn. *mp*

Vlc. *p*

P

yay ile çalınız / play with bow

mf

pp

Hamamizade Ismail Dede Efendi
Hüzzam Mevlevî Âyını- Birinci Selam

Q

126

B $\flat$ Cl.

Perc.

Hp.

Qn.

Vlc.

129

B $\flat$ Cl.

Perc.

Hp.

Qn.

Vlc.

Hamamizade İsmail Dede Efendi
Hüzzam Mevlevî Âyini- Birinci Selam

132

B♭ Cl.

Perc.

Hp.

mf

Qn.

Vlc.

R

135

B♭ Cl.

Perc.

Hp.

mf

mp

mf

Qn.

mp

Vlc.

pizz.

mf

Hamamizade Ismail Dede Efendi
Hüzzam Mevlevi Ayini- Birinci Selam

tokmaklarla çalınız / play with sticks

138

B♭ Cl. *p*

Perc. *Rea*

Hp. *mf* *f* *ff*

Qn.

Vlc. *arco* *mf*

140

B♭ Cl.

Perc.

Hp.

Qn.

Vlc.

142

B♭ Cl.

Perc.

Hp.

Qn.

Vlc.

144

B♭ Cl.

Perc.

Hp.

Qn.

Vlc.

S

147

B♭ Cl. *f* 3

Perc. *mf* *Reo* *Reo* *

Hp. *fff* 3

Qn. *fff* 3

Vlc. *f* 3

150

B♭ Cl.

Perc. *f* *Reo* 3

Hp. *ff* 3

Qn.

Vlc.

151

B $\flat$ Cl.

Perc.

Hp.

Qn.

Vlc.

5

A $\natural$ A $\flat$

A $\natural$ A $\flat$

f

153

B $\flat$ Cl.

Perc.

Hp.

Qn.

Vlc.

3

3

3

mf

154

B $\flat$ Cl.

Perc.

Hp.

Qn.

Vlc.

f

155

B $\flat$ Cl.

Perc.

Hp.

Qn.

Vlc.

T

f

fff

8vb

p

mp

162

B♭ Cl. *fff* *p* *fff* *p*

Perc. *ff* *ff*

Hp. *ff* *ff* *Glide*

Qn. *ff*

Vlc. *fp* *pp* *mf* *p*

165

B♭ Cl.

Perc. *mp*

Hp. *f*

Qn. *mp*

Vlc. *mp*

V

169

B♭ Cl. *p*

Perc. *p* *Lea* 3

Hp. *mp*

Qn. *pp* *mp*

Vlc. *p*

172

B♭ Cl. *p*

Perc. *Lea* 3

Hp.

Qn.

Vlc. *p*

184

B♭ Cl. *mp*

Perc. *Lea*

Hp.

Qn.

Vlc. *pizz.* *arco* *mf*

189

B♭ Cl. *p* Y

Perc. *Lea* *

Hp. *mp*

Qn. *mp*

Vlc. *p*

194

B♭ Cl. *mp*

Perc. *Rea*

Hp. *mp* *p*

Qn.

Vlc. *mp* *p*

199

B♭ Cl. *ppp*

Perc. *Rea*

Hp. *Rea*

Qn.

Vlc. *pizz.*

Yorgo Bacanos, Nihavend Taksim
(Orfeon R.)

Notaya alan: Mutlu Torun

Yorgo Bacanos, Nihavend Taksim

The musical score is written on nine staves, each beginning with a measure number. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and accidentals. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second staff begins with a measure number of 27. The third staff begins with a measure number of 29. The fourth staff begins with a measure number of 32. The fifth staff begins with a measure number of 33. The sixth staff begins with a measure number of 38. The seventh staff begins with a measure number of 40. The eighth staff begins with a measure number of 42. The ninth staff begins with a measure number of 44. The notation is complex, featuring many sixteenth and thirty-second notes, as well as various rests and accidentals.

Yorgo Bacanos, Nihavend Taksim

Ek-3 Hammamizade İsmail Dede Efendi “Hüzzam Mevlevi Ayini Birinci Selam”

HÜZZÂM MEVLEVÎ ÂYİNİ

Devr-i Revân

BİRİNCİ SELÂM

Dede Efendi

Ma hes tû ne mi da
nem hur şî
di ru hat ya ne
Bu ay rî lîk o du
na ca nım
ni ce bir ya ne
ah ah
ni ce bir ya ne
Sev da yı ru hi ley li şûd ha
sı lî ma hay li
Mec nun gi bi va vey

li ol dum

de li di va ne

ah ah

de li di va ne

A şık ol dum

bil me dim yar

öz ge ler le yar i miş

Al lah Al lah

a şı ka bun

ca ce fa lar

var i miş

Yar yũ re ğim yar

gör ki ne ler var

Yar yũ re ğim del ci ğe rim

gör ki ne ler var

ah ah

ya re ha ber var

Tũ ma hi a ci bi

ki mis li ne da ri

Be her cil ve can ra

der a teř si pa ri

Be zũl fey ni eb ru

be çeş ma nı a hu

Pe yi dil rû ba yi

çû şi ri şi kâ ri

Me hû hur gu lâ met

zi can keş tû ra met

Me hû hur gu lâ met

zi can keş tû ra met

Dû a lem be da met

çi zi ba ni gâ ri

Na zir et ne di dem

ne ez kes şi ni dem

Di lü di ni bür di

çi ay ya ri ya ri

Ve led ra çi ba şed

şe ha kez zi rah met

Ve led ra çi ba şed

şe ha kez zi rah met

Zil sil ki gu lâ ma

ni hı şet şû ma ri

Yar yar

mah bu bi men

dost dost

mer gu bi men

mat lu bi men

mak bu li men

Hũ sũn ye ki ha sen ye ki

yar ye ki sũ han ye ki

Ruh ye ki be den ye ki

yar ye ki sũ han ye ki

Ya ri di li ha zin ye ki ta de mi a te ŝin ye ki

Mil ke ti aŝ ku dın ye ki

yar ye ki sũ han ye ki

Aŝ kı me lâ le tem ye ki

sak mū se lā me tem ye ki
 Men i me lā me tem ye ki
 yar ye ki sū han ye ki

10. ÖZGEÇMİŞ

1991 Yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarındaki eğitimine başlayan Ayşecan Olgun, 2001 yılında kompozisyon bölümünden, lisans derecesi ile mezun olmuştur. İlhan Usmanbaş ve Hasan Uçarsu ile kompozisyon, Erçivan Saydam ile füg, Volkan Barut ile armoni, Hatice Mertcan ile piyano çalışmıştır.

2003 yılında Müzik İleri Araştırmalar Merkezinde (MİAM) başladığı yüksek lisans eğitimi boyunca, Kamran İnce, Pieter Snapper ve Rueben de Laotour ile kompozisyon çalışmış ve 2005 yılında bu kurumdan mezun olmuştur.

2003-2005 yılları arasında MİAM Doğaçlama grubuyla beraber çeşitli konser ve festivallerde yer almıştır. Yaylı Sazlar Dörtlüsü, Flüt, Klarinet ve Piyano için üçlüsü, Gün Olur, Misfit ve Post December isimli eserleri İtalyan Kültür Merkezi, Fransız Kültür Merkezi ve Cemal Reşit Rey Konser Salonu'nda seslendirilmiştir. Halen İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Müzik Teorisi bölümünde, öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.